

BELEIDSPLAN

2013-2016

INLEIDING

Muziek is wellicht één van de meest geconsumeerde en breedste gedeelde kunstvormen aller tijden. Muziek is overal aanwezig, maar ook vergankelijk. Daar waar we deze muziek trachten te bewaren voor en doorgeven aan de volgende generaties, komen we binnen in de wereld van het muzikaal erfgoed.

Het belang van een muzikaal-erfgoedwerking wordt sinds een tiental jaren voluit onderschreven door onze beleidsmakers. In 2002 werd Resonant, Vlaams centrum voor muzikaal erfgoed, opgericht om oplossingen te vinden voor de acute noden op het gebied van lokalisatie, conservatie en inventarisatie van het omvangrijke en vaak slecht of niet beheerde Vlaamse muziekpatrimonium. Onmiddellijk in het daaropvolgende jaar volgde een structurele ondersteuning via het archiefdecreet. De intenties van de overheid om de achterstanden m.b.t. muzikaal erfgoed in te halen werden in het Vlaams regeerakkoord van 2008 nog eens expliciet herhaald: ‘We willen een inhaalbeweging voor het behoud, het bewaren en het ontsluiten van het cultureel erfgoed, waaronder ook het rijke muzikale erfgoed’.¹ Ook de resolutie m.b.t. de muzieksector die recent in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, behandelt expliciet het thema muzikaal erfgoed en roept eenduidig op tot actie:

De indieners zijn dan ook van mening dat de nodige aandacht moet besteed worden aan de historische waarde van de muziek en het culturele erfgoed [...] Overwegende dat [...] het rijke muzikale erfgoed (opnames, partituren, documenten, enzovoort) een belangrijke bron van inspiratie, (re)creatie en educatie is voor toekomstige generaties, maar acuut bedreigd wordt door fysiek verval [...] vraagt de Vlaamse regering[...] rekening houdend met het beschikbare financiële kader, voldoende middelen vrij te maken voor het inventariseren, bewaren en digitaal ontsluiten van ons muzikaal erfgoed.²

Dat deze opdracht lang niet eenvoudig is heeft te maken met de aard van de muziek zelf: muziek is immers vergankelijk en verdwijnt al van zodra ze geklonken heeft. Het bewaren en doorgeven van deze muziek valt dan ook terug op een ruim arsenaal aan (materiële en immateriële) verschijningsvormen, dragers en praktijken die er samen voor zorgen dat de muziek steeds terug tot klinken kan gebracht worden. Tegelijkertijd geven ze ook de context aan waarin deze muziek werd gecreëerd, uitgevoerd en beleefd. De dragers van deze muziek hebben op hun beurt een eigen geschiedenis en ondergaan voortdurend veranderingen, wat bijgevolg een veelheid aan expertises vergt en een grote diversiteit in het initiëren van ‘doorgeefpraktijken’ en in het bewaren, ontsluiten en valoriseren van de muziek en haar dragers.

Bij dit alles worden we geconfronteerd met een oneindig ruim en complex veld met vele partners, erfgoedvormers, erfgoedbewaarders, expertises, erfgoedgemeenschappen, genres en stijlen. De uiteenlopende noden en behoeften laten nauwelijks een eenvormige aanpak toe, noch zijn ze te structureren in duidelijk afgebakende of omvattende gehelen.

Sinds 2002 leidden wisselende decreten, evoluties binnen de sector en tussenkomsten van overheidswege tot diverse verschuivingen in het slechts tienjarig bestaan van Resonant. De organisatie stuurde telkens bij en verkende nieuwe benaderingswijzen en werkmodellen om steeds tegemoet te komen aan de nieuwe gangbare concepten binnen de erfgoedsector. In globo betekende dit een verrijking, maar het had als gevolg dat de organisatie inmiddels sterk afgeweken is van haar oorspronkelijke koers en doelstellingen. Na zijn heroriëntatie van 2008/2009 heeft Resonant zich niettemin weten te herprofilen tot een intermediaire en dienstverlenende organisatie. Voor deze werking geniet Resonant momenteel heel wat waardering.

¹ De Vlaamse Regering 2009-2014, *Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving*, Brussel: Vlaamse overheid, 2009, p. 69.

² Vlaams Parlement, ‘Voorstel van resolutie van de heren Philippe de Coene, Johan Verstreken, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Herman Schuermans en Bart Caron en mevrouw Yamila Idrissi betreffende een ‘Actieplan voor de muziek in Vlaanderen. Tekst aangenomen door de plenaire vergadering’, stuk 1390 (2011-2012) – nr. 3, ingediend op 14 december 2011 (2011-2012), p. 2-3.

Toch komen ook met deze beleidsperiode vele nieuwe uitdagingen in het vizier. Waar Resonant tot nog toe erkend was als cultureel thema-archief en zich in hoofdzaak bezig hield met het archivalisch muzikaal erfgoed, biedt de overstap naar het cultureel erfgoeddecreet kansen tot verbreding om op meer samenhangende wijze alle dragers van het roerend erfgoed – naast documentair erfgoed evenzeer objecten (museaal erfgoed) – aan bod te laten komen. De nota van Minister Schauvliege uit 2010 benadrukt bovendien het belang van het immaterieel erfgoed en geeft ons een plaats en extra verantwoordelijkheid binnen een te vormen expertisenetwerk voor het immaterieel erfgoed van de kunsten waarin Resonant de expertisekern voor muzikaal erfgoed opneemt.³ Verder gaven we in de afgelopen beleidsperiode gehoor aan de expliciete vraag van de overheid om onze werking te verbreden naar de niet-klassieke muziek.⁴ In functie hiervan organiseerde Resonant een aantal vooronderzoeken die ons een duidelijk beeld bieden van de noden binnen deze sectoren en tevens verwachtingen creëerden binnen de respectievelijke erfgoedgemeenschappen. Een extra dimensie binnen de werking van Resonant bracht de keuze om niet langer uitsluitend te focussen op retrospectief beheer, maar eveneens op een proactieve aanpak om ook het erfgoed van morgen veilig te stellen. Dit voegde nieuwe doelgroepen, expertise en methodieken toe. Tenslotte wordt Resonant, ondanks de ontplooiing van een werking rond muzikaal erfgoed, nog frequent geconfronteerd met acuut bedreigd erfgoed – soms op het niveau van de collectie, soms op het niveau van de drager - waarvoor passende en duurzame acties dienen ondernomen te worden. Omdat we hier spreken van een zeer breed terrein dienden er strenge keuzes gemaakt te worden.

We kunnen dan ook zonder meer stellen dat onze ambities binnen deze beleidsnota op het eerste gezicht ruim lijken te zijn, maar in wezen slechts een weerspiegeling vormen van de breedte van ons werkerterrein dat op (terechte) vraag van de overheid in de laatste jaren voortdurend werd uitgebreid met bijkomende invalshoeken, muzieksectoren en verantwoordelijkheden. Gecombineerd met de meest acute noden die we doorheen het beleidsproces vaststellen en vanuit de overweging dat er geen eindeloze budgetten beschikbaar zijn, weerhielden we uit de vele beleidsdiscussies die doelstellingen en acties die het minimum vormen om een dynamische werking uit te zetten voor zowel de nieuwe uitdagingen als de dagelijkse noden en behoeften waarmee we voortdurend geconfronteerd worden.

Uiteraard vraagt de uitbreiding van verantwoordelijkheden en werkerterreinen extra middelen. Terwijl de verwachtingen sinds 2007 voortdurend stegen ten aanzien van het werkerterrein van Resonant, werden de middelen daarentegen doorlopend verminderd. Waar we in 2007 nog 397.600 euro aan subsidies mochten ontvangen, eindigden we het laatste jaar van deze beleidsperiode met 280.000 euro. Resonant bewees afgelopen jaren zich te kunnen inpassen in de context van het Vlaamse erfgoedbeleid en herprofileerde zijn werking met een sterke inbedding in het werkveld. We hopen dan ook dat onze inspanningen voldoende gehonoreerd worden om onze rol als expertisecentrum ten volle te kunnen waarmaken ten aanzien van de vele actoren en muziekgemeenschappen. Resonant beoogt zo een volwaardig en breed geïntegreerd muzikaal erfgoedbeleid ten voordele van het rijke muzikale erfgoed in Vlaanderen. Muziek is tenslotte een vorm van kunstbeleving die voor iedereen, jong en oud, geschoold of ongeschoold, inherent deel uitmaakt van het dagdagelijkse leven en niemand onbewogen laat.

Deze beleidsnota kwam tot stand met ruime input vanuit het werkveld. We willen bij deze dan ook onze dank uitspreken voor de bereidwillige medewerking, de openheid en de creativiteit die we doorheen het beleidsproces hebben mogen ervaren.

Anne Mees
Directeur Resonant

---

³ Joke Schauvliege, 'Een beleid voor immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen. Visienota', *Faro*, december 2010, p. 20.

⁴ Agentschap Kunsten en Erfgoed, *Visietekst muzikaal archivalisch erfgoed*, november 2007 en in tal van verslagen en gesprekken.

INHOUD

Inleiding	2
1. Muzikaal erfgoed en werkveld.....	6
1.1. Muzikaal erfgoed: een ruim begrip	6
1.1.1. Situering	6
1.1.2. Typologie en reikwijdte van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen	6
1.2. Veldbeschrijving.....	8
1.2.1. Het muzikaal erfgoedveld: een vervlechting van sectoren.....	8
1.2.2. Status quaestionis van het muzikaal erfgoed	9
1.2.3. De belangrijkste actoren in het muzikaal erfgoedveld	15
1.2.4. Generieke vaststellingen, knelpunten en uitdagingen	20
2. Resonant: expertisecentrum voor muzikaal erfgoed	24
2.1. Missie Resonant	24
2.2. Een aantal kernbegrippen uit onze missie toegelicht	24
2.2.1. Resonant als open netwerkorganisatie	24
2.2.2. Een integrale aanpak	25
2.2.3. Prioritaire doelgroepen	25
2.2.4. Onze expertise	26
2.2.5. Onze activiteiten	26
2.3. Korte historiek	27
3. Beleidsplanning: van Swot tot beleidskeuzes.....	29
3.1. Overzicht beleidsplanningsproces	29
3.2. Swot-analyse	29
3.2.1. Sterktes	30
3.2.2. Zwaktes	35
3.2.3. Kansen	37
3.2.4. Bedreigingen	38
3.3. Werking 2013-2016.....	41
3.3.1. Beleidskeuzes	41
3.3.2. Visie, aanpak en samenhang van doelstellingen	42
4. Doelstellingen 2013-2016.....	44
4.1. SD1: Expertiseontwikkeling en -deling	44
4.1.1. OD1: Expertisekern immaterieel muzikaal erfgoed uitbouwen	44
4.1.2. OD2: registratiemethodes en beschrijvingsstandaarden verspreiden	45
4.1.3. OD3: digitalisering en digital born erfgoed	47
4.1.4. OD4: doorstromen van internationale expertise	49
4.2. SD2: Trajecten geïntegreerde erfgoedzorg	50
4.2.1. OD1 :Traject geïntegreerde erfgoedzorg voor de jazzsector	50
4.2.2. OD2: Proeftuinen erfgoedzorg voor de populaire muziek	52
4.2.3. OD3: Integrale benadering volksmuziek in netwerkingsmodel	53

4.2.4.	OD4: Erfgoedzorg voor organisaties en privépersonen buiten het klassieke erfgoedveld	55
4.3.	SD3. Dienstverlening en praktijkondersteuning	57
4.3.1.	OD1: dringende acties acuut bedreigd erfgoed	57
4.3.2.	OD2: Strategische partnerships met de bewaarinstellingen binnen het erfgoedveld	59
4.3.3.	OD3: valorisatie/publiekswerking	61
4.3.4.	OD3: expertise en diensten op maat van personen, instellingen en organisaties..	62
4.4.	SD4. Makelaarsfunctie: bemiddeling, samenwerking, inspiratie en synergie	63
4.4.1.	OD1: interactie en overleg in functie van synergie, complementariteit en transparantie	63
4.4.2.	OD2: onderzoek, onderzoekersnetwerken, onderwijs-instellingen.....	64
4.4.3.	OD3: Resonant als ambassadeur van het Vlaamse muzikale erfgoed.....	66
4.4.4.	OD4: Resonant als erfgoedmakelaar voor het project New Perspectives on Polyphony.....	67
5.	Zakelijke en financiële gegevens.....	68
5.1.	Huisvesting en infrastructuur.....	68
5.2.	Interne organisatie.....	68
5.2.1.	Een matrix als werkstructuur	68
5.2.2.	Organogram, toekomstige functieprofielen en aansluiting bij beleidsplan	70
5.2.3.	Duurzaamheid en aandacht voor interculturaliteit	74
5.3.	Bestuur	75
5.3.1.	Raad van Bestuur	75
5.3.2.	Algemene Vergadering.....	76
5.4.	Begroting 2013-2016.....	77
5.4.1.	Motivatie.....	77
5.4.2.	Cijfers	78
5.4.3.	Toelichtingen budget	80
6.	Bijlagen.....	81
6.1.	Bronnen voor gegevensverzameling en SWOT-analyse	81
6.2.	Fotoverantwoording	83

1. MUZIKAAL ERFGOED EN WERKVELD

1.1. Muzikaal erfgoed: een ruim begrip

1.1.1. Situering

Erfgoed is het verzamelbegrip voor alles wat we van de generaties voor ons overerven én wat we tegelijkertijd omwille van zijn historische, sociaal-culturele, artistieke of wetenschappelijke betekenis willen bewaren en doorgeven aan de toekomstige generaties.

Muzikaal erfgoed kunnen we globaal definiëren als ‘alle uitingen en sporen van muzikale activiteit, ongeacht periode, genre of stijl, waar we als gemeenschap of als individu een bepaalde waarde hechten’.

Die brede definitie danken we aan ons rijke muzikale verleden. Sinds eeuwen bekleedt het beoefenen, beluisteren en beleven van muziek in Vlaanderen en Brussel een belangrijke plaats in het culturele en maatschappelijke leven. Ons muzikale verleden gaat vele eeuwen terug en omvat talloze tradities, die elk op hun eigen manier verweven waren met het dagelijkse leven. We denken aan de bloeiende gregoriaanse praktijken in onze regio, de Vlaamse polyfonie met uitstraling over heel Europa, de nog steeds ondergewaardeerde (en vaak onbekende) muziekproductie van de 17de en 18de eeuw, en de 19de eeuw en 20ste eeuw met hun rijke koorleven, bloeiende fanfares, symfonische orkesten (soms zelf opgericht in de schoot van fabrieken en bedrijven), harmonieorkesten, bands, straatzangers, kermisorgels, de 20ste-eeuwse evoluties met zowel experimentele tradities en de opkomst van niet-klassieke genres zoals jazz, variété, pop, rock en wereldmuziek, alsook de volks-, dans- en beiaardmuziek die sinds 500 jaar niet meer weg te denken zijn uit onze samenleving.

Ook vandaag kennen we een bloeiend muziekleven, dat voortdurend verandert en ruimte biedt aan nieuwe vormen van muziekbeleving, aan muzikaal experiment en innovatie, waarin tegelijkertijd oudere tradities, al dan niet opgefrist, nog steeds hun plaats vinden. Al deze activiteiten lieten en laten nog steeds sporen na die tot het omvangrijke en intrinsiek waardevolle muziekpatrimonium in Vlaanderen behoren.

1.1.2. Typologie en reikwijdte van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen

Het zou dan ook een ware miskenning van dat rijke verleden zijn, mochten we het Vlaams muzikaal erfgoed enkel associëren met de ‘stoffige’ partituren die ons binnen de traditie van de klassieke muziek vanuit een ver verleden zijn overgeleverd, zoals in de praktijk nog vaak gebeurt. Het begrip muzikaal erfgoed vraagt een veel ruimere en dynamischere invulling, met aandacht voor zijn diverse verschijningsvormen (typologisch), de grote diversiteit aan stijlen en genres (stilistisch) en de muziekpraktijken van het vroege verleden tot en met het hedendaagse muziekleven (chronologisch). Ook het woordje ‘Vlaams’ (geografisch) behoeft binnen deze context enige uitleg.

Typologische diversiteit

Muzikaal erfgoed omvat diverse erfgoedtypes die in de praktijk een grote historische samenhang vertonen. Bladmuziek, als middel tot verklanking, neemt hierbinnen een bijzondere plaats in, maar bevat slechts gedeeltelijk of helemaal geen informatie over de context waarin een componist zijn werk creëerde of de musici het uitvoerden. Door muziek (en muzikaal erfgoed) te herleiden tot bladmuziek dreigen we haar te isoleren van haar ontstaans- en gebruikscontext en een compositie te reduceren tot haar esthetische kwaliteiten: tot kunst met een grote of kleine ‘k’. Muziek kan echter ook (bij wijze van voorbeeld) een politieke geladenheid hebben (gehad), samenhangen met individuele of collectieve identiteiten of met specifieke sociale bevolkingslagen. Door deze connotaties vormt muziek eveneens een betekenisvol deel van ons muzikaal erfgoed, al is ze soms van een andere esthetische orde dan de ‘grote meesterwerken’ van het ijzeren repertoire. Om ook de context te kunnen doorgeven aan de

generaties na ons, moet elke definitie van het begrip muzikaal erfgoed opengetrokken worden naar de veelheid aan praktijken, documenten en objecten die muziek mogelijk maken en getuigen van de kaders waarin muziek gecomponeerd, uitgevoerd, beluisterd en beleefd werd.

1. Het documentair (muzikaal) erfgoed betreft alle 'gegevensdragers' met en over muziek, waarbij 'drager' in de meest brede zin mag worden geïnterpreteerd: papier of perkament, of analoog of digitaal opgeslagen. Hieronder ressorteren bladmuziek, administratieve documenten (contracten of facturen), correspondentie, egodocumenten (een dagboek), muziekdocumentatie (literatuur over muziek en efemera als concertprogramma's, foto's of concerttickets) en audiovisuele dragers (van de oudste wasrollen tot mp3's en dvd's).
2. De museale objecten binnen het muzikaal erfgoed betreffen alle muziekgerelateerde 'objecten': afbeeldingen met en over het muziekleven (muziekiconografie), instrumenten, apparatuur en parafernalia.
3. Het immateriële erfgoed omvat alle uitingen van menselijke muzikaliteit die niet tastbaar zijn, met name mondeling overgedragen volksliederen, onderwijstechnieken, speel- en improvisatietechnieken, muziekbeleving of de ambachtelijke kennis van de instrumentenbouw.
4. Het onroerend erfgoed: contextueel bepaald is eveneens de plaats waar muziek werd uitgevoerd. Muzikaal erfgoed omvat daardoor tot op zekere hoogte ook gebouwen (kerken, kloosters, begijnhoven, concert- of operahuizen) of architecturale bijzonderheden (bv. doksalen en muziekkiosken). Tot het onroerend erfgoed (door bestemming) behoren eveneens de grote niet-verplaatsbare instrumenten zoals kerkorgels, klokken en beiaarden. Hoewel dit type erfgoed decretaal niet onder onze verantwoordelijkheid valt, werken we indien nodig nauw samen met de relevante instanties.

Stilistische diversiteit

Muzikaal erfgoed heeft geenszins uitsluitend betrekking op klassieke muziek, maar evenzeer op variété, jazz, pop, rock, dance, elektronische muziek, muziek van etnisch-culturele minderheden, experimentele muziek, volksmuziek en folk, kortom alle muziekstijlen en genres die Vlaanderen vandaag rijk is of ooit rijk geweest is.

Chronologische diversiteit

Muzikaal erfgoed beperkt zich evenmin tot een bepaalde periode. We richten ons niet alleen op het verre of nabije verleden, maar ook op het erfgoed 'in spe': documenten, objecten en tradities die vandaag worden gegenereerd en waarvan in de toekomst zal blijken dat ze waardevolle en representatieve getuigen zijn van het muziekleven in Vlaanderen.

Geografische afbakening

Met 'Vlaams' bedoelen we niet 'van Vlaamse origine' maar wel een (decretale) beperking tot het muzikaal erfgoed dat in Vlaanderen (en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) bewaard wordt, ongeacht zijn oorsprong. Dat wil meteen ook zeggen dat Resonant eveneens aandacht besteedt aan het internationale erfgoed en de muziek en muzikale tradities van etnisch-culturele minderheidsgroepen in onze samenleving.

1.2. Veldbeschrijving

Het veld van het muzikaal erfgoed is complex en valt moeilijk eenduidig te structureren. Dat komt niet alleen voort uit de overvloed aan instellingen, organisaties, verenigingen en personen die erbij betrokken zijn, maar vooral omwille van het erg gediversifieerd geheel aan actoren. Om die verscheidenheid te kunnen duiden, hebben we er voor gekozen het veld achtereenvolgens vanuit drie invalshoeken te beschrijven:

1. Als een vervlechting van sectoren: het muzikaal erfgoed mag dan wel in theorie 'toebehoren' aan het cultureel erfgoedveld, toch zijn er in de praktijk een aantal andere sectoren die mee een rol spelen in en dus betrokken moeten worden bij de ontwikkeling en uitwerking van een muzikaal erfgoedbeleid.
2. Vanuit de verschillende af te bakenen muziekgenres: via deze invalshoek maken we de status quaestionis op van het muzikaal erfgoed. Dat we de grote muziekgenres – klassiek, jazz, populair en volksmuziek – daarbij als uitgangspunt hanteren, is geen toeval. Deze vierdeling is nog altijd een weerspiegeling van de manier waarop de muzieksector zichzelf indeelt en profileert, een indeling in genres waarin ook het publiek zich kan herkennen én waarrond zich grote muzikaal erfgoedgemeenschappen vormen. Bovendien blijkt uit de praktijk dat deze deelsectoren slechts in geringe mate problematieken, bekommernissen en uitdagingen op het gebied van erfgoed met elkaar delen.
3. Ingedeeld naar 'functies': ten slotte geven we in de laatste invalshoek een meer concreet overzicht van de verschillende actoren en van de rol die zij spelen in het erfgoedveld. Een indeling dus van het muzikaal erfgoedveld naar beheerders, vormers, expertisenetwerken en intermediaire organisaties, en hoe zij zich tot elkaar verhouden.

Elk van deze drie invalshoeken belicht het ruime muzikaal erfgoedveld telkens op een andere manier. Ze kunnen dan ook afzonderlijk van elkaar gelezen en geïnterpreteerd worden. De volledige breedte van het veld is echter enkel te begrijpen wanneer de verschillende invalshoeken met elkaar in verband gebracht worden. In die context moeten de generieke vaststellingen, knelpunten en uitdagingen die dit hoofdstuk afsluiten, gelezen worden.

1.2.1. Het muzikaal erfgoedveld: een vervlechting van sectoren

Het muzikaal erfgoedveld kunnen we omschrijven als het geheel van verenigingen, organisaties en erfgoedgemeenschappen die activiteiten, kennis en kunde ontwikkelen rond het roerend en immaterieel muzikaal erfgoed. Muzikaal erfgoed is niet enkel zaak van de cultureel-erfgoedsector. De bewaring, ontsluiting en valorisatie van of het onderzoek naar, maar ook bv. het doorgeven van praktijken en tradities berust evengoed bij een aantal andere sectoren. Een transversale samenwerking met die andere sectoren is daarom onontbeerlijk:

- De professionele muzieksector: ontelbaar veel personen, instellingen en organisaties zijn op professionele wijze actief op het vlak van de creatie, uitvoering, uitgave en distributie van muziek. Het gaat om de grote groep van componisten en uitvoerders (binnen elk muziekgenre) maar ook om de opnamestudio's, platenmaatschappijen, muziekitgeverijen, werkplaatsen, concert- en festivalorganisatoren en beheersvennootschappen. Als beheerders en vormers maar ook op het gebied van de valorisatie van het muzikaal erfgoed spelen zij een niet te verwaarlozen rol.
- Het domein van de media omvat als relevante groep hoofdzakelijk de omroepen, die – voortvloeiende uit hun taken – grote en belangrijke collecties audiovisuele opnames en bladmuziek vorm(d)en en behe(e)r(d)en.
- De amateurkunsten verenigen enkele honderden vocale en/of instrumentale verenigingen. Grote categorieën hebben hun eigen steunpunten: VLAMO (harmonie, fanfare, brassband, trommelkorpsen, enz.), Koor&Stem (koren en vocale ensembles), Muziekmozaïek (groepen en ensembles binnen de volksmuziek, folk en jazz) en Poppunt (populaire muziek). Het domein van het sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen is echter groter en omvat ook

jeugdbewegingen of verenigingen van etnisch-culturele minderheden. Ook zij zijn gewichtige partners als erfgoedbeheerders en vormers, of bij de valorisatie van muzikaal erfgoed. Bovendien zijn deze verenigingen schakels in het doorgeven van kennis, vaardigheden en tradities.

- Onder het domein onderwijs horen zowel een aantal instellingen van het hoger onderwijs (universiteiten en conservatoria), als de ca. honderd muziekscholen binnen het deeltijds kunstonderwijs thuis en de enkele opleidingen muziekinstrumentenbouw op secundair niveau. Zij zijn belangrijke partners omdat ze vaak muzikaal erfgoed bewaren, een belangrijke rol spelen in het ‘doorgeven’ van kennis, vaardigheden en tradities, en – via hun studenten en leerlingen – in onmiddellijk contact staan met de erfgoedvormers van morgen. Voor de instellingen van het hoger onderwijs geldt bovendien evenzeer dat zij een rol kunnen opnemen in het onderzoek naar muzikaal erfgoed.
- Onderzoekers vormen mee belangrijke expertisenetwerken, bewaren belangrijke erfgoedcollecties en verrichten zelf in meer of mindere mate onderzoek naar aspecten m.b.t. het muzikaal erfgoed in Vlaanderen. Het netwerk van de onderzoekers strekt zich uit van de onderzoekseenheden en -groepen verbonden aan de instellingen van het hoger onderwijs, over een aantal onafhankelijke onderzoeksinstituten en -groepen, tot de individuele onderzoekers en onderzoekers-musici.
- Religieuze gemeenschappen ten slotte vormen al eeuwenlang brandpunten in de evolutie van muziek. Talrijke kerken, kloosters en abdijen, maar evengoed moskeeën of synagogen herbergen vaak grote muziekcollecties en -archieven, soms acuut bedreigd.
- De sector van het onroerend erfgoed valt onder de bevoegdheid van een andere Vlaamse minister, ressorteert onder een ander decreet dan het cultureel erfgoed en wordt behartigd en ondersteund vanuit een ander agentschap. Om tot een geïntegreerde aanpak te komen voor het muzikaal erfgoed is het wenselijk dat naar een minimale wisselwerking wordt gestreefd met deze sector.

Elk van die sectoren functioneert binnen zijn eigen kader (opdrachten, herkomst van werkmiddelen, steunpunten, enz.) en met heel eigen dynamieken. Hun bezorgdheden en uitdagingen liggen daardoor vaak op andere terreinen dan die van het muzikaal erfgoedveld. Affiniteit met en interesse in de erfgoedsector zijn niet altijd in dezelfde mate aanwezig. Een transversale samenwerking – geheel in de geest van een geïntegreerd erfgoedbeleid – zal die verschillen moeten overstijgen en op zoek gaan naar een gedeelde basis.

1.2.2. Status quaestionis van het muzikaal erfgoed

De muzieksector in Vlaanderen is, net als elders overigens, een amalgaam van verschillende segmenten en deelsectoren die een grote verscheidenheid tonen. Deze verschillen, die soms echte breuklijnen lijken, lopen grotendeels parallel met verschillen in genres en stijlen. De opdeling in klassieke muziek, jazz, populaire muziek en volksmuziek is uiteraard voor discussie vatbaar en herbergt overlappingen en raakpunten. In de praktijk is bovendien een verdere segmentering in erfgoedgemeenschappen noodzakelijk.

1.2.2.1. *Klassieke muziek*

Definitie en afbakening. Onder klassieke muziek verstaan we binnen dit bestek wat ‘gangbaar’ als klassieke muziek omschreven wordt, namelijk alle ‘geschoolde’ muziek geworteld in de kerkelijke en wereldlijke muziektradities vanaf de eerste bronnen in de middeleeuwen tot vandaag, en waarvan het overgrote deel van de composities op één of andere manier genoteerd is. Hoewel het begrip vaak als synoniem gebruikt wordt voor ‘ernstige’ muziek als tegenhanger van de lichte muziek, ligt het geenszins

in onze bedoeling hiermee een kwalitatief waardeoordeel uit te spreken, eerder gebruiken we het hier als containerbegrip om een geheel van samenhangende tradities aan te duiden.

Naar een historisch bewustzijn. In wezen ontstond een eerste soort erfgoedgemeenschap rond klassieke muziek reeds een 200-tal jaren geleden, toen in het begin van de 19de eeuw de gewoonte ontstond ook 'oudere' muziek op de concertprogramma's te plaatsen. Voordien bestond die historiserende instelling immers niet of nauwelijks en werd vooral eigentijdse muziek uitgevoerd. Intussen was er omwille van vele redenen reeds veel 'vergeten' en 'verloren' (godsdienstoorlogen in de 16de eeuw, de afschaffing van instellingen tijdens de Franse revolutie,...). In eigen contreien behoorde zelfs het roemrijke verleden rond de Vlaamse polyfonie niet meer tot het collectief geheugen. Toen Charles Burney, zowat de 'vader van de moderne geschiedschrijving' in 1770 de Zuidelijke Nederlanden bezocht en hoopte sporen aan te treffen van de meerstemmigheid waarin de Lage Landen volgens tal van (buitenlandse) auteurs een belangrijke rol hadden gespeeld, blijkt een grote desinteresse voor het rijke muziekverleden en weet men zelfs niet waarover hij het heeft⁵. Vanaf de 19de eeuw gaan onderzoekers/musicologen/muzikanten actief op zoek naar documenten, artefacten, praktijken en gebruiken om onze muziekgeschiedenis te reconstrueren. Niet toevallig vormen de privécollecties van deze 19de-eeuwse onderzoekers vaak de basis van diverse bibliotheken en musea die vandaag tot de belangrijkste bewaarinstellingen in Vlaanderen behoren. De oprichting van de conservatoria in de loop van de 19de eeuw zorgde niet alleen voor professioneel muziekonderwijs, maar creëerde ook een bijzonder levendige 'doorgeefpraktijk' van ons ouder muziekpatrimonium. Ook de oude muziekbeweging, ontstaan in de jaren 60/70 binnen eerder alternatieve circuits, is vandaag actief geïncorporeerd in het officiële muziekonderwijs.

Erfgoedzorg. Ondanks de geïnstitutionaliseerde doorgeefpraktijken en het bestaan van bewaarinstellingen, is de daadwerkelijke en systematische 'zorg' voor dit erfgoed pas zeer laat uit de startblokken geschoten. Nog in 2000 noemt Edward Van Houtte in zijn studie⁶ de situatie van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen 'alarmerend' en roept hij op tot een grootse inhaalbeweging inzake lokalisatie, inventarisatie, conservatie en valorisatie 'die niet uitsluitend kan afgeschoven worden op de bewaarplaatsen zelf'. Twaalf jaar later werd reeds vooruitgang geboekt, maar is de historische achterstand nauwelijks weg gewerkt. Nog steeds schrijven we onze Vlaamse muziekgeschiedenis op een zeer beperkt aantal muziekbronnen en is de kennis van ons eigen muzikaal verleden nog relatief beperkt. Vele terreinen zijn slechts in beperkte mate ontgonnen of fragmentarisch in kaart gebracht. Dat geldt zowel voor de oudere muziek uit het ancien regime, als voor het 19de- en 20ste-eeuwse muziekleven.

Een gezamenlijke inspanning voor de toekomst. 1000 jaar muziekgeschiedenis, van de eerste bronnen tot vandaag, herbergt een schat aan materialen, stijlen en uitvoeringspraktijken. Het veld van de klassieke muziek is dan ook zeer breed. Het spreekt vanzelf dat een nauwe samenwerking met de Alamire Foundation, het Studiecentrum voor Vlaamse muziek en Matrix als partners in erfgoed, onontbeerlijk is om een gezamenlijke inhaalbeweging mogelijk te maken.

De Alamire Foundation (verbonden aan de KU Leuven) heeft de muziek uit het Ancien Regime (middeleeuwen tot 1800) als terrein. De organisatie houdt zich bezig met hoog gespecialiseerd onderzoek via onderzoeksmandaten en doctoraten van de KU Leuven (publicaties) en zet de laatste jaren eveneens stevig in op digitale ontsluiting (Straight from the Source), experimenteel artistiek onderzoek (Huis van de polyfonie en haar labofunctie) en valorisatie (via concerten en tentoonstellingen). Hoewel het werkdomein ettelijke eeuwen bestrijkt ligt het zwaartepunt van de werking vooral op gregoriaans en polyfonie – 17de- en 18de-eeuwse muziek komt nauwelijks aan bod. Behalve het onderzoekspersoneel dat verbonden is aan de KU Leuven geniet de organisatie geen structurele subsidies (meer).

⁵ Katrien Steelandt en Eugeen Schreurs, *Bedreigde Klanken II. Een nieuwe toekomst voor het Vlaams Muzikaal erfgoed?*, Leuven: Alamire Muziekuitgeverij, 2002, p. 7

⁶ Edward Van Houtte, *Zorgen voor later? Argumenten voor de Wetenschappelijke Bestudering van de Vlaamse Muzikale en literaire Archieven, Bibliotheken en Bewaarplaatsen*, Deurne: Team Consult Publications, 2000, 3 [Studie in opdracht van het Kabinet van de Vlaamse Minister van Cultuur en het directoraat-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, administratie cultuur].

Het Studiecentrum voor Vlaamse muziek is gevestigd in Antwerpen en concentreert zich op onderzoek naar de Vlaamse muziek tussen 1800 en 1950. Zij werkt nauw samen met de conservatoriumbibliotheek van Antwerpen als bewaarinstelling en erfgoedbibliotheek. Het studiecentrum zet in op de studie en valorisatie van de Vlaamse muziek uit 19de en 20ste eeuw. Zij voorziet in de biografische studie van componisten, stelt oeuvrelijsten samen, publiceert artikels en monografieën, en bestudeert en inventariseert inkomende archieven en collecties die achteraf in de conservatoriumbibliotheek van het conservatorium terecht komen. Verder werkt zij eveneens mee aan valorisatie-initiatieven (concerten en tentoonstellingen).

Matrix focust op de muziek na 1950. Naast een muzikeducatieve werking (betoelaagd via de Kunsten), heeft zij ook een erfgoedwerking die bestaat uit de documentatie van muziek na 1950 en een proactief erfgoedbeleid. Meer concreet legt zij een schaduwcollectie aan van ongepubliceerd werk van hedendaagse componisten. Tegelijkertijd concentreert zij zich via projectsubsidies op de conservatie en ontsluiting van nieuwere muziekvormen.

1.2.2.2. *Jazz*

Afbakening. Zowel in België als internationaal heeft jazz sinds zijn ontstaan een eigen identiteit, gedefinieerd door een eigen traditie, een eigen publiek, een specifieke groep beoefenaars, een eigen speelcircuit en een eigen historiografie. Hoewel jazz nog maar één eeuw oud is, is hij al enige tijd geïnstitutionaliseerd, onder meer door inbedding in het hoger onderwijs sinds de jaren negentig.

Geen systematische aandacht voor erfgoed. Op het vlak van erfgoed is er echter nog veel werk voor de boeg. In Vlaanderen is er heel wat jazz erfgoed aanwezig, maar - afgezien van een handvol succesvolle erfgoedacties uit het recente verleden⁷ - is er nauwelijks aandacht, centrale coördinatie of samenwerking ter bevordering van dit erfgoed, waardoor er thans veel dreigt verloren te gaan. Ook binnen de jazz sector zelf is er nauwelijks enig erfgoedbewustzijn. De nood aan een gestructureerde basis voor het jazz erfgoed en het sensibiliseren van erfgoedvormers en erfgoedbeheerders is een bijzonder acute noodzaak willen we de eerste 100 jaar jazz in België binnen het collectief geheugen houden.

In Vlaanderen zijn er geen gespecialiseerde bewaarinstellingen voor jazz erfgoed, op het Jazzcentrum Vlaanderen in Dendermonde na, dat zich in tegenstelling tot wat haar naam doet vermoeden alleen richt op de vroege New Orleans-stijl. Afgezien van 3 'grote' jazz collecties in respectievelijk het MIM, de Antwerpse conservatoriumbibliotheek en de Koninklijke Bibliotheek is er nog weinig in kaart gebracht. Zeer veel wordt bewaard in privébezit.

Nood aan onderzoek. Vlaanderen beschikt ook nauwelijks over academisch geschoolde onderzoekers inzake jazz. Het onderzoek naar jazz in België zit nog in een beginnende fase en onze eigen Belgische jazz geschiedenis is nog steeds relatief onbekend. Jazz komt niet aan bod binnen de afdelingen musicologie aan onze Vlaamse universiteiten (noch nationaal, noch internationaal). Wel zijn er een aantal thesen en papers die gewijd zijn aan bepaalde aspecten ervan (enkele binnen musicologie, het merendeel binnen andere afdelingen: geschiedenis, literatuur- of theaterwetenschappen, communicatiewetenschappen, sociologie, en uitzonderlijk een talenrichting). Academisch onderzoek aan de instellingen van hoger muziekonderwijs is nog maar enkele jaren geformaliseerd. Slechts een handvol onderzoeken hadden tot nog toe betrekking op jazz, en deze kaderden bijna uitsluitend in een afstudeerproject. Bovendien handelen deze projecten enkel over een internationale context. Voorlopig is het enige relevante onderzoek dit van Leon Lhoest, dat loopt tussen 2009 en 2011 aan het Conservatorium te Antwerpen. Tot slot valt er nog te melden dat er geen academische artikels in vaktijdschriften over Belgische jazz terug te vinden zijn. Tekenend hierbij is het ontbreken van een hoofdstuk over Belgische jazz en -onderzoek in het jaarboek *Jazzforschung / Jazz Research* 42 (2010) van *The International Society for Jazz Research*, dat als thema jazzonderzoek in Europa had.⁸

⁷ Bijvoorbeeld het vooronderzoek (2011) dat zijn neerslag vond in *Jazz'erfgoed in Vlaanderen en Brussel. Eindrapport van het vooronderzoek*, Resonant, 2012, 39 p.

⁸ <http://www.jazzresearch.org/1/1/node/511>.

Netwerk. Er is geen eenduidig netwerk of kanaal om jazz muzikanten te bereiken. Het nog jonge Jazz forum, Muziekcentrum Vlaanderen, Muziekmozaïek en les Lundis d'Hortence, maar ook instellingen en organisaties zoals Hnita-Jazz club, het Kunstencentrum De Werf, vzw Jazz en muziek, Brosella Jazz en het Brussels Jazz Orchestra, evenals de onderwijsinstellingen kunnen een belangrijke rol spelen in de te vormen erfgoedgemeenschap.

1.2.2.3. *Populaire muziek*

Definitie en afbakening. Het domein van de populaire muziek is zonder twijfel zeer ruim. Sinds de jaren '50 van de vorige eeuw - die in de literatuur heel vaak als startpunt worden genomen - profileert zij zich in een veelheid aan stijlen en culturen, van mainstream en megaconcerten aan de ene kant tot experimenteel en 'underground' aan het andere eind van het spectrum. Voorbeelden van deze recentere geschiedenis zijn o.a. de rock, het Vlaamse levenslied, punk, dance, hiphop, elektro, ska, enz. De geschiedenis van de populaire muziek reikt echter veel verder terug in de tijd. Ook vóór de jaren 1950 waren er bepaalde tradities die evengoed onder deze noemer te plaatsen zijn. De term 'populaire muziek' - als tegenhanger van het serieuze/elitaire genre - duikt namelijk voor het eerst op rond het midden van de negentiende eeuw. De tweedeling populair/elitair stond toen nog gelijk aan de tegenstelling makkelijke versus moeilijke muziek, liefhebbers versus kenners, amusement versus lering. De manier waarop het begrip 'populaire muziek' concreet werd ingevuld, verschilde al naargelang de sociale, politieke, culturele en economische context. Populaire muziek is dus geenszins een vaststaand gegeven, maar een begrip waarvan de invulling mee evolueert in de tijd. Opera-potpourri's, salonmuziek, dansmuziek (bv. polka en wals), liedtradities rond kermessen, Music halls en cabarets, operette, de dansorgelcultuur, café chantants, enz. behoorden in bepaalde periodes eveneens tot de populaire muziekcultuur, met een even zo grote stilistische diversiteit, die zich karakteriseert via talrijke mengvormen en cross-overs met de klassieke, volks- en jazzmuziektradities.

Nostalgie als basis. De populaire muziek van vandaag bezit de kracht om massa's mensen op de been te brengen en wordt dan ook massaal geconsumeerd. Maar ook iets oudere muziek - voornamelijk genres en stijlen van de jaren 1960 tot 2000 - heeft niet bepaald te lijden onder een tanende interesse. Dat blijkt o.a. uit de vele revivalbewegingen, de heruitgave van tal van oude platen en cd's en het groeiende aantal festivals en concertreeksen waar 'de muziek van vroeger' en de sterren van weleer (ook de Vlaamse) opnieuw in de kijker staan. Dat initiatieven van deze aard de laatste jaren een ware *boom* kennen, wordt ongetwijfeld mee ingegeven door een identiteitsvormende factor: populaire muziek bepaalt al vanaf zeer jonge leeftijd mee de identiteit van mensen. Als dusdanig worden ze door de generaties die ermee opgegroeid zijn vaak jarenlang megedragen, als een vorm van nostalgische beleving. Anderzijds kan de stijgende populariteit voor oudere genres van populaire muziek verklaard worden vanuit een hernieuwde behoefte aan identiteit, waarin de interesse in het eigen verleden (de eigen 'roots') een rol speelt. Deze tendens leidt tot een grotere waardering voor de muziek van Vlaamse bodem.

Nood aan erfgoedzorg. Hoewel er aan initiatieven geen tekort is in deze sector, is er van een geïntegreerde erfgoedaanpak nauwelijks sprake. Integendeel zelfs, het erfgoedbeleid wordt vaak verengd tot de heruitgave van een aantal cd's en het publiceren van websites die een overzicht geven van wat geproduceerd is. Er is ontzettend veel (potentieel) erfgoed voorhanden, maar op een handvol collecties en archieven na berust dit in de handen van privépersonen, fanclubs, kleine stichtingen (opgezet rond een bepaalde zanger(es)/band) of musea die door particulieren beheerd worden. Zij missen het nodige kader om dit erfgoed ook voor de lange termijn veilig te kunnen stellen, zodat grote delen van het erfgoed van de populaire muziek dan ook in meer of mindere mate bedreigd zijn. Bovendien ontbreekt het ons aan een overzicht van dat bewaarde erfgoed en zelfs aan een meer gedetailleerd overzicht van de vele betrokken actoren. Dat is in grote mate het gevolg van de grote verdeeldheid van de sector, die bestaat uit tal van verschillende circuits en (sub)culturen die allen volgens een heel eigen dynamiek functioneren en geheel eigen belangen na te streven hebben. Het niet bestaan van een verenigde erfgoedgemeenschap rond de populaire muziek maakt dat initiatieven in grote mate onafhankelijk van elkaar worden opgezet, zonder de nodige coördinatie, afstemming en samenwerking. Het veld in kaart brengen, lacunes opsporen en dubbel werk vermijden wordt zo bemoeilijkt. Ook met betrekking tot onderzoek naar de populaire muziek is er nog heel wat werk voor de boeg. Er zijn weliswaar heel wat

publicaties verschenen over de populaire muziek in Vlaanderen, heel vaak verzorgd door betrokkenen uit de sector (journalisten, collectioneurs,...). De publicaties die wel zijn toe te schrijven aan de academische wereld, spitsen zich vaak toe op economische aspecten (de muziekindustrie). Er is dan ook nood aan een gevarieerder landschap waarin enerzijds vanuit de academische wereld meer aandacht uitgaat naar de populaire muziek, anderzijds dit domein ook vanuit andere invalshoeken onderzocht wordt.

Problemen met betrekking tot de bewaring en toegankelijkheid van dit erfgoed worden nog verscherpt door een meer algemene problematiek. Onder meer de auteurs- en naburige rechten, het commerciële karakter van de sector, of bv. de grote competitiviteit binnen de collectioneurswereld (met een 'markt' die bereid is veel geld neer te tellen voor unieke collectiestukken en memorabilia) zijn bijkomende hindernissen in een geïntegreerde erfgoedwerking. Een van de vraagstukken is en blijft welke taak een erfgoedbeleid heeft in een sector die vooral drijft op economische belangen of in een dergelijke omgeving waar eerder teveel dan te weinig informatie is.

Netwerk. Zijn disparate karakter maakt dat de sector van de populaire muziek niet via een eenduidig kanaal bereikt kan worden. Het netwerk van relevante actoren voor een erfgoedwerking binnen de populaire sector strekt zich uit van bewaarinstellingen (archieven, bibliotheken, musea, documentatiecentra, al dan niet op professionele basis), over bands en musici, managementbureaus, platenmaatschappijen, festivals en clubs, onderwijsinstellingen, belangenverenigingen, beheersvennootschappen, omroepen en pers tot privéverzamelaars en fanclubs.

1.2.2.4. **Volksmuziek**

Definitie en afbakening. Volksmuziek kan omschreven worden als 'het product van een muzikale traditie die zich heeft ontwikkeld in een proces van mondelinge overlevering. Traditionele muziek is bovendien het geheel van muzikale opvattingen, gewoonten en gebruiken die gedeeld werden door de gemeenschap. In die zin kunnen bv. de marktzangers worden beschouwd als dragers van een traditie, hoewel hun liederen zelf meestal maar een kort leven waren beschoren'.⁹ Het weze opgemerkt dat in een regio als Vlaanderen deze muziek zeker niet uitsluitend via mondelinge overlevering is doorgegeven, maar toch ook veel liederen en instrumentale muziek schriftelijk werd genoteerd.

Volksmuziek en erfgoed. Het erfgoed van de volksmuziek bevat bronnen van de volksmuziek zelf, verzamelingen en archieven van onderzoekers sinds de 19de eeuw, de bronnen van reconstructies van al dan niet verdwenen praktijken, alsook recente muziekverzamelingen. Vanaf de jaren 30 wordt volksmuziek niet enkel meer genoteerd, maar ook als klankfragment opgenomen; daarmee duikt een belangrijk nieuw urgentieprobleem op, dit is de conservatie van volksmuziek op band. Daarnaast neemt ook het instrumentarium een aparte plaats in.

De eerste geschreven bronnen dateren al van de middeleeuwen, met handschriften zoals dat van Gruuthuse (15de eeuw). Met de boekdrukkunst begonnen dergelijke liederen, zoals de 'souterliedekens' breder verspreid te raken, en bloeide een rijke cultuur aan vocale en instrumentale muziek op. Vanaf de 19de eeuw, gesterkt door romantische idealen, ontstond een bijzondere belangstelling voor volksliederen 'als ziel van het volk' en gingen onderzoekers zoals De Coussemaker, Bols, Van Duyse, Willems, en anderen liederen optekenen om het immaterieel erfgoed 'van een collectief geheugenverlies te redden'. Deze beweging liep door tot ver in de 20ste eeuw met vele publicaties en opnames. In de jaren '60 kreeg het verzamelen van volksliederen en instrumentale muziek een nieuwe impuls met onderzoekers-muzikanten zoals Hubert Boone, Herman Dewit, Roger Hessel en Wim Bosmans. Uit deze revival groeide naderhand en naast de volksmuziek de folkbeweging die minder vast hield aan de traditionele Vlaamse melodieën, maar daarom niet minder belangrijk is.

Het collectief verzamelwerk van deze veldwerkers-muzikanten maakte het mogelijk, in de vorm van muzikale notatie en audio-opnames, de essentie van dit muzikaal patrimonium te bewaren. Een

---

⁹ Wim Bosmans gebruikt in zijn boek *Traditionele muziek uit Vlaanderen* (Leuven: Davidsfonds, 2002) deze definitie die in 1954 werd vastgelegd door de International Folk Music Council.

bijzonder acute vraag is thans hoe deze collecties uit de vorige eeuw op duurzame wijze te bewaren voor de volgende generaties, vooral omdat de geluidsdragers die gebruikt werden, bijzonder kwetsbaar zijn en wellicht de komende 5 jaren onherroepelijk verdwijnen indien er geen passende acties genomen worden.

Gebrekkige organisatie van het veld. In Vlaanderen heeft de volksmuziek geen duidelijke erfgoedorganisatie/expertisecentrum als ankerpunt binnen het cultureel erfgoedveld waarnaar ze kan refereren of op terug vallen. Toen het steunpunt voor de volkscultuur (VCV) in 1999 werd opgestart met als doel diverse oude en nieuwe themadomeinen op het terrein van de volkscultuur als cultureel erfgoed te ondersteunen, werd helaas het themagebied muzikaal erfgoed niet mee onder de werking van het decreet gebracht. De potentiële Vlaamse koepelorganisatie (Muziekmozaïek) die voor dit domein in aanmerking kwam, koos er immers voor als amateurkunstorganisatie erkend en gefinancierd te worden. Sindsdien bestaat er een lacune die binnen het erfgoedveld door verschillende organisaties op gefragmenteerde wijze wordt ingevuld. Terwijl Muziekmozaïek zelf heel wat materiaal en collecties herbergt – het documentatiecentrum telt ruim 2.000 boeken, meer dan 70 tijdschriften, 800 cd's en lp's, 1.600 vliegende blaadjes en 60 liedboeken, een volksinstrumentenmuseum en een uniek archief met oude geluidsopnames, poëtische liedjsteksten, historische (gedigitaliseerde) lp's, oude partituren en ander documentatiemateriaal - maar niet gefinancierd wordt om een erfgoedbeleid uit te bouwen, worden beperkte initiatieven in de marge genomen door Volkskunde Vlaanderen, Heemkunde Vlaanderen, het Instituut voor volkskunde (IVV, volksdans met in de marge muziek), de Muziekraad, musea (Huis van Alijn), en bijtijds de erfgoedcellen. Het terrein is echter dispaaraat en verdeeld, en ontbeert een gecoördineerd erfgoedbeleid. Initiatieven komen geïsoleerd tot stand, vaak zonder kennis van gelijkaardige initiatieven. Een veel gehoorde klacht vanuit de volksmuzieksector is de veelheid aan instellingen en verenigingen, de nood aan overleg en een aanspreekpunt, en het gebrek aan overzicht op collecties en stukken die zich verspreid over Vlaanderen bevinden.

Onderzoek en onderwijs. Evenzeer in het oog springend is het gebrek aan een professioneel kader op het vlak van onderzoek en onderwijs van volksmuziek. Ook daar stellen zich serieuze lacunes die de praktijken van het borgen van dit erfgoed in de weg staan. Binnen de universiteiten komt volksmuziek niet of nauwelijks aan bod. Tot voor kort was er de leerstoel van Stefaan Top die tijdens zijn carrière duizenden liederen verzamelde op (evenzeer bedreigde) audiotapes. De aandacht ging evenwel uitsluitend naar de taalkundige aspecten, het onderzoek vanuit muzikaal standpunt is thans nog volkomen braakliggend terrein. Daarnaast vervult vooral de onderzoekentiteit van het MIM (Wim Bosmans, Hubert Boonen) een belangrijke rol naast enkele individuele onderzoekers (zoals Dr. Jean-Pierre Van Hees, verbonden aan het Lemmensinstituut). Wat onderwijs betreft – bij uitstek een belangrijke actor in het 'doorgeven' van de muziek - werden de laatste 10 jaren afdelingen volksmuziek uitgebouwd binnen het deeltijds kunstonderwijs (amateurs), maar is er geen gerichte professionele opleiding op het niveau van het hoger onderwijs (afgezien van enkele vakken) die zou kunnen zorgen voor academisch en pedagogisch opgeleide muzikanten die voldoende geschoold zijn om het verzameld materiaal te behandelen en om te zetten in overdraagbare agogische vormen. Daardoor dreigt het gevaar van mummificering van een muziek die uiteindelijk verzameld werd om een levende praxis in stand te houden¹⁰. Waar in diverse Europese landen al jaren conservatoriumopleidingen bestaan die het voortbestaan van het volksmuziekerfgoed garanderen, is dit in Vlaanderen met een dusdanig rijk verleden merkwaardig genoeg niet aan de orde.

Netwerk. Relevante collectiebeherende organisaties zijn onder meer KADOC, de Universiteitsbibliotheek Gent, Conservatoriumbibliotheek Antwerpen, Koninklijke Bibliotheek en het MIM. Naast professionele muzikanten en groepen (van volksmuziek tot folk), is er binnen de amateuristische muziekbeoefening en het jeugdwerk een lange traditie van cursussen en workshops op het vlak van muziek- en danscultuur (Muziekmozaïek, Vlaamse Volkskunstbeweging, Instituut voor Vlaamse Volkskunst, Danspunt). Ook Dans'ant mag binnen deze context niet vergeten worden.

¹⁰ Jean-Pierre Van Hees, 'Voor een bescherming van het immaterieel muziekpatrimonium van Vlaanderen door het vormen van masters in de Traditionele Volksmuziek', ongepubliceerd essay, 2010.

1.2.3. De belangrijkste actoren in het muzikaal erfgoedveld

1.2.3.1. Erfgoedbeheerders

In Vlaanderen bestaat er geen overkoepelende bewaarinstelling voor muzikaal erfgoed. Het erfgoed wordt versnipperd en gefragmenteerd bewaard over vele instellingen.

Voor een omstandig overzicht van bewaarinstellingen verwijzen we graag naar ons handboek *Achter de muziek aan*.¹¹ Binnen dit bestek proberen we vooral een algemeen beeld te schetsen en belichten we de grote categorieën:

1. Heel wat muzikaal erfgoed wordt bewaard in de archiefstellingen, waarvan geen enkele een specialisatie heeft in muziek. Het gaat zowel om publiekrechtelijke archiefstellingen (de federale rijksarchieven en de talrijke stadsarchieven) alsook de talrijke privaatrechtelijke archiefstellingen. Tot deze laatste behoren de culturele archiefstellingen die als dusdanig erkend en gesubsidieerd worden door de Vlaamse overheid (KADOC, het Liberaal Archief, Amsab-ISG, ADVN, het Letterenhuis), evenals het AMVB (dat vooralsnog erkend wordt binnen het Archiefdecreet). In zekere mate kan ook de archiefdienst van de Katholieke Universiteit Leuven tot deze groep gerekend worden, omdat zij over een aantal belangrijke muziekarchieven beschikt.
2. Wat de (erfgoed)bibliotheken betreft nemen vele bibliotheken van uiteenlopende aard een bewaarfunctie op m.b.t. muzikaal erfgoed, zonder evenwel over het officiële statuut van erfgoedbibliotheek te beschikken. De grote muziekbibliotheken met erfgoedfunctie zitten verspreid over de verschillende beleidsdomeinen.
3. In eerste instantie verdienen de 4 conservatoriumbibliotheken de nodige aandacht. Ze zijn verbonden aan een hogeschool binnen de onderwijssector, en functioneren als dusdanig als academische bibliotheek – de enige functie waarvoor ze overigens gesubsidieerd worden. Van oudsher hebben zij echter ook een belangrijke bewaarfunctie voor het muzikaal erfgoed op zich genomen. Daarbij gaat het niet alleen om losse stukken bladmuziek of muziekliteratuur, maar evengoed collecties, archieven, efemera, tot zelfs in sommige gevallen museale objecten. Als gevolg van hun bekendheid in de muziekwereld en de sterke band met musici ontvangen zij dagdagelijks schenkingen en collecties. Door het huidige enveloppensysteem van de hogescholen en de grote overkoepelende structuren ontvangen zij zelfs nog minder middelen dan enkele jaren geleden. De bibliotheek van het Antwerpse conservatorium verwierf (voorlopig) als enige het kwaliteitslabel van erfgoedbibliotheek.
4. Wat grote muziekbibliotheken betreft is er vervolgens de Koninklijke Bibliotheek (KBR) met een afdeling muziek en zijn er binnen de professionele muzieksector en de media de bibliotheken verbonden aan de omroepen en grote professionele uitvoerende orkesten/ensembles zoals De Munt, NIR/BRT/VRT, Brussels Philharmonic/VRK, de Filharmonie, de Vlaamse opera of de Koninklijke Muziekkapellen. Voorts zijn er de wetenschappelijke bibliotheken verbonden aan een onderzoeksinstituut (onder meer aan het Institute for Psychoacoustics and Electronic Music en aan de afdeling etnomusicologie van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika). Ten slotte zijn er de bibliotheken van de steunpunten Vlammo en Koor&Stem (amateurkunsten).
5. Ook de overige zeven erkende erfgoedbibliotheken zijn – zij het dat ze een ruimer acquisitieprofiel hebben – eveneens belangrijk voor het muzikaal erfgoed. Het gaat meer bepaald om de Universiteitsbibliotheken van Antwerpen, Gent en Leuven, de erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen, de Openbare Bibliotheek Brugge, de

---

¹¹*Achter de muziek aan. Muzikaal erfgoed in Vlaanderen en Nederland*, red. Maarten Beirens, Ellen Kempers, Heidi Moyson, Leuven: Acco, 2010.

Provinciale Bibliotheek Limburg in Hasselt en de KADOC-erfgoedbibliotheek in Leuven. Elk van hen heeft in meer of mindere mate muzikaal erfgoed in zijn bezit.

6. Tal van andere instellingen en organisaties legden in het verleden een grotere of kleinere bibliotheek aan, vaak aanvankelijk vanuit een gebruiksfunctie. Soms groeiden ook deze collecties uit tot een erfgoedbibliotheek. Het gaat bijvoorbeeld om de bibliotheken verbonden aan de stedelijke en gemeentelijke muziekscholen, aan kerken, kloosters, abdijen of begijnhoven, of bijvoorbeeld aan koren en hof- en hofverenigingen met een lange geschiedenis. Vele van deze bibliotheken worden beheerd door vrijwilligers, vaak met weinig kennis van materiële zorg.
7. Een aparte categorie betreft de documentatiecentra. Omdat zij werken vanuit één specifiek thema en daarrond zoveel mogelijk materiaal verzamelen (bladmuziek, literatuur, diverse archivalia, opnames, iconografisch materiaal) hebben hun collecties, hetzij reeds op dit moment, hetzij potentieel een grote erfgoedwaarde. Belangrijke documentatiecentra betreffen CeBeDem, MATRIX, Jazz Centrum Vlaanderen, Logos Foundation en de steunpunten binnen de amateurkunsten (Vlamo, Muziekmozaïek en Koor&Stem).
8. Het aantal musea dat zich specialiseert in muziek of een aspect van muziek is eerder beperkt. Toch bewaren tal van musea (federaal, Vlaams, lokaal) muzikaal erfgoed. Specifiek rond muziek (met focus op muziekinstrumenten) zijn te vermelden: het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel, het Museum Vleeshuis te Antwerpen, het Volksinstrumentenmuseum in Gooik, het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren (waaraan een afdeling etnomusicologie verbonden is) en een aantal beiaardmusea (zoals het Klokkentorenmuseum in Roeselare, het Beiaardmuseum in Hasselt of het Toren- en Beiaardmuseum in Mol); daarnaast ook de kleinere musea gewijd aan één componist, vaak verbonden aan een componistenvereniging (bijv. Peter Benoitmuseum in Harelbeke, het Edgar Tinelmuseum in Sinaai,...). Musea met een breder profiel, maar eveneens in het bezit van muzikaal erfgoed, zijn onder meer: MAS, STAM, Bruggemuseum Gruuthuse, het Huis van Alijn, enz. Musea die muzikaal erfgoed herbergen werden nog nooit systematisch in kaart gebracht. Een ander type van museum waar muzikaal erfgoed deel uitmaakt van de collectie zijn de musea van beeldende kunst. Iconografisch materiaal (etsen, gravures, schilderijen) bevat veel informatie over hoe muziek werd uitgevoerd, wie uitvoerde, hoe de muziekinstrumenten eruit zagen, enz. Iconografisch materiaal vindt men overigens evenzeer in kerken en kathedralen.
9. Daarnaast wordt ook nog heel wat muzikaal erfgoed bewaard en gekoesterd door lokale erfgoedhouders die veelal vrijwilligersorganisaties zijn: heemkundige kringen en historische genootschappen, componistenverenigingen (bijv. Peter Benoit, Lodewijk Mortelmans,...) of kringen of organisaties rond een instrument.
10. Ten slotte dienen ook de privéverzamelaars vermeld te worden: de collectioneers pur sang die vaak over bijzonder waardevol erfgoed beschikken, de collectioneur-onderzoeker, de 'toevallige' verzamelaar die op zolder of in de kelder nog dozen heeft staan overgeërfd van familieleden waarvan hij/zij zich nauwelijks bewust is, de verzamelaar die verzamelt omwille van de commerciële waarde en uit is op winstbejag, en ten slotte de erfgoedvormer (zie boven) die doorheen zijn dagdagelijkse activiteiten veel verzameld heeft. Het spreekt vanzelf dat elk van deze groepen op een andere manier dient benaderd te worden.

1.2.3.2. *Erfgoedvormers*

De erfgoedvormers betreffen alle individuen en organisaties die in het verleden of vandaag op één of andere manier bezig zijn/waren met muziek op het vlak van compositie, uitvoering, concertorganisatie, muziekdistributie, instrumentenbouw of die een werking ontwikkelden waar muziek een ruim aandeel vertegenwoordigde, en die in hun dagelijkse werking documenten of objecten aanmaken of verwerven, of immateriële tradities behartig(d)en. Een bijzondere plaats nemen de hedendaagse erfgoedvormers die proactief kunnen/moeten gesensibiliseerd worden voor de culturele waarde van het erfgoed dat ze beheren, evenals aangezet kunnen worden tot medewerking aan valorisatie.

1.2.3.3. *Expertisenetwerken*

Diverse organisaties ontwikkelen doorheen hun activiteiten expertise die het behoud, de toegankelijkheid en de valorisatie van het muzikaal erfgoed begunstigen en in de hand werken. Het kan daarbij gaan om expertise zowel op het gebied van (muzikaal) erfgoed als van muziek. De relevante netwerken reiken bovendien verder dan de Vlaamse grenzen.

Expertisenetwerken m.b.t. erfgoed

1. In Vlaanderen functioneert Resonant, als expertisecentrum voor muzikaal erfgoed, op landelijk niveau voor geheel Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daarnaast herbergt het Vlaamse cultureel-erfgoedveld een aantal reeds erkende landelijke expertisecentra die relevante expertise in huis hebben dat voor een werking rond muzikaal erfgoed interessant kan zijn. Vermeldenswaardig binnen deze context zijn PACKED (digitaal erfgoed), Volkskunde Vlaanderen (volkskunde), Het Firmament (podiumkunsten) en Tapis Plein (actieve cultureel-erfgoedparticipatie, focus op immaterieel cultureel erfgoed), deze laatste drie hoofdzakelijk als partners in immaterieel erfgoed. Uiteraard zijn ook het steunpunt FARO, Archiefbank Vlaanderen en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek meer dan waardevolle partners. Op het vlak van het onroerend erfgoed vermelden we Onroerend Erfgoed (nieuwe fusie waartoe het vroegere Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed – VIOE behoort) en Monumentenwacht Vlaanderen.
2. Op internationaal niveau is er vooreerst een aantal relevante partners in Nederland: de sectorinstituten Erfgoed Nederland en Theater Instituut Nederland, de kenniscentra Digitaal Erfgoed Nederland en het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed, het vroegere Instituut Collectie Nederland (evenwel volledig opgegaan in de Nederlandse Rijksdienst voor het cultureel erfgoed) en de Nederlandse Vereniging van muziekbibliotheken, muziekarchieven en muziekdocumentatiecentra (NVMB, platformfunctie), naast een aantal collectiebeherende instellingen als het Instituut voor Beeld en Geluid, het Nederlands Muziek Instituut en het Meertens Instituut. Het valt echter nog af te wachten wat hiervan in de toekomst overeind zal blijven.
3. Daarnaast is er een aantal grote internationale expertisenetwerken.
  - De International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centers (IAML) is de internationale koepelorganisatie van muziekbibliotheken, muziekarchieven en documentatiecentra met ca. 2.000 individuele en institutionele leden uit 45 landen. De organisatie heeft een eigen website, een tijdschrift, organiseert een jaarlijks congres, en heeft een bijzonder actieve werking via commissies, comités en werkgroepen. De nationale branches of lokale vertegenwoordigers zorgen voor doorstroming en activering bij hun leden. In België/Vlaanderen is er echter geen formele nationale branche actief. Wel vervult het Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen (OKBV) binnen de Vlaamse Vereniging voor Archief, Bibliotheek en Documentatie (VVBAD) deze rol, zij het dat het overleg uitsluitend Vlaams is en de werkgroep zich niet uitsluitend beperkt tot muziek. IAML is tevens lid van de International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), de International Council on Archives (ICA), het European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA) en de International Music Council (IMC).

- In de schoot van IAML en in samenwerking met andere, al dan niet internationale instellingen, zijn 4 onderscheiden organisaties opgericht. Deze R-projecten hebben elk een eigen juridische zetel maar hun werking wordt nog gedeeltelijk ondersteund via het IAML-netwerk. Ze spelen eveneens een belangrijke rol voor het muzikaal erfgoed. Het gaat om RISM (Répertoire International des Sources Musicales, opgericht met als doel een uitgebreid repertorium samen te stellen van muziekbronnen tot 1800 - wereldwijd), RILM (Répertoire Internationale de Littérature Musicale, dat een uitgebreid repertorium samenstelt van wereldwijd verschenen muziekpublicaties, van boeken en tijdschriften over online publicaties tot doctoraats- en andere thesissen, en nog veel meer), RIPM (Répertoire International de la Presse Musicale, oorspronkelijk enkel een geannoteerde retrospectieve index van muziektijdschriften uit de periode 1800-1950, inmiddels heeft RIPM zijn werkingsgebied uitgebreid tot het digitaliseren van de tijdschriften) en RIDIM (Répertoire International d'Iconographie Musicale, dat door classificeren en catalogiseren een toegangsporaal wil zijn tot iconografische bronnen die met muziek verband houden).
- De International Association of Sound Archives (IASA) is de internationale koepel voor audiovisuele archiefinstellingen. Met leden uit meer dan 70 landen stimuleert de organisatie samenwerking en ondersteunt zij de uitwisseling van informatie onder andere m.b.t. acquisitie, metadata, de toegankelijkheid van de bronnen, conservatie en digitalisering. IASA voorziet standaarden in de conservatie en ontsluiting van audiovisueel bronnenmateriaal.
- Het Comité International des Musées et Collections d'Instruments de Musique (CIMCIM) wil de gebruikte normen en standaarden binnen de conservatie en restauratie van muziekinstrumenten professionaliseren. CIMCIM is een onderafdeling van het International Council of Museums (ICOM).

Expertisenetwerken m.b.t. muziek

Interessante expertisenetwerken binnen een muzikaal erfgoedwerking zijn eveneens de instellingen, organisaties en personen die onderzoek verrichten naar muziekgerelateerde topics. Relevante domeinen zijn in de eerste plaats de verschillende muziekwetenschappelijke disciplines zoals de muziekgeschiedenis en de organologie, maar ook de (gewone) historische wetenschappen, de letterkunde, sociologie en het artistiek onderzoek (in de muziek) kunnen interessante deeldomeinen vormen.

1. Nationaal zijn er in de eerste plaats de verschillende onderzoeksgroepen die verbonden zijn aan een instelling van het hoger onderwijs:
  - Vlaanderen telt twee onderzoekseenheden musicologie, verbonden aan de Universiteiten van Gent en Leuven. De Leuvense musicologieafdeling hanteert drie pijlers in haar onderwijs en onderzoek, namelijk de muziekgeschiedenis, muzikanalyse en muziektheorie. De focus voor de periode ca. 1600-1950 ligt op de Duitse, Franse, Italiaanse en Engelse muziektradities. Evenwel krijgt ook de Vlaamse muziek na 1950 heel wat aandacht. Ook de reeds genoemde Alamire Foundation, met centraal het onderzoek naar de Frans-Vlaamse polyfonie, werd opgericht in de schoot van de Leuvense musicologieafdeling. De Gentse musicologieafdeling is (geïntegreerd in de kunstwetenschappen) verankerd met de studie van de podiumkunsten. De afdeling heeft met het Institute for Psychoacoustics and Electronic Music (IPEM) haar eigen onderzoekscentrum. Focus gaat uit naar music information retrieval (MIR) en embodied music cognition. Het instituut is een pionier in het onderzoek naar muziekperceptie en dit vanuit nieuwe, experimentele technologieën.
  - Eveneens op universitair niveau zijn er enkele niet-musicologische afdelingen relevant. De meeste van deze onderzoekseenheden voert echter niet op een systematische wijze onderzoek naar muziekgerelateerde topics.
  - Binnen de historische wetenschap is op dit moment vooral het Centrum voor Stadsgeschiedenis, dat verbonden is aan de Universiteit Antwerpen relevant. Ook aan de geschiedenisafdelingen van de andere universiteiten wordt sporadisch onderzoek verricht naar muzikaal erfgoedgerelateerde topics.

- Binnen het domein van de letterkunde is er in eerste instantie het Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Nederlanden (ISLN), eveneens verbonden aan de UA. Relevant zijn haar afdeling Renaissance, die zich concentreert o.a. op het lied, opera en theater in de 16de -18de eeuw en de afdeling Middeleeuwen, met zwaartepunt op de Middelnederlandse mystiek (Hadewijch). Tot voor een jaar was aan de KU Leuven een kleine cel Nederlandse Volkskunde (onderzoekseenheid Nederlandse Literatuurstudie) verbonden, dat onder leiding van Stefaan Top onderzoek verrichtte naar de volksmuziek.
  - Onderzoek naar populaire muziek gebeurt meestal in de context van de sociale wetenschappen. In Vlaanderen en Brussel zijn er de onderzoeksgroep Populaire Cultuur (Centrum voor Mediacultuur en Communicatietechnologie) aan de KU Leuven, het Centre for Studies on Media and Culture, verbonden aan de VUB en de onderzoeksgroep Media, beleid en cultuur van de Universiteit Antwerpen.
  - De Universiteit Gent heeft een onderzoeksgroep Theaterwetenschappen waar bv. onderzoek wordt verricht naar Belgische vari  t  theaters.
  - Op het niveau van de hogescholen zijn er de vier conservatoria die in het kader van de academisering van het hoger onderwijs een bloeiende onderzoekspraktijk ontwikkelen dankzij een gestaag groeiende groep onderzoekers. Karakteristiek voor hun onderzoek is de inbedding in de artistieke praxis. Het Orpheus Instituut in Gent biedt kunstenaars-musici (uitvoerders en componisten) een laureaats- en doctoraatsprogramma in de kunsten aan. De doctoraatsopleiding in de kunsten krijgt via docARTES een internationale koepel. Daarnaast kan echter elke universitaire associatie in Vlaanderen doctoraten in de kunsten uitreiken.
  - Een wat afzonderlijke plaats neemt het Studiecentrum voor Vlaamse Muziek in, omdat zij als onderzoeksorganisatie onafhankelijk opereert van de onderwijsinstellingen.
  - Voorts zijn er de experten die verbonden zijn aan bewaarinstellingen (al dan niet met een uitgesproken bewaarfunctie) met specialisatie in muziek. Het betreft meer specifiek de wetenschappelijke medewerkers van het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel, het Museum Vleeshuis in Antwerpen, de afdeling etnomusicologie van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren, de muziekafdeling van de Koninklijke Bibliotheek, de conservatoriumbibliotheken of de muziekbibliotheken van de omroepen of grote orkesten.
  - Ten slotte zijn er in Vlaanderen ook heel wat onderzoekers actief die niet verbonden zijn aan een instelling of onderzoeksorganisatie. Deze groep omvat zowel musicologen als onderzoekers-musici.
2. Ook op internationaal vlak zijn er heel wat instellingen en organisaties die omwille van hun muziekexpertise deel kunnen uitmaken van een expertisenetwerk rond muzikaal erfgoed in Vlaanderen. Wat Nederland betreft denken we in de eerste plaats aan het Meertens Instituut en het Nederlands Muziek Instituut, vooral met betrekking tot de liedtradities en de (hedendaags) klassieke muziek. Opvallend in Nederland is eveneens de sterke aanwezigheid van academisch onderzoek naar nieuwere muziekgenres, in de vorm van een leerstoel ‘Populaire muziek’ aan de Universiteit van Amsterdam. Internationaal kent het academisch onderzoek naar jazz en populaire muziek ook een koepel via respectievelijk de International Society for Jazz Research en de International Association for the Study of Popular Music (IASPM).

1.2.3.4. Intermediaire organisaties

Intermediaire organisaties kunnen een belangrijke rol vervullen in de toeleiding naar of ondersteuning van welomschreven doelgroepen.

1. Binnen de muzieksector gaat het om de verschillende steunpunten (Muziekcentrum Vlaanderen voor de professionele muzieksector; Muziekmozaiek, VLAMO en Koor&Stem voor de amateursmuziekbeoefening), naast tal van specifieke belangenorganisaties (Arthena, Belgian Entertainment Association, Belgian Independent Music Association, Clubcircuit, Componisten Archipel Vlaanderen, Federatie van muziekfestivals in Vlaanderen, Genootschap Auteurs Lichte Muziek, Vlaamse Podiumartiesten vzw, MusicPublishers.be) die zich verenigen in Overleg Kunstenorganisaties (oKo). Apart staat de Muziekraad Vlaanderen die in de schoot van Unesco

allerhande activiteiten ontwikkelt en een amalgaam aan diverse partners verenigt. Daarnaast zijn er de organisaties rond een instrument, zoals de Vlaamse Beiaardvereniging, Het orgel in Vlaanderen, MechaMusica, enz.

2. Binnen het cultureel erfgoedveld gaat het om actoren op landelijk (FARO, Archiefbank, VVBAD en OKBV, federaties en koepelorganisaties), provinciaal (diensten, depotconsulenten, museumconsulenten) en lokaal (erfgoedcellen) niveau die eveneens coördinerend, dienstverlenend en faciliterend optreden met overlappende doelgroepen of aanverwante werkerterreinen.

1.2.3.5.   Andere

- Beheersvennootschappen zoals SABAM, SEMU, Simim en Uradex, die op het gebied van auteursrechten een groot deel van de professionele muzieksector vertegenwoordigen. Ook zij zijn potentieel belangrijke erfgoedvormers, maar misschien nog meer vooral betrokken partij bij de valorisatie van bepaalde delen van het muzikaal erfgoed.
- Managers en/of boekingskantoren: als ‘vertegenwoordigers van’, zijn zij vaak ook eerste aanspreekpunt om in contact te komen met bepaalde artiesten, bands, ensembles of orkesten.

1.2.4.   Generieke vaststellingen, knelpunten en uitdagingen

1.2.4.1.   Gebrek aan een eenduidige, integrale aanpak

Hoewel de indeling in archieven, bibliotheken, musea en documentatiecentra op het eerste zicht zou kunnen leiden tot de eenvoudige conclusie dat de archiefinstellingen enkel muziekarchieven bewaren, de bibliotheken muziekliteratuur en partituren, de musea museale objecten als muziekinstrumenten of -iconografie en de documentatiecentra algemene (muziek)informatie, beantwoordt deze veronderstelling geheel niet aan de realiteit. Muziekarchieven en -collecties, evenals losse stukken van elke typologie, zijn in realiteit terug te vinden in elke type instelling. Bovendien hanteert elke instelling haar eigen beschrijvingsysteem, soms gebaseerd op de (inter)nationale principes en standaarden die van toepassing zijn binnen de archivistiek, bibliotheekwetenschap of museologie, soms betreft het zelf ontworpen systemen vanuit een proces van trial en error, maar steeds vanuit de eigen mogelijkheden, behoeften en doelstellingen. Ook gebruikt elk van de hulpwetenschappen een eigen terminologie die vaak weinig afgestemd is op de muzikale werkelijkheid. Beschrijven op bestandsniveau vindt moeilijk toegang in de (erfgoed-) bibliotheeksector, catalogograferen is grotendeels onbekend binnen de archiefsector. Dit resulteert in een grote diversiteit aan registratie- en beschrijvingsystemen met verschillende standaarden, waardoor het voor de gebruiker moeilijk is muziekdOCUMENTEN of -objecten terug te vinden.

1.2.4.2.   Gebrek aan overzicht

De historisch opgebouwde achterstand inzake lokalisatie en ontsluiting van muzikaal erfgoed, die het uitgangspunt vormde voor het opzetten van een organisatie muzikaal erfgoed, is 10 jaar na haar oprichting nog lang niet weggewerkt. Dat we nog steeds niet beschikken over een exhaustief overzicht van wat er zich in Vlaanderen bevindt aan muzikaal erfgoed, wordt uiteraard versterkt door de vele en erg verscheiden beschrijvingsystemen. Alle pogingen om op die veelheid aan systemen een centrale toegang te creëren tot alle bladmuziek of alle muziekliteratuur stootten in het verleden op zowel financiële als technische beperkingen. Vlaanderen vertoont dan ook heel wat achterstand in vergelijking met het buitenland: niet alleen op het niveau van overzicht en inventarisatie, maar ook op het gebied van digitalisering en het beschikbaar stellen van bronnen via het internet. Het is voor alle betrokken organisaties een uitdaging om ervoor te zorgen dat die systemen – in het belang van (het overzicht op) het muzikaal erfgoed zelf en haar ‘gebruikers’ – beter op elkaar afgestemd raken vanuit een overkoepelende en integrale visie. Het uitzetten van de nodige netwerken en de noodzakelijke

coördinatie om in zijn geheel vooruitgang te boeken maken daar deel van uit. Eveneens is het een grote uitdaging een dergelijke inhaalbeweging te realiseren zonder de aandacht te verliezen voor de actuele thema's binnen het erfgoedveld.

1.2.4.3. *Gebrek aan affiniteit met erfgoed als drempel bij vormers en beheerders buiten de klassieke bewaarinstellingen (archieef, bibliotheek, museum)*

Heel wat (toekomstig) muzikaal erfgoed wordt bewaard op plaatsen die niet tot het klassieke erfgoedveld behoren: componistenverenigingen, privéverzamelaars, documentatiecentra onderzoekers, de bibliotheken van de steunpunten amateurkunsten of van muziekscholen, componisten, uitvoerende ensembles en orkesten (zowel professionelen als amateurs), enz. Stuk voor stuk gaat het hier om instellingen, organisaties en personen die zich niet of nauwelijks kunnen herkennen in 'erfgoed' en weinig tot geen affiniteit voelen met de erfgoedsector en de problematiek van het muzikaal erfgoed. Dat komt hoofdzakelijk voort uit het heel eigen discours dat de erfgoedwereld gebruikt. De gebruikte taal en de thema's die binnen deze sector aan bod komen, zijn voor hen weinig herkenbaar en lijken voor hun werking niet relevant: uit de praktijk blijkt voortdurend dat muzikaal erfgoed en de zorg voor muzikaal erfgoed begrippen zijn waar de muzieksector, het onderwijs en zelfs de onderzoekswereld weinig precieze invulling aan kunnen geven. Daardoor ontbreekt het hen vaak aan bewustzijn van de rol die zij daar nu al in opnemen of aan de concrete kennis en expertise om iets met dat erfgoed te 'doen': componisten erkennen hun eigen materiaal niet altijd als waardevol archief, een ensemble dat partituren verzamelt en bewaart, zal dat niet steeds benoemen als collectievorming, het personeel van een schoolbibliotheek is weinig geïnformeerd over de basisprincipes van archivering en bewaaromstandigheden, een beiaardier die onderzoek voert naar 17de-eeuwse beiaardmuziek zal de publicatie die daaruit voortvloeit niet per se interpreteren als valorisatie, zelden wordt er na overlijden werk gemaakt van een bewaarstrategie, schenkingen worden zonder meer uit elkaar gehaald in materiaal dat nog niet in de eigen speelbibliotheek aanwezig is en dat wat daar wel al deel van uitmaakt,... Het verschil in thema's, taal en doelstellingen bemoeilijkt niet alleen de toenadering tussen de erfgoed- en de andere sectoren, maar houdt ook risico's in naar het behoud en de toegankelijkheid op de lange termijn van de collecties, archieven en stukken die zij bewaren.

1.2.4.4. *Gebrek aan muziekkennis als drempel bij niet-gespecialiseerde beheerders*

De omgang met muzikaal erfgoed vraagt van de erfgoedwerker regelmatig een stevige muziektechnische en muziekhistorische bagage. De kennis van muzikale genres en stijlen, van muziektradities, van notatiewijzen, muziektheorie (bv. voor het bepalen van toonaarden en bezetting), enz. of van de instrumenten die je naar die kennis kunnen leiden (heuristische vaardigheden), is een onmisbare tool in het identificeren, naar waarde schatten en beschrijven van muzikaal erfgoed, zowel op bestands- als op stukniveau. En hoe ouder het erfgoed, hoe gespecialiseerder die nodige kennis meestal wordt. Het ontbreken van dergelijke kennis blijkt in de praktijk echter één van de belangrijkste drempels in de ontsluiting van het muzikaal erfgoed. Een groot deel van de beheerders – zoals de meeste rijks- en stadsarchieven, bibliotheken en musea – hebben geen (of onvoldoende) personeel met muziekkennis ter beschikking. In vele instellingen staan er dan ook dozen met ongeïdentificeerd muzikaal erfgoed te wachten op ontsluiting. Zodoende wordt de achterstand steeds groter. Bij herbestemming stellen we vast dat dergelijke instellingen minstens een toegevoegde plaatsingslijst of een noodinventaris verwachten die hen minimaal inhoudelijk wegwijs maken in de collecties of archieven.

1.2.4.5. *Afwezigheid van vaste werkingsmiddelen legt een claim op lange termijnbehouding*

Garanties op het behoud en de toegankelijkheid van het muzikaal erfgoed zijn niet alleen rechtstreeks gekoppeld aan de aanwezigheid van een bewustzijn rond erfgoed en de aanwezigheid van erfgoed- en muziekkennis, maar ook aan de mate waarin instellingen, organisaties en verenigingen die muzikaal erfgoed beheren professioneel ingericht zijn. Het al dan niet kunnen beschikken over vaste

werkingsmiddelen (op financieel, infrastructureel en personeel vlak) heeft gevolgen naar de lange termijnbewaring toe van muzikaal erfgoed. Het erfgoed dat bewaard wordt bij privépersonen (beheerders en vormers), bij verenigingen die enkel kunnen steunen op vrijwilligers, zoals de vele amateurmuziekverenigingen of jeugdbewegingen, maar ook vaak kleinere musea, bij organisaties die niet in de mogelijkheid zijn een vaste archiefwerking uit te bouwen, waaronder heel wat uitvoerende professionele muziekensembles, is op lange termijn meer bedreigd dan het erfgoed dat een onderkomen heeft in een professionele bewaarinstelling.

1.2.4.6. *Beperkende kaders onderzoek*

Het onderzoek naar muzikaal erfgoed in Vlaanderen en Brussel is aangewezen op een veelheid aan instellingen, onderzoeksgroepen en individuen, die elk een eigen dynamiek en beperkingen kennen. De muziekafdelingen aan de universiteiten van Leuven en Gent zijn relatief klein, leggen eigen accenten en kiezen begrijpelijkerwijze niet uitsluitend voor een Vlaams (en/of Brussels) perspectief. Masterproeven zijn door de beperktere duur van het onderzoek (een gevolg van de hervorming van de universiteiten) vaak minder diepgaand in vergelijking met de vroegere licentieverhandelingen. Bij gebrek aan overzicht zijn voor het muzikaal erfgoed relevante masterproeven, licentiaatsverhandelingen en doctoraten binnen geschiedenis, sociologie of taal- en letterkunde vaak moeilijk terug te vinden. Gespecialiseerde onderzoeksinstellingen zoals de Alamire Foundation ontberen structurele subsidiëring waardoor zij afhankelijk zijn van externe financiering of FWO- of BOF-mandaten die telkens opnieuw goedgekeurd moeten worden en weinig continuïteit toelaten. Er zijn ook alsmar minder middelen en mogelijkheden voor onderzoek. Binnen de professionele onderzoekswereld worden inventarisatie, repertoriëring en transcriptie niet (meer) gehonoreerd door het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek: het zijn dus steeds 'vrijwillige extra's' voor de betrokken onderzoekers. Het blijft een voortdurende uitdaging om het muzikaal erfgoed in de focus van het wetenschappelijk en artistiek onderzoek te plaatsen.

1.2.4.7. *Gebrek aan structurele samenhang*

Verder kan men zich de vraag stellen of de huidige structuur en samenhang van actoren voldoet om de grote uitdagingen van het muzikaal erfgoed aan te pakken. Het erfgoedveld kent een grote gelaagdheid (federaal, regionaal, provinciaal, lokaal) waarbij steeds meer instanties de taak krijgen te coördineren en te ondersteunen in plaats van zelf uit te voeren. In de praktijk stoot iedereen steeds weer op de grenzen van de eigen organisatie die niet noodzakelijkerwijze aangevuld worden door de andere spelers in het veld. Noodzakelijke activiteiten worden soms door niemand meer opgenomen en vallen tussen de plooiën van de verschillende werkingen. Zij die de expertise in huis hebben ervaren beperkingen: hetzij bij gebrek aan structurele middelen, hetzij omdat het subsidiërend kader andere finaliteiten van de betrokken organisaties verwacht. Zij die de opdracht hebben ontberen vaak kennis die zich niet zomaar laat doorgeven via cursussen of workshops. Door het beperkend kader dat voor elk van de actoren anders is, is er onvoldoende aansluiting tussen de verschillende entiteiten, waardoor het hele proces van lokalisatie tot valorisatie gaten vertoont. De uitdaging bestaat erin, samen met alle partners, een overzicht te krijgen op deze complexe realiteit en tegelijkertijd vanuit de verschillende noden, behoeften en belangen tot een werkbaar model te komen waarin de verschillende werkingen meer complementair zijn.

1.2.4.8. *Een mozaïek van erfgoedgemeenschappen*

Het zou verkeerd zijn te spreken van één grote, coherente erfgoedgemeenschap rond muzikaal erfgoed. Muzikaal erfgoedgemeenschappen ontstaan daar waar groepen mensen gezamenlijk een bijzondere waarde hechten aan specifieke aspecten van het muzikaal erfgoed en die zij wensen door te geven aan toekomstige generaties. Die gemeenschappelijk interesse, passie en zorg kan zich vormen rond bepaalde muzikale stijlen of genres (jazz, punk, folk,...), rond bepaalde types van materiële dragers (handschriften met polyfone muziek, beiaarden,...), rond bepaalde tradities en gebruiken (Ceciliaveringen bij amateurmuziekverenigingen, festivaltradities,...), enz. of rond een combinatie daarvan. Het muzikaal erfgoedveld bestaat aldus als een veelkleurig en veelgelaagd landschap van muzikaal erfgoedgemeenschappen. Elke erfgoedgemeenschap is anders, heeft andere karakteristieken in de

omgang met het erfgoed, andere doelgroepen, mechanismen en benaderingswijzen met andere noden en behoeften.

1.2.4.9. Een erfgoedbenadering waarin de erfgoedgemeenschappen centraal staan

Het beleid en de werking rond muzikaal erfgoed richtten zich de voorbij decennia expliciet en uitsluitend op het behoud en beheer van de fysieke dragers. Diverse instellingen, organisaties, verenigingen en personen leveren tot vandaag immense inspanningen om de materiële sporen naar ons rijke muziekverleden veilig te stellen. Veel minder ging tot nog toe aandacht uit naar de erfgoedgemeenschappen zelf, en de manieren waarop zij hun muziek als een vorm van erfgoed levend houden via dynamische processen van toe-eigening, betekenisadaptatie en hercontextualisering. Met de herformulering van het Vlaamse cultureel erfgoedbeleid in deze zin, groeit de nood aan een organisatie die het identificeren, begeleiden en faciliteren van deze erfgoedgemeenschappen en processen op de agenda zet en zo een complementaire werking uitbouwt t.a.v. de collectiebeherende instellingen. Dat omvat eveneens het ontwikkelen van nieuwe expertise (anders dan de gespecialiseerde erfgoed- en muziekkennis die nodig zijn om met het materiële muzikaal erfgoed om te gaan) om die dynamische processen te begeleiden en zichtbaar/beleefbaar te maken voor een zo ruim mogelijk publiek. Voor het muzikaal erfgoed is er nog geen organisatie die hier mee op inzet. Met Tapis Plein, Het Firmament en Volkskunde Vlaanderen als landelijke expertisecentra, en met steunpunt FARO als mede-stimulant, zijn alvast de grondvesten gelegd van een kernnetwerk rond immaterieel cultureel erfgoed. Als dusdanig geven zij mee vorm aan een platform waar ervaringen met en expertise rond dit thema kunnen worden opgebouwd en uitgewisseld en waar het muzikaal erfgoedveld naadloos bij kan aansluiten.

2. RESONANT: EXPERTISECENTRUM VOOR MUZIKAAL ERFGOED

2.1. Missie Resonant

Resonant, Vlaams expertisecentrum voor muzikaal erfgoed, is een dynamische en open netwerkorganisatie die zich – in nauwe dialoog met het ruime muzikaal (erfgoed)veld – inzet om ons rijke muziekpatrimonium in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opnieuw bekend te maken en levendig te houden, als getuigenis van onze rijke muzikale tradities, maar eveneens als bron van vernieuwing voor het hedendaagse en toekomstige muziekleven.

Resonant wil het eerste aanspreekpunt zijn m.b.t. muzikaal erfgoed in Vlaanderen. Vanuit een integrale aanpak willen we de stimulerende kracht zijn bij het in kaart brengen, conserveren, innovatief ontsluiten en het weer zichtbaar, hoorbaar en begrijpelijk maken van dit erfgoed. Dit doen we vooral via het *genereren, ontwikkelen en delen van relevante expertise evenals het bieden van praktijkondersteuning en -ontwikkeling*. Onze doelgroep omvat alle personen en organisaties - zowel professionelen als liefhebbers, van erfgoed- tot muzieksector - die betrokken zijn bij de bewaring, ontsluiting en valorisatie van dit erfgoed. Daarbij streven we naar een dynamische wisselwerking tussen erfgoed en muziekpraktijk. Resonant beheert zelf geen collecties maar wil als makelaar de diversiteit aan perspectieven binnen zijn erfgoedgemeenschap met elkaar verbinden.

Via een interdisciplinaire aanpak en de uitbouw van internationale contacten streeft Resonant niet enkel naar de verbreding van het draagvlak rond muzikaal erfgoed, maar evenzeer naar een integrale benadering van dit soort erfgoed. Wij focussen in eerste instantie op strategie, methodologie en ontwikkeling van instrumenten, en onderbouwen onze acties met de nodige historische, musicologische, archivalische en bibliothecaire kennis in functie van inhoud en context.

Door een professionele zorg voor de sporen uit ons muzikaal verleden dragen we zowel nu als in de toekomst bij aan een rijker, gevarieerder artistiek leven. Wij geloven tevens dat we door een open, kritische omgang met ons eigen verleden kunnen bijdragen aan een volwassen, pluralistische, kritische en democratische samenleving.

2.2. Een aantal kernbegrippen uit onze missie toegelicht

2.2.1. Resonant als open netwerkorganisatie

De ambitie om het muzikaal erfgoed op een integrale wijze te bewaren, te beheren en weer tastbaar te maken, overstijgt de concrete werking van Resonant als expertisecentrum. Daarom beogen we een ruim scala van personen en organisaties te activeren en mobiliseren die dezelfde belangen nastreven. Resonant neemt ten aanzien van haar erfgoedgemeenschappen een intermediaire, stimulerende en coördinerende rol op waarbij uitwisseling, kennisdeling, praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, en deskundigheidsbevordering sleutelbegrippen vormen. Vanuit de gezamenlijke interesse voor het muzikaal erfgoed creëren we actieve samenwerking, synergiën en performante netwerken. We streven naar strategische partnerships met een duidelijke meerwaarde voor alle betrokkenen. Respect voor de eigenheid en rol van de samenwerkende organisatie staat hierbij centraal. Einddoel blijft steeds dat elke partner zijn eigen basistaken kan vervullen. Waar nodig kan samenwerking met Resonant de zelfredzaamheid bevorderen. We hopen tevens dat een integrale aanpak opportuniteiten creëert waarbinnen de verschillende actoren elkaar versterken.

2.2.2. Een integrale aanpak

Waar onze partners vaak deelaspecten beheren en hierover specifieke expertise ontwikkeld hebben of ontwikkelen, vertrekt Resonant eerder vanuit een integrale aanpak. Deze integrale aanpak omvat verschillende aspecten:

- Integraal betekent vooreerst dat wij werken vanuit de brede definitie van muzikaal erfgoed en aandacht hebben voor het geheel van het muzikaal erfgoed, d.w.z. alle types en stijlen, waarbij we stimuleren, overzicht bewaren, een platform bieden en coördinerend willen optreden ten aanzien van de vele erfgoedgemeenschappen en actoren die actief zijn. Muzikaal erfgoed beperkt zich overigens niet alleen tot wat men kan zien in de grote musea, archieven of bibliotheken, maar kan evengoed een beperkte lokale, religieuze, etnische of sociale waarde hebben indien dit gedragen wordt door een kleinere erfgoedgemeenschap.
- Integraal betekent tevens dat we inzetten op het stroomlijnen van processen van lokalisatie tot valorisatie. Wij geloven dat de link en wisselwerking tussen erfgoed en muziekpraktijk essentieel is in de omgang met muzikaal erfgoed en versterkend kan werken in het creëren van een breder draagvlak. Muzikaal erfgoed mag geen dode materie zijn, maar moet dynamisch en levendig gehouden worden binnen het hedendaagse muziekleven. Lokalisatie en valorisatie en alle tussenin liggende stappen zijn daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden. Die weg is echter lang en vergt betrokkenheid van vele verschillende partners.
- Integraal betekent ook dat we samen met onze partners willen werken aan het bundelen en samenbrengen van de verschillende deelaspecten van de muzikaal erfgoedpraktijk tot een coherent geheel. Het gaat om inhoudelijke kennis, maar eveneens om het ontwikkelen van specifieke vakkennis. Omdat muzikaal erfgoed zich aandient zowel in de vorm van archieven, muziekcollecties, individuele stukken, objecten, als in immateriële vorm, integreren we de kennis uit de verschillende disciplines en hulpwetenschappen die hierbij betrokken zijn en zoeken we naar afstemming daar waar nodig. Dit moet, in samenwerking met de relevante partners, op termijn resulteren in adequate methodieken en gemeenschappelijke standaarden, aangepast aan de eigenheid van het erfgoed, en bij voorkeur ingeschreven in een internationaal verhaal.
- Integraal betekent dat we op basis van lacunes en gedetecteerde noden en behoeften in essentie streven naar duurzame en structurele oplossingen op macroniveau die het hele veld ten goede komen. Hoewel een retroactieve aanpak nog vaak nodig zal blijken daar waar we te maken krijgen met zeer bedreigd erfgoed, willen we tegelijkertijd vooruitkijken en ons proactief en preventief opstellen m.b.t. de diverse deelterreinen die we aanpakken.

2.2.3. Prioritaire doelgroepen

1. De veelheid aan erfgoedgemeenschappen die we willen begeleiden.
2. Het ruime veld van erfgoedbeheerders tot erfgoedvormers die buiten het klassieke erfgoedveld vallen en cultureel erfgoed beheren, met een wisselende mate van erfgoed bewustzijn, wiens erfgoed we willen behoeden voor vergetelheid en verval.
3. De collectiebeherende instellingen binnen het erfgoedveld die onvoldoende kennis hebben om het muzikale erfgoed dat ze beheren te ontsluiten.
4. De onderzoekers die we bronnen en materiaal aanbieden om wetenschappelijk te ontsluiten
5. De uitvoerende muzikanten die het erfgoed opnemen in hun repertoire en op die manier doorgeven aan de volgende generaties.
6. Het brede publiek als 'erfgenaam' en erfgoedgemeenschap van het muzikaal erfgoed

2.2.4. Onze expertise

Als expertisecentrum vergaart en bundelt Resonant gespecialiseerde kennis rond een brede waaier van onderwerpen en praktijken m.b.t. muzikaal erfgoed en stelt deze ter beschikking. Nationale en internationale ontwikkelingen worden opgevolgd, geconfronteerd met steeds veranderende noden en behoeften en vertaald naar een concrete erfgoedpraktijk. Expertise wordt eveneens opgebouwd vanuit praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en modelprojecten. Kennisdeling is geen eenrichtingsverkeer: ook specifieke expertise aanwezig of ontwikkeld bij onze samenwerkende partners krijgt een platform bij Resonant. Resonant wil met behulp van een breed netwerk een motor zijn voor het uitwisselen en vergroten van kennis tussen alle organisaties en personen die actief betrokken zijn bij het muzikaal erfgoed in Vlaanderen.

Onze expertise combineert musicologische, historische en muzikaal praktijkgerichte kennis met kennis m.b.t. alle aspecten van zorg en beheer en met kennis over het begeleiden van ontwikkelingsgerichte projecten.

- Muziekwetenschappelijke en praktijkgerichte kennis: brede muziekgeschiedenis inclusief niet-klassieke genres, muzieknotatie, muziekpaleografie, analyse, stilistische kennis, kennis gericht op uitvoering.
- Kennis van behoud en beheer: archivalische kennis, bibliothecaire kennis, analytische bibliografie, mondelinge geschiedenis, beschrijvingsstandaarden, databanken, bewaring en conservering, digitalisering (documenten, klank, beeld),
- Kennis en vaardigheden in procesbegeleiding: het uitzetten en begeleiden van brede processen, netwerking, kennis van het muzikale en erfgoedveld, geven van vorming, redactionele vaardigheden, sociaalwetenschappelijk onderzoek.

2.2.5. Onze activiteiten

Als kennis- en expertisecentrum zijn wij in eerste instantie een *dienstverlenende* organisatie. Onze dienstverlening beoogt het activeren, professionaliseren, stimuleren en actief ondersteunen van een dynamische muzikale erfgoedpraktijk en situeert zich rond vijf pijlers ten aanzien van onze erfgoedgemeenschappen:

1. *Opsporing en registratie:* Om een duurzame erfgoedzorg te kunnen uitbouwen, is een overzicht van de plaatsen waar muzikaal erfgoed bewaard wordt, onmisbaar. In samenwerking met diverse partners gaat Resonant actief op zoek naar muzikaal erfgoed en brengt het in kaart, ongeacht of het zich bevindt in een klassieke bewaarinstelling, een (muziek)organisatie of in privébezit. De resultaten registreert Resonant in Muziekbank Vlaanderen, een online toegankelijke databank dat het muzikaal erfgoed in Vlaanderen en Brussel beschrijft, zowel op collectieniveau voor muziekarchieven en -collecties, als op stukniveau voor partituren, objecten en andere instrumenten. Bestanden die ervoor in aanmerking komen worden opgenomen in Archiefbank.
2. *Praktijkondersteuning:* Via onze portaal-site, publicaties, handleidingen, folders en via studiedagen, colloquia en workshop bundelt en verspreidt Resonant gespecialiseerde kennis rond een brede waaier van onderwerpen en praktijken i.v.m. muzikaal erfgoed. Daarnaast voorzien we in advies en/of begeleiding op maat aan instellingen (vooral bewaarinstellingen die zelf niet gespecialiseerd zijn in muzikaal erfgoed), lokale erfgoedbeheerders, (muziek)organisaties en individueel geïnteresseerden m.b.t. alle aspecten die te maken hebben met muzikaal erfgoed. Bijkomende standaarddiensten betreffen herbesteding (het proces van overdragen van een privécollectie naar een bewaarinstelling) en waardebeoordeling. Resonant begeleidt ook grotere trajecten op maat.
3. *Praktijkontwikkeling:* De kijk op muziek vanuit erfgoedperspectief en de nood aan erfgoedzorg zijn nog steeds weinig ingeburgerd in het hedendaagse muzikleven. Sensibilisatie en uitbouw van de erfgoedgemeenschap(en) zijn de eerste noodzakelijke, ontwikkelingsgerichte stappen in het uitbouwen van een levendige muzikale erfgoedpraktijk. Vanuit de diverse

erfgoedgemeenschappen werken we actief aan de verbreding en verdieping van onze kennis rond de verschillende aspecten van behoud en beheer, zoeken aansluiting bij inspirerende praktijkvoorbeelden en zetten tevens in op de ontwikkeling van innovatieve praktijken en methodieken daar waar nodig. Sensibilisatie is geen aparte strategie die los staat van al onze andere activiteiten, maar gebeurt in elke fase van de concrete projecten die we uitdragen en is inherent aan alles wat we doen.

4. *Beeldvorming en communicatie*: Resonant treedt tevens op als promotor voor het muzikaal erfgoed in Vlaanderen. Wij willen informeren, communiceren en inspireren, en daardoor zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak. We voorzien in alle vormen van brede publieksontsluiting over muzikaal erfgoed, zowel online als via boeken, lezingen, info-sessies, artikels in de pers. De portaalsite als centrale informatiedrager en de nieuwsbrief zijn onze vaste kanalen. Resonant stimuleert en inspireert via gerichte communicatie. Grote publieksmomenten worden aangegrepen om het muzikaal erfgoed onder de aandacht te brengen bij het ruime publiek. Zowel eigen voorbeeldprojecten als 'best practices' uit het erfgoedveld worden in de verf gezet.
5. *Bemiddeling*: Resonant treedt tevens op als coördinatiecentrum en ontmoetingsplaats voor discussie, overleg en neemt persoons- of instellingsoverschrijdende thematieken op in functie van een te ontwikkelen muzikaal erfgoedbeleid in Vlaanderen. We stimuleren discussie en overleg over noden en behoeften betreffende beheer en behoud van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen. Wij ontwikkelen op basis van de noden en behoeften en in overleg met de erfgoedgemeenschap een brede, integrale visie op muzikaal erfgoed, inclusief strategieën, advies en aanbevelingen m.b.t. een muzikaal erfgoedbeleid in Vlaanderen (aanpak, prioriteiten, conservatie, selectie, topstukken, bescherming, digitalisering, informatiemanagement en depotbeleid).

2.3. Korte historiek

1995-2003: aanlooperperiode en start

Resonant groeide uit de werking van de Alamire Foundation (AF) die zich in de jaren '90 via allerhande onderzoeksmandaten en de doctoraten concentreerde op het muziekleven aan de kapittelkerken in Vlaanderen tijdens het Ancien Regime. Vanuit deze praktijkervaring wordt de belabberde toestand van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen vastgesteld. Met steun van de K. Boudewijn Stichting worden in een voorbereidende fase de eerste stappen gezet om het muzikaal erfgoed in kaart te brengen en te vrijwaren van verval. In 2002 werd de vzw Vlaams Muzikaal Erfgoed (VME) opgericht met als doelstelling het integraal lokaliseren, conserveren, inventariseren en valoriseren van het muzikaal erfgoed. De opstartperiode wordt afgesloten met een persconferentie in september 2003 die tegelijkertijd de nieuwe naam van de organisatie lanceert: Resonant is geboren.

2003-2007: uitbouw van de werking als erkend cultureel thema-archief

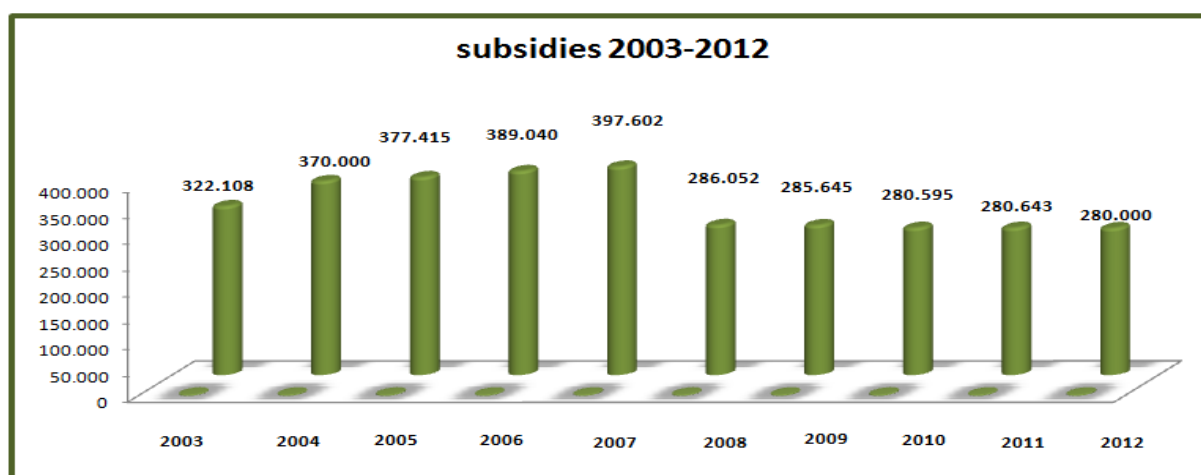
Vanaf 2003 ontvangt Resonant structurele subsidies, vanaf 2004 als erkend cultureel thema-archief. De focus van de werking lag vooral op lokalisatie (met voorrang op de meest bedreigde collecties), inventarisatie en valorisatie met in de marge transcriptie en editie. Ook herbestemming en digitalisering (conservatie) komen veelvuldig aan bod. Het grootste gedeelte van het inhoudelijk werk werd gerealiseerd via jaarlijkse convenanten met het Studiecentrum voor Vlaamse Muziek, de Alamire Foundation en Matrix die zowel opdrachten krijgen m.b.t. lokalisatie, zorg en beheer, inventarisatie en valorisatie. Centraal staat de inhoudelijke ontsluiting van de muziek: via het proces van lokalisatie tot valorisatie worden archieven en collecties musicologisch-inhoudelijk gedocumenteerd en ontsloten tot en met het aanbieden van speelbare bladmuziek waardoor er een rechtstreekse link gelegd werd met de uitvoerderswereld.

2007-2008: heroriëntatie

Aan deze manier van werken komt begin 2007 een abrupt einde wanneer de overheid vraagt de convenantwerking met de stichtende partners in versneld tempo af te bouwen. Tevens wordt gevraagd de werking inhoudelijk uit te breiden naar niet-klassieke muziek (populaire muziek, jazz, volksmuziek), naast behoud van lokalisatie van klassieke muziek gericht op de blinde vlekken. In 2008 wordt het nieuwe cultureel erfgoeddecreet goedgekeurd. De overheid vraagt ons meer in te zetten op coördinatie, dienstverlening en expertisedeling ten aanzien van een uit te bouwen erfgoedgemeenschap, in plaats van zelf uit te voeren. Daarbij zijn inventarisatie en onderzoek/studie en documentatie niet langer reguliere taken voor Resonant (tenzij als voorbeeldproject) dan eerder opdrachten die moeten gestimuleerd worden binnen een netwerkmodel. De fase van heroriëntatie gaat tevens gepaard met subsidieverminderingen en een haast volledige vernieuwing van de personeelsgroep.

2009-2012: herprofilering en doorgroei naar het cultureel erfgoeddecreet

Deze verbredingen krijgen vorm in een nieuwe beleidsnota (2009-2012) en vanaf 2009 wordt gestart met de uitwerking van grotere, transversale projecten. Expertise-ontwikkeling en -deling wordt een apart thema in de werking en geconcretiseerd via diverse methodieken en instrumenten. Tegelijkertijd wordt gestart met geïntegreerde projecten erfgoedzorg gericht op bredere sectoren (beiaard) en hedendaagse erfgoedvormers (componisten, ensembles). Tenslotte worden ook nieuwe werkerreinen (jazz, populaire muziek, volksmuziek) verkend via vooronderzoeken en opgevolgd met beperkte acties om de sectoren 'warm' te houden in afwachting van meer middelen om een bredere, integrale werking te kunnen uitbouwen.

3. BELEIDSPANNING: VAN SWOT TOT BELEIDSKEUZES

3.1. Overzicht beleidsplanningsproces

Het beleidsplanningsproces liep over een achttal maanden waarin met ruime betrokkenheid van de sector informatie werd geanalyseerd, keuzes werden gemaakt en doelstellingen geformuleerd. Een planningsgroep bestaande uit raadsleden, stafleden en externen kwam tussen mei 2011 en maart 2012 vier keer samen om input en feedback te geven. Het proces werd ondersteund en bewaakt door FARO. Op de AV van 17 november 2011 werden de tussentijdse resultaten teruggekoppeld, de definitieve goedkeuring volgde op de AV van 22 maart 2012. Zowel interne evaluaties (doorlichting historiek, zelfevaluatie aan de hand van de kwaliscoop, vooronderzoeken) als externe informatie (externe rapporten, stakeholdersbevragingen en focusgesprekken) lagen aan de basis van de SWOT-analyse. Een overzicht vindt u in bijlage.

3.2. Swot-analyse

OVERZICHT	
STERKTES	ZWAKTES
<ul style="list-style-type: none"> • Expertiseontwikkeling en -deling • Netwerking en inbedding in het werkveld • Expertise, instrumenten en acties m.b.t. behoud en beheer • Communicatie en beeldvorming • Projecten geïntegreerde erfgoedzorg • Verbreding van de werking • Organisatieontwikkeling en kwaliteitsbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende geformaliseerd overleg met het werkveld • Kloof tussen erfgoed en muzieksector • Blinde vlekken en onontgonnen terreinen • Stimuleren van onderzoek • Beperkte doorstroming van internationale expertise en vice versa • Organisatieontwikkeling
KANSEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none"> • Een verbreding van het begrip muzikaal erfgoed binnen het nieuwe cultureel erfgoeddecreet • Bereidheid tot samenwerking en overleg • Digitalisering • Groeiende expertise binnen het erfgoedveld 	<ul style="list-style-type: none"> • Verwachtingen versus geringe middelen en decretale beperkingen • Weinig erfgoedbewustzijn bij hedendaagse erfgoedvormers • Acuuut bedreigd erfgoed • Acquisitie en depotproblematiek

3.2.1. Sterktes

3.2.1.1. *Expertiseontwikkeling en -deling*

Van bij het begin van de beleidsperiode 2009-2012 werd sterk geïnvesteerd in expertisedeling en ter beschikking stellen van ondersteunende en informerende instrumenten. De geleidelijke transformatie naar een intermediaire, dienstverlenende organisatie resulteerde in een min of meer vaste portfolio van activiteiten (vraagbaak, advies en ondersteuning op maat, themadag, praktijkgerichte workshops), instrumenten (handboek, portaal-site, handleidingen, nieuwsbrief) en processen/methodieken (vooronderzoeken, doelgroepgerichte erfgoedzorg, lokalisatie en registratie), vooral gericht op het genereren, ontwikkelen en delen van relevante expertise en het bieden van praktijkondersteuning (algemeen of doelgroepgericht).

- *Vraagbaak en advies op maat*: de vraagbaak is een uitstekend instrument voor eerstelijnszorg, ook al is dit vaak vrij tijdsintensief. Het aantal vragen stijgt jaarlijks. Momenteel zijn er zo'n 60 aanvragen per jaar. Er zijn ook steeds meer externe vragen naar advies en begeleiding op maat over de meest uiteenlopende onderwerpen.
- *Studiedagen, workshops, lezingen*: sinds 2009 experimenteren we met diverse manieren van vorming. Zo zijn er onze jaarlijkse themadagen waarop we experts samenbrengen voor een uitwisseling over hun eigen werking in de vorm van good practices of over algemene thema's. Sinds 2010 worden eveneens workshops aangeboden voor erfgoedvormers en erfgoedbeheerders met weinig specialisatie in muzikaal erfgoed. Het gaat om workshops hetzij georganiseerd in eigen beheer, hetzij als onderdeel van studiedagen georganiseerd door derden (2010 in eigen beheer, Toeters en Bellen, 2011; beiaarddag 2011; studiedag Alamire Foundation). Deze workshops blijken een succes, en zetten reeds aan tot nieuwe initiatieven. Momenteel beschikken we over een set van enkele basistrainingen die kunnen ingezet worden op eenvoudige vraag.
- *Handboeken, handleidingen, expertisedossiers*: in 2010 verscheen het allereerste handboek (*Achter de muziek aan. Muzikaal erfgoed in Vlaanderen en Nederland*) dat alle noodzakelijke kennis rond erfgoedzorg voor muzikaal erfgoed bundelt. Handleidingen zijn meer praktisch van aard en richten zich tot een welomschreven doelgroep (handleiding beiaardiers, 2011; handleiding componisten, 2011). Expertisedossiers tenslotte bundelen expertise rond één bepaald thema met de bedoeling ruim te verspreiden binnen de sector (2012: expertisedossier geluidsdragers, expertisedossier databanken en ontsluiting). Zowel handleidingen als expertisedossiers worden online ter beschikking gesteld.
- *Occasionele projecten in opdracht*: Resonant maakte reeds twee topstukkenlijsten in opdracht van de Vlaamse overheid (2004 en 2008/9). In 2012 voert Resonant in opdracht van de Vlaamse overheid een onderzoek uit op de collectie-Ghijsels.

3.2.1.2. *Netwerking en inbedding in het werkveld*

De veldbeschrijving (2010) biedt een systematisch overzicht van het werkveld. Samen met de bevragingen/vooronderzoeken georganiseerd in 2011 geeft dit ons niet alleen een goed overzicht van de sector, maar biedt het eveneens zicht op de noden en behoeften.

- *Aanwezigheid binnen de sector*: prominente aanwezigheid en netwerking op overlegplatforms en evenementen binnen zowel erfgoed als Kunsten verhoogden de visibiliteit van Resonant, waardoor de organisatie steeds beter gekend is en steeds vaker geconsulteerd en betrokken wordt. Dit resulteerde eveneens in een aantal projectmatige samenwerkingsverbanden. Resonant is permanent vertegenwoordigd in het cultureel erfgoedoverleg, de gebruikersgroep 'cultureel erfgoed en auteursrecht', de werkgroep 'privaatrechtelijke archieven' (VVBAD), het platform 'Digitale duurzame toegankelijkheid', het sectiebestuur van de VVBAD, en het

Europeana Vlaanderen Overlegplatform, en nam in het verleden deel aan de PRISMA-werkgroepen (participatie, cijferboek en collectiebeheer). Tevens zoeken we aansluiting bij het overleg Kunstbibliotheken van de VVBAD en de Muziekraad Vlaanderen.

- *Afstemming, samenwerking en afbakening:* gesprekken in functie van afstemming, samenwerking en afbakening werden afgelopen jaren en maanden gevoerd met diverse partners binnen erfgoed die mogelijks overlappings vertonen qua werkterrein en/of expertises, onder meer met de erfgoedcellen, de provinciale consultants, Faro, vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek, en de relevante expertisecentra/organisaties volkscultuur (Packed vzw, Volkskunde Vlaanderen, Firmament, Heemkunde Vlaanderen). Deze gesprekken boden niet alleen inzicht in de mogelijkheden tot samenwerking en een eerste verdeling/afbakening van expertises tussen de verschillende intermediaire partners, maar toonden ook een grote bereidheid tot samenwerking en uitwisseling, waardoor de positionering van Resonant binnen het veld van intermediaire organisaties een stevige verankering vertoont. In een sfeer van collegiale samenwerking en met de vaste intentie geen overlappend werk te doen maar elkaar aan te vullen, zal gestreefd worden naar maximale afstemming, transparantie en uitwisseling. Ook binnen de Kunsten en met aanverwante organisaties werden afspraken gemaakt, onder meer met het Muziekcentrum Vlaanderen, Vlamo, en Muziekmozaïek. Voor de Alamire Foundation en Matrix resulteerden de gesprekken in concrete samenwerkingsakkoorden. Sinds kort is Resonant tevens vertegenwoordigd in het 'Muziekoverleg' van OKO, wat bijzonder relevant is in het kader van de goedgekeurde resolutie door het Vlaams parlement.
- *Internationale expertisenetwerken:* Resonant onderhoudt sinds de Vlaams-Nederlandse samenwerking in het kader van het erfgoedhandboek zeer goede contacten met Nederland, en is lid van IAML en IASA. De jaarlijkse internationale conferentie van IAML werd meermaals bijgewoond. Voorts onderhoudt Resonant ook zeer goede contacten met RISM.
- *Collectiebeherende instellingen:* via de steekproefsgewijze bevraging van 2011 heeft Resonant goed zicht op de noden en behoeften van de archiefinstellingen. Ook in 2011 werden de 4 conservatoriumbibliotheken in samenwerking met de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek bevraged. Hoewel het eindrapport nog niet werd overgemaakt, bevat dit heel wat relevante informatie en aanbevelingen. Voor de bibliotheek van het Lemmensinstituut resulteerde dit in 2012 in een begeleidingstraject rond het erfgoedgedeelte van de bibliotheek. Verder worden er ook contacten onderhouden met de federale instellingen (MIM en Koninklijke bibliotheek).

Een greep uit onze projectmatige samenwerkingsverbanden:

- Lid van het begeleidingscomité van de collectie-Ghijssels, een verzameling van mechanische muziekinstrumenten verworven door de Vlaamse Gemeenschap.
- Uitvoeren van een onderzoeksproject naar de collectie-Ghijssels in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap
- Samenwerking met Matrix voor componistenproject dat bestond uit een bevraging en het opmaken van een handleiding.
- Lid van de stuurgroep 'Toeters en Bellen', een initiatief van de provincie Vlaams-Brabant en de kleurarchieven (Amsab, Kadoc, ADVN, Liberaal archief). Het gaat om een onderzoeksproject over 'Populaire muziekcultuur in de 19de en 20ste eeuw in Vlaams-Brabant' dat resulteert in een publicatie (2012), een studiedag voor amateur muzikanten rond muzikaal erfgoed (invulling door Resonant) en een valorisatiemoment in 2012 in Tienen i.s.m. de steunpunten amateurkunsten (Resonant lid van de stuurgroep valorisatie).
- Medewerking aan herbestemmingsplan van de Vleminckxkapel van KADOC tot 'centrum voor woord, klank en beeld (2009-2011), samen met Leuvens partners
- Medewerking aan studiedag Goddelijke Klanken van de Alamire Foundation.
- Samenwerking met Fokav en CRKC in functie van kerkelijke archieven
- Medewerking aan Project 'gezongen erfgoed' in samenwerking met de erfgoedcellen rond volksliederen

3.2.1.3. *Behoud en beheer: expertise, instrumenten en acties*

Resonant ontwikkelde reeds acties op alle aspecten van behoud en beheer:

- *Opsporen en in kaart brengen* (lokalisatie): Lokalisatie vormde immers de hoofdmoot van het werk van Resonant tijdens de eerste beleidsperiode. Daartoe werden diverse strategieën gehanteerd die vorm kregen in afzonderlijke lokalisatieprojecten: soms betrof het een doorlichting van steden¹², soms werden projecten gedefinieerd vanuit het soort erfgoedvormer¹³, soms stond de erfgoedbeheerder centraal¹⁴. Dit leidde tot bijna 3000 beschrijvingen in Muziekbank Vlaanderen. Tijdens de tweede beleidsperiode vanaf 2009 werd vaker gekozen voor geïntegreerde doelgroepgerichte projecten waarvan lokalisatie deel uit maakt. De aanpak en methodiek werd doorgelicht en verfijnd. Lokalisatieprojecten uit de tweede beleidsperiode betreffen onder meer: opnamestudio's (2009), Migrantenerfgoed in de Mijnstreek (2009-2010), beiaardiers (2010-2011).
- *Registratie*: collecties en muziekarchieven worden op bestandsniveau (en bijtijds ook stukken op stukniveau) beschreven in Muziekbank Vlaanderen, een databank ontworpen door Resonant. In 2011 werd gekozen voor de omvorming van deze eerder archaisch werkende databank uit 2003 in een modern instrument met aangepaste en compatibele software (collective access), met toevoeging van de mogelijkheid te beschrijven op stukniveau volgens de juiste standaarden, met mogelijkheid tot toevoeging van informatie over de ontsluiting, onderzoek en valorisatie, en met toevoeging van beheersmatige en beleidsvoorbereidende modules. Dit zal ons niet alleen in staat stellen de zaken beter op te volgen, maar ook om op termijn beleidsinformatie te bundelen. De vernieuwde databank wordt gelanceerd in september 2012. De aanvulling van Muziekbank Vlaanderen is een permanente opdracht. Op basis van een vooronderzoek uitgevoerd door Packed in 2011 werd besloten om aan te sluiten bij Odis. Bij voorkeur wensen we dit in netwerkverband te realiseren met de muziekbibliotheken. Dit lidmaatschap zal in de loop van 2012 geformaliseerd worden. Vanaf 2013 wordt bekeken hoe we de samenwerking invullen. Verder werkt Resonant eveneens samen met Archiefbank.
- *Inventarisatie en repertoriëring*: Tot 2008 behoorde inventarisatie tot de reguliere taken van Resonant. Meer dan 12.000 inventarisatierecords werden ingevoerd, hetzij in de databanken van de conservatoria, hetzij voor collecties van voor 1800 in het internationale inventarisatieproject RISM, een onafhankelijke organisatie ressorterend onder Unesco en IAML om deze laatste bronnen eveneens binnen een internationaal kader bekendheid te geven en ze aldus te kunnen inschakelen in internationaal onderzoek. Ook op het vlak van het aanleggen van repertoria maakte Resonant zich verdienstelijk. Repertoriëring is vooral een kostenbesparend hulpmiddel om lokalisatie en inventarisatie, evenals het vraagstuk van selectie en waardering te vereenvoudigen. Nu Resonant inventarisatie niet langer als basistaak heeft, pogen we instellingen en organisaties aan te zetten en te ondersteunen. Sinds 2012 experimenteren we met adviesdossiers per gelocaliseerde collectie of archief waarin we naast het aangeven van de 'waarde' van de collectie eveneens de mogelijkheden tot ontsluiting, onderzoek en valorisatie oplijsten en concrete aanbevelingen doen, inclusief het ontwikkelen van strategieën om vrijwilligers aan te trekken, desgevallend in samenwerking met de lokale erfgoedcellen.

¹² 2003-2004: lokalisatie in de steden Aalst, Brussel, Mechelen, Turnhout, Aarschot, Anderlecht, Antwerpen, Lier, Leuven en Tienen.

¹³ 2006: lokalisatie bij pensionaatscholen; 2006: lokalisatie van het muzikaal erfgoed in begijnhoven; 2006, lokalisatie bij hfabra; 2006: lokalisatie bij de amateurkoren; 2006: lokalisatie bij Vlaamse muziekscholen; 2007: lokalisatie van muziekverzamelingen bewaard bij musici; 2007: lokalisatie van muziekcollecties bewaard door ensembles; 2007: lokalisatie van muzikaal erfgoed bij uitgevers, logo's en verzamelaars.

¹⁴ 2003-2005: lokalisatie van muziekcollecties in de conservatoria, het Letterenhuis, de Koninklijke bibliotheek, 2006: lokalisatie bij lokale erfgoedhouders, 2007, lokalisatie in het archief van het Koninklijk Paleis, 2007: verkennende lokalisatie bij stadsarchieven, rijksarchieven en bewaarbibliotheken (steekproef).

- *Transcriptie en editie*: om oudere werken terug te kunnen uitvoeren was Resonant in het verleden meermaals actief in het aansturen en coördineren van transcripties en uitgaven in moderne editie. Deze edities kwamen steeds tot stand in samenwerkingsverband en met externe financiering.
- *Valorisatie*: Valorisatieprojecten worden meestal gerealiseerd in netwerkmodel. Verder was Resonant meermaals betrokken bij het geven van advies bij bestaande erfgoedevenementen en valorisatiemomenten die visibiliteit genereren (Erfgoeddagen, Museumnacht, Klara in de Stad, Antwerpse Stadsklanken, Dag van de oude muziek, Toeters en Bellen van de provincie Vlaams-Brabant, enz.)
- *Herbestemming*: overdracht van een privécollectie/archief naar een bewaarinstelling, is sinds de start van de organisatie één van de basistaken van Resonant. Het aantal vragen tot herbestemming stijgt jaarlijks; meestal wordt op vraag van de instelling een plaatsingslijst of een noodinventaris aangeleverd. Tussen 2009 en februari 2012 werden 22 herbestemmingen uitgevoerd, waarvan 16 werden voorzien van een noodinventaris.

3.2.1.4. Communicatie en beeldvorming

- *Portaalsite*: eind 2009 lanceerde Resonant een vernieuwde portaalsite. Deze biedt niet alleen ruimte voor de organisatie en haar dienstverlening, maar ook informatie over erfgoed en aspecten van behoud en beheer. Nieuw was de uitgebreide linkenpagina waar 200 relevante linken m.b.t.. muzikaal erfgoed becommentarieerd, zorgvuldig gecatalogeerd en doorzoekbaar weergegeven worden. Deze linken verwijzen naar de belangrijkste bewaarplaatsen, onderzoekscentra, databanken, intermediaire organisaties, tentoonstellingen, componistenverenigingen en buitenlandse websites rond muzikaal erfgoed. Hiermee is een gestructureerd overzicht beschikbaar. Intussen wordt de portaalsite regelmatig aangevuld met nieuwe informatie, hetzij in de vorm van themapagina's (een bundeling van info over een bepaalde vorm van erfgoed) als ondersteuning m.b.t.. behoud en beheer.
- *Nieuwsbrief*: onze 3-maandelijkse Nieuwsbrief verschijnt 4 keer per jaar en bericht over de actualiteit van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen: relevante activiteiten, ontwikkelingen en trends, vondsten, erfgoedprojecten, evenementen, concerten, studies, publicaties, enz.
- *Algemeen*: Verder behoren ook schrijven van artikels en het geven van lezingen tot onze werking

3.2.1.5. Projecten geïntegreerde erfgoedzorg

Sinds 2009 kiezen we steeds vaker voor bredere doelgroepgerichte projecten die over een langere periode lopen en alle facetten van erfgoedzorg geïntegreerd aanpakken (lokalisatie, sensibilisering, in kaart brengen van noden en behoeften, expertiseontwikkeling en -deling, aanbevelingen, handleidingen, workshops, depotproblematiek, en aanzetten/ondersteuning tot inventarisatie, onderzoek en valorisatie). Daarbij vertrekken we telkens vanuit een afgebakende doelgroep of erfgoedgemeenschap waarbij we via een vastgelegde methodiek en een aangepast traject, sensibiliseren, bevragen, ontwikkelen, implementeren, integreren en consolideren. Einddoel van dergelijke trajecten per doelgroep/erfgoedgemeenschap is steeds: (1) er is vorm gegeven aan een muzikaal erfgoedgemeenschap, dit is een groep van personen en organisaties die zich bewust is van en bekommert om het muzikaal erfgoed van zijn muzieksector (2) de diverse actoren binnen de erfgoedgemeenschap werken onder stimulans van Resonant samen aan een integraal muzikaal erfgoedbeleid (3) Resonant is gekend en heeft een vaste plaats verworven binnen als erfgoedorganisatie binnen dat specifieke muzikale veld (4) er wordt actief beroep gedaan op de expertise van Resonant (5) de erfgoedvormers zijn zich bewust van de waarde van hun erfgoed (6) de erfgoedvormers beschikken

over duidelijke richtlijnen wat en hoe zorg te dragen voor hun erfgoed tijdens hun leven en wat te doen na stopzetting van activiteiten (7) Resonant heeft een dienstverlenend aanbod ontwikkelt en 'onderhoudt' de muzikaal erfgoedgemeenschap via regelmatige communicaties op maat van de erfgoedgemeenschap (8) problemen rond zorg worden automatisch aangekaart. Elk traject bestaat uit diverse fases met minstens een voortraject (dat het veld in kaart brengt met de belangrijkste actoren en relevante praktijken), projectuitvoering met afsluitend rapport, vervolgtrajecten en een integratie- en consolidatiefase. Resonant heeft hierin niet alleen inhoudelijke expertise, maar ook over methodologie die met dergelijke begeleidingsprocessen gepaard gaan.

2009-2012: erfgoed beiaardiers

2010-2012: hedendaagse componisten

2012-2013: gesubsidieerde ensembles

3.2.1.6.   *Verbreding van de werking*

- *Aandacht voor interculturaliteit en het erfgoed van etnisch culturele minderheden:* Resonant voerde in 2009-2010 een project uit m.b.t. het muzikaal erfgoed van muziekverenigingen met etnisch-culturele wortels in de Limburgse Mijnstreek. Dit leidde tot een nazorgtraject met concrete aanbevelingen over zorg en beheer van dit bedreigde erfgoed.
- *Jazz, populaire muziek, volksmuziek:* afgelopen beleidsperiode werd de werking uitgebreid naar nieuwe genres en stijlen. Waar we ons voorheen vooral concentreerden op 'klassieke muziek' voerden we 3 vooronderzoeken (jazz, populaire muziek en volksmuziek) die ons de noden en behoeften opleverden, evenals alle nodige informatie om erfgoedzorg voor deze sectoren op te starten. Alle vooronderzoeken leverden heel wat uitgestoken handen uit de sector op. De verworven expertise en bevindingen worden verwerkt en gepubliceerd in de overeenkomstige themapagina's op de portaalsite. Via doelgerichte communicatie slaagden we er in om de erfgoedgemeenschappen te activeren en ons te verzekeren van hun blijvende steun voor de toekomst. Zo werd het eindrapport van het vooronderzoek jazz-erfgoed ruim verspreid tijdens het tweede Jazz#Forum 2012 en verzamelden we tientallen handtekeningen voor het manifest jazz-erfgoed.
- *Proactief beleid voor erfgoedvormers:* afgelopen beleidsperiode werd de werking die zich tot nog toe concentreerde op een retrospectieve aanpak uitgebreid met projecten naar de hedendaagse erfgoedvormers (componisten, beiaardiers). Dit resulteerde in handleidingen op maat die niet alleen sensibiliserend werken naar die doelgroepen toe, maar tevens aanbevelingen geven rond documentbeheer, herbestemming, enz. Deze projecten mogen gelden als voorbeeldprojecten voor onze toekomstige aanpak inzake proactief erfgoedbeheer.

3.2.1.7.   *Organisatieontwikkeling en kwaliteitsbeleid*

- *Kwaliteit:* 'Doorlichting en evaluatie gericht op verbeterings- en veranderingsprocessen', de 'kwaliteit van directie en staf', en 'deskundigheidsbevordering' komen uit de kwaliscoop als kwaliteitsterreinen waarop het sterkst gescoord wordt. T.o.v. de dezelfde bevraging in 2010 werd overigens op alle kwaliteitsterreinen vooruitgang geboekt.
- *Expertise:* Resonant beschikt over een dynamische, gemotiveerde personeelsploeg die open staat voor verandering en die de voorbije jaren heel wat nieuwe, relevante expertise heeft opgebouwd. Uitgesproken sterkten van het team zijn de diversiteit/veelzijdigheid inzake expertise (combinatie van musicologische, historische en muzikaal-praktische kennis), de aanwezigheid van geschoolde archivalische en bibliothecaire kennis en een grote bereidheid om zich in nieuwe materies in te werken (bijscholing, opleiding, onderzoek, enz.). Het team bestaat uit: Heidi Moyson (musicoloog), Klaas-Jaap Van Der Meyden (geschoold muzikant afgestudeerd aan het Lemmensinstituut en diploma archivistiek), Gertjan Debie (historicus, kenner populaire muziek en diploma bibliotheekwetenschappen), Pieter Mannaerts (doctor in de musicologie)

Anne Mees (musicoloog), Vera Goethals (administratie en boekhouding). Ook binnen de RVB is er heel wat specifieke expertise aanwezig met Prof. Jan Roegiers (archivaris en bibliothecaris KU Leuven op rust), Leen Van Dijck (directeur Letterenhuis met een groot aandeel muzikaal erfgoed in de eigen collectie), Karl Moens (conservator Klank in de stad, een museum dat volledig gewijd is aan muziek), Herman Baeten (directeur MUSICA op rust), Carl Van Eyndhoven (afdelingshoofd onderzoek Lemmensinstituut, voorzitter Koor en Stem en lid van de bibliotheekraad van het Lemmensinstituut), Maarten Beirens (postdoctorandus musicologie en auteur van het handboek muzikaal erfgoed) en Regine Trouillet (werkzaam bij het Minderhedenforum te Brussel).

3.2.2. Zwaktes

3.2.2.1. *Onvoldoende geformaliseerd overleg met het werkveld*

Coördinatie en overleg voor alle betrokken partners is een nog weinig uitgewerkte en/of geformaliseerde vorm aanwezig binnen Resonant, al is inmiddels het potentieel gecreëerd. Er werd gewerkt aan betere relaties en individuele werkafspraken gemaakt, maar alle partners rond één tafel brengen en streven naar een gezamenlijke visie en acties (op de werking binnen onze beleidsorganen na), staat op dit ogenblik nog niet ingeschreven in de werking van Resonant. De specifieke historiek van Resonant en sommige van haar partners was in het verleden erg beladen en vraagt tijd om de plooiën terug glad te strijken. Voor de Jazzsector, de sectoren van de populaire muziek en de volksmuziek zijn we echter wel klaar om een coördinerende rol te kunnen opnemen en van start te gaan met adviesraden en ruime interactie.

3.2.2.2. *Blinde vlekken en onontgonnen terreinen*

Sinds zijn ontstaan poogt Resonant het muzikaal erfgoed in kaart te brengen. Haar werking beperkte zich tot nog toe tot het beschrijven van documentair archivalisch erfgoed – objecten werden weliswaar mee beschreven als ze tot een archief of collectie behoorden. Sinds 2009 kaderen we deze lokalisatieopdrachten binnen bredere erfgoedzorgtrajecten met aandacht voor de noden en behoeften van de erfgoedbeheerders, en bouwen we tegelijkertijd ook aan een proactieve erfgoedzorg voor erfgoedvormers. Er stellen zich echter nog veel blinde vlekken:

- *Deelwerkingen*: waar Resonant de blind vlekken m.b.t. jazz, populaire muziek en volksmuziek geleidelijk aan poogt weg te werken, bestaat er alsnog geen structurele werking rond de museale objecten (muziekinstrumenten, muziekiconografie, paraferalia). De museumsector is een voor ons grotendeels ongekend terrein waarvan we de noden en behoeften niet kennen. Muziekiconografie is overigens een nagenoeg onbestaande discipline in Vlaanderen (geen onderzoek, geen expertise) en Vlaanderen is zelfs de enige regio in Europa die rond deze thematiek geen werking heeft in de schoot van Ridim, terwijl bij uitstek onze contreien zeer rijk zijn aan bronnen iconografisch materiaal.
- *Erfgoedbeheerders*: slechts een fractie van het muzikaal erfgoed werd in kaart gebracht. Een intern rapport uit 2010 dat een stand van zaken poogt weer te geven, geeft 1326 verschillende bewaarplaatsen aan in Muziekbank Vlaanderen. Verdere analyse toont aan dat slechts 20% van de publiekrechtelijke archieven (rijksarchieven, stads- en gemeentearchieven), 17% van de privaatrechtelijke archieven en 22% van de bewaarbibliotheken (weliswaar 73% van de muziekspecifieke bibliotheken) geheel of gedeeltelijk gescreend werden. Wel hebben we inmiddels een goed zicht op de noden en behoeften van de archieven door de bevraging die we in 2011 organiseerden. Van de religieuze archieven (kerkelijke instellingen met archiefdienst) werd 80% geheel of gedeeltelijk gescreend. Muziekscholen, lokale erfgoedhouders en koren en hafabra werden volledig gescreend tijdens de eerste beleidsperiode en beschreven in Muziekbank Vlaanderen via de lokalisatieopdrachten van Resonant, maar voor hen werd nog geen dienstverlenend of expertisedelend aanbod geformuleerd omdat de toenmalige methodieken van lokalisatie nog geen aandacht besteedden aan het detecteren van noden en

behoefden bij de erfgoedbeheerders en het bundelen en doorgeven van relevante expertise op basis daarvan. Ook de belangrijke actoren m.b.t. concertorganisatie en muziekdistributie kwamen nog nauwelijks aan bod. Ook daar ligt nog een gigantisch terrein open.

- *Hedendaagse erfgoedvormers*: Verder zijn we ook nog maar vrij recent gestart met het sensibiliseren van de hedendaagse erfgoedvormers, waarvan we tot nog toe ook slechts een fractie (klassieke componisten, gesubsidieerde ensembles, beiaardiers) bereikten. Het terrein is ruim en de weg is lang.
- *Leads*: tenslotte beschikt Resonant nog over een schat aan informatie over bedreigde archieven en collecties klassieke muziek uit prospecties en bezoeken, die bij gebrek aan tijd en middelen nog niet werden opgevolgd.

3.2.2.3.   *Stimuleren van onderzoek*

Om het onderzoek naar muzikaal erfgoed in Vlaanderen te stimuleren werd vanaf 2009 ingezet op een betere relatie met de hogescholen, het promoten van paperonderwerpen bij universiteiten en hogescholen, het geven van inleidende lezingen over muzikaal erfgoed voor de studenten van de hogescholen en de tweejaarlijkse uitreiking van een Prijs voor de beste thesis (Prijs van Resonant). Toch blijken deze acties ontoereikend om onderzoek aan te sturen. We stellen tegelijkertijd vast dat onderzoekers vrij weinig vertrouwd zijn met de werking van Resonant en de mogelijkheden die de organisatie aan de onderzoekers kan bieden. Sinds 2011 trachten we een onderzoekersnetwerk rond onze werking uit te bouwen. Een eerste kwalitatieve bevraging leverde al heel wat relevante informatie op om de wisselwerking tussen onderzoekers en Resonant te versterken. Het uitbouwen van een dergelijk netwerk is evenwel iets van langere adem.

3.2.2.4.   *Beperkte doorstroming van internationale expertise en vice versa*

Hoewel een handvol Vlaamse actoren actief is binnen het IAML-netwerk, is er weinig tot geen bundeling en doorstroming van expertise en good practices naar het brede werkveld. Deze expertise komt weliswaar ten goede van diegene die aanwezig zijn op de jaarlijkse vergaderingen, maar kent geen bredere verspreiding. Aanvullend mogen we stellen dat de Vlaamse medewerking in waardevolle internationale ontsluitingssystemen zoals RISM of RILM ook zeer beperkt is, waardoor de instrumenten die het Vlaamse erfgoed op internationaal vlak meer visibiliteit zouden kunnen geven en aansluiting zouden kunnen bieden voor internationale onderzoekers, onderbenut worden sinds Resonant niet langer inventariseert.

3.2.2.5.   *Organisatieontwikkeling*

De vernieuwde werking sinds 2009 is nog erg jong. De nieuwe expertise inzake aanpak en methodieken is nog niet geconsolideerd in uitgeschreven processen en procedures die een 'vaste' kwaliteitsgarantie kunnen bieden aan onze projecten. Zo voeren we vaak herbestemmingen uit, maar bestaat er nog geen stramien of handleiding die als hulp kan dienen bij de aanpak en die een overzicht biedt van de soorten instellingen waar kan worden gedeponereerd. Ook voor externe doeleinden kan het bundelen van deze kennis handig zijn. Ook structurele samenwerking en strategische partnerships bevinden zich nog in een jong stadium, waardoor er nog heel wat ruimte voor verbetering is en er veel meer kan worden uitgehaald.

3.2.3. Kansen

3.2.3.1. *Een verbreding van het begrip muzikaal erfgoed binnen het nieuwe cultureel erfgoeddecreet*

Het cultureel erfgoeddecreet (2008) gaat veel breder dan het vroegere archiefdecreet (dat zich beperkte tot archivalisch documentair erfgoed) waardoor we ruimte krijgen om activiteiten te ontplooiën rond alle vormen en types van onroerend erfgoed. Op die manier komt er ruimte om ook rond objecten te werken, wat kansen opent om een werking te ontwikkelen rond muziekinstrumenten en paraferalia enerzijds, en rond muziekiconografie anderzijds. De nota m.b.t. immaterieel erfgoed van minister Schauvliege (2010) biedt een veel geschikter kader in onze omgang met muzikaal erfgoed dan de traditionele insteek van het roerend erfgoed omdat de praktijk van het ‘doorgeven’ nu centraal komt te staan.

3.2.3.2. *Bereidheid tot samenwerking en overleg*

Doorheen de vele gesprekken die gevoerd werden, zij het tijdens de vooronderzoeken, zij het tijdens de stakeholdersgesprekken troffen we een grote bereidheid tot samenwerking aan en vele uitgestoken handen, zowel binnen de erfgoedsector zelf als binnen de muzieksector (Alamire Foundation, Matrix, Muziekcentrum Vlaanderen, erfgoedcellen, de provincies en de provinciale consultants, hogescholen muziekonderwijs, K. Bibliotheek, steunpunten amateurkunsten). Ook de muziekbibliotheken bleken in het verleden vragende partij voor een overlegplatform als denktank om nieuwe initiatieven te ontplooiën, om expertise uit te wisselen en om hun visibiliteit te verhogen.¹⁵ De steunpunten amateurkunsten waarmee we spraken besteden nauwelijks tot geen aandacht aan erfgoed, noch in de eigen werking, noch in de ondersteuning naar hun doelgroepen, maar zijn bereid hier rond met ons samen te werken en hierover via hun kanalen te communiceren en/of door te verwijzen.

3.2.3.3. *Opportunities tot samenwerking*

Op het vlak van concrete projecten dienen zich alvast kansen aan bij:

- de Alamire Foundation: het IWT-project is een grootschalig onderzoeksproject van 2011 tot 2015 m.b.t. de Vlaamse polyfonie aan de hand van de Petrus Alamire handschriften die verspreid liggen over heel Europa. De handschriften worden gedigitaliseerd en opgenomen in een databank (IDEM), en het onderzoek wordt gevaloriseerd via tentoonstellingen, het beschikbaar stellen van materiaal en kennis (Polyphonic academy) en cursussen. Onze medewerking werd gevraagd voor het promoten van dit project als modeltraject en het bundelen en doorgeven van relevante kennis voor het erfgoedveld in haar omgang met polyfonie.
- MIMO: vraag vanuit het MIM/KMMA om een lokalisatieopdracht te coördineren en daar waar nodig zelf uit te voeren om muziekinstrumenten in Vlaanderen zowel in privébezit als in kleinere niet-gespecialiseerde instellingen en musea te lokaliseren, registeren, te digitaliseren en toe te voegen aan MIMO (Europeana-project met virtuele collectie van muziekinstrumenten). Dit speelt eveneens in op vragen van andere actoren om overzicht te brengen.
- Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek: concentreert zich in de komende beleidsperiode op een aantal thema's (en ontwikkeling van instrumenten) die ook voor onze werking relevant zijn. Omgekeerd geldt overigens net hetzelfde. Samenwerking, overleg en goeie taakafspraken kunnen/zullen versterkend werken voor beide organisaties.
- de provincie Antwerpen (koren en hafabra's)
- KADOC: vraag tot medewerking aan de erfgoedprojecten rond muziek in de Vleminckxkapel.
- De Koninklijke Bibliotheek is bereid samen met ons een gebruikersgroep Vlaanderen op te richten om het RISM-werk nieuw leven in te blazen en wenst samenwerking rond RILM.

¹⁵ Veronique Verspeurt, 'Muziekbibliotheken in Vlaanderen. Landschapstekening en erfgoedwerking. Bevraging over de invloed van het Vlaams erfgoedbeleid op de werking van deze bibliotheken', ongepubliceerde verhandeling IBW, Universiteit Antwerpen, 2009.

3.2.3.4. Digitalisering

Informatie- en telecommunicatie, internet en digitalisering vormen ongekende nieuwe mogelijkheden in de omgang met muzikaal erfgoed in functie van conservatie en toegankelijkheid, verhoogde cultuur- en erfgoedparticipatie en publiekswerking.

Internet is overigens in toenemende mate een bron voor jonge muzikanten om zowel bladmuziek als opnames te zoeken. De laatste jaren zijn er grote (internationale) platformen ontstaan op het internet die (rechtenvrije) gedigitaliseerde bladmuziek en transcripties gratis ter beschikking stellen. Een mogelijke opportuniteit voor de nabije toekomst biedt mogelijks het IAML-netwerk waar momenteel overwogen wordt een eigen digitaal erfgoedplatform te creëren met reeds gedigitaliseerde bladmuziek binnen alle aangesloten instellingen wereldwijd. Het digitaliseren van bladmuziek kan ook sensibiliserend werken op zich: muzikanten hebben weinig affiniteit met de problematiek van het muzikaal erfgoed, maar willen vooral muziek spelen. Vanuit hun zoektocht naar bladmuziek kan evenwel wel interesse gewekt worden.

Digitalisering mag zich echter niet uitsluitend richten tot collecties of bladmuziek, maar moet ook aandacht schenken aan andere dragers, zoals bv. de klankdragers. Voor ernstig bedreigde klankdragers gaat het in eerste instantie om conservatie, voor andere klankdragers om ontsluiting. De oprichting van het VIAA vanaf 2015 kan hier interessante kansen bieden. Inschakeling in het VIAA is echter alleen mogelijk mits operabiliteit van systemen en gebruik van CEST-standaarden die binnen het muzikaal erfgoedveld weinig gekend zijn en zelfs nog een stuk ontwikkeling vragen. Daarbij is de problematiek van de intellectuele rechten een cruciaal gegeven dat moet opgelijst en opgevolgd worden voor die dragers die specifiek zijn voor het muzikaal erfgoed.

Tenslotte zorgt ook Europeana via de Europese subsidiekanalen voor een grotere toegankelijkheid van het erfgoed naar een breed (Europees) publiek toe. Vlaanderen hinkt enigszins achterop in haar aanwezigheid op Europeana, maar de bereidheid om inspanningen te ondersteunen biedt kansen.

3.2.3.5. Groeiende expertise binnen het erfgoedveld

De aandacht voor erfgoed sinds een 10-tal jaren resulteerde in expertisenetwerken en de ontwikkeling van specifieke expertise die breed kan bijdragen aan de ontwikkeling van expertise rond muzikaal erfgoed. Zo kan de samenwerking met andere expertisecentra de verspreiding van expertise danig versnellen en ondersteunen. Zo ook is het bestandsbeschrijven niet uitsluitend meer voorbehouden aan de archivalische benadering, maar doet het eveneens zijn intrede bij de erfgoedbibliotheken en wordt het momenteel gepromoot via het COMETA-initiatief, wat de relevantie van onze Muziekbank Vlaanderen ondersteunt. Ook internationaal binnen de IAML-werking merkt men een zelfde toenadering tussen archivalische en bibliothecaire benadering. Op het eigen terrein is het een uitdaging de opgebouwde expertise die werd gebundeld in het handboek muzikaal erfgoed in de komende jaren op een gebruiksvriendelijke manier te vertalen naar de verschillende doelgroepen en de specifieke omstandigheden per muzieksoort.

3.2.4. Bedreigingen

3.2.4.1. Verwachtingen versus geringe middelen en decretale beperkingen

De beschikbare middelen staan in schril contrast tot de externe verwachtingen. Terwijl de verwachtingen voortdurend stegen ten aanzien van het werkterrein van Resonant en over de jaren heen aanzienlijk werd uitgebreid (naast klassieke muziek ook jazz, populaire muziek en volksmuziek, alle types (onroerend en immaterieel) en zowel retrospectief (verleden) als proactief (huidige erfgoedvormers), werden de middelen daarentegen voortdurend verminderd. Met een budget dat de aanstelling van pakweg 3 voltijdse personeelsleden toelaat, kan zelfs niet aan de meest prioritaire uitdagingen tegemoet gekomen worden. De ervaring leert bovendien dat elke investering in nieuwe doelgroepen en projecten na afloop van het project steeds een verbreding van de basiswerking inhoudt, waardoor de werking zich zelfs bij een louter projectmatige aanpak voortdurend uitbreidt en verbreedt. De groei van bijkomende taken en opdrachten wordt echter niet ondersteund met een groei in middelen, waardoor de werklust dreigt te exploderen.

Ook stellen we vast dat er nog steeds heel wat verkeerde verwachtingen bestaan rond de opdracht van Resonant als expertisecentrum. Zo blijkt nog regelmatig dat van Resonant verwacht wordt dat het haar personeel zal inzetten om de grote inhaalbeweging rond inventarisatie te maken en collecties/archieven komt inventariseren in de instellingen, of dat Resonant kan ingeschakeld worden voor puur musicologische doeleinden of onderzoek. Deze vooroordelen blijven hardnekkig voortleven, des te meer omdat de nood aan inventarisatie bijzonder dwingend is.

3.2.4.2. *Weinig erfgoedbewustzijn bij hedendaagse erfgoedvormers*

Er is nog steeds weinig erfgoedbewustzijn bij de erfgoedvormers. Zeker binnen de populaire genres is er weinig bewaartraditie. Vaak zijn ze niet op de hoogte van basisprincipes van archivering en bewaaromstandigheden, zelden wordt er na overlijden werk gemaakt van een bewaarstrategie en meestal is er weinig zicht op mogelijke bewaarplaatsen. Deze archieven zijn een belangrijke bron van kennis en bevatten vaak onuitgegeven werken die op geen enkel andere plaats bewaard worden. Hierdoor worden deze archieven en collecties in hun fysiek voortbestaan bedreigd. Dit geldt voor de kunstenaarsarchieven, maar evengoed stelt zich een probleem voor de muziekorganisaties (concerthuizen, orkesten, festivals) die vaak weinig kennis van documentbeheer en/of zicht op wat al dan niet bewaard moet worden, waardoor het archief zich bij een overdracht het archief/collecties naar een bewaarinstelling in zulk een ongeordende staat bevindt dat het achteraf nog moeilijk ontsloten raakt. Een heel concreet probleem stelt zich bij de hedendaagse ensembles en (muziek)organisaties gesubsidieerd op het Kunstendecreet die decretaal de expliciete opdracht hun archief uit te bouwen, maar niet weten hoe ze dit moeten doen, wat de belangrijkste principes zijn en wat precies te bewaren, en expliciet vragende partij zijn voor ondersteuning.

3.2.4.3. *Acuut bedreigd erfgoed*

Het erfgoed dat in de voorbereidende gesprekken het vaakst vermeld werd als acuut bedreigd erfgoed (naast een aantal collecties waarvan sommigen weet hadden) betreffen:

- *Geluidsdragers*: Geluidsdragers (audio) zijn momenteel het meest met verdwijning bedreigd (cf. Unesco-verklaring uit 2004, handboek hoofdstuk uitdagingen, concrete vragen uit het veld) en vragen een zeer acute strategie van aanpak over alle genres heen omwille van de bewaringsproblematiek. Voor de volksmuziek zijn er diverse veldopnames van de jaren '30 tot '90 bekend, opgenomen op weinig duurzame banden en cassettes. Indien deze niet met hoogdringendheid gedigitaliseerd worden binnen de 5 jaren, zijn ze onherroepelijk verloren voor het nageslacht. Ook vanuit de muziekbibliotheken kregen we de vraag hier aandacht aan te besteden. Tenslotte stellen we tevens vast dat vele muzikanten in toenemende mate over eigen apparatuur beschikken om de eigen repetities of concerten op te nemen. Dit zorgt niet alleen voor een toevloed van digitale geluidsbestanden waarbij men zich de vraag stelt hoe die te bewaren, maar zorgt eveneens voor haast rechtenvrije opnames die mits overleg zouden kunnen aangewend worden om onze portaal-site aan te vullen met voorbeelden (geluidsfragmenten) van muzikaal erfgoed.
- *Digital born erfgoed*: een veelheid aan nieuwere dragers (bv. audio en digital born) vragen nieuwe kennis en nieuwe oplossingen voor de hedendaagse erfgoedvormers en voor de erfgoedbewaarders.
- *Kerkelijke muziekarchieven en collecties*: De sluiting van kerken en kloosters zorgt voor een grote instroom van kerkelijke muziekcollecties en -archieven in diverse bewaarinstellingen. Ook verdwijnende kerkkoren zorgen voor een grote continue instroom van overdrachten en schenkingen bij KADOC en het Lemmensinstituut. Het gebrek aan instrumenten (bv. repertoria van liturgische drukken) laat niet toe op een systematische en efficiënte manier te lokaliseren, in kaart te brengen, en te selecteren.
- Voorts mogen we stellen dat alle muzikaal cultureel erfgoed dat toebehoort aan de *interculturele gemeenschappen* in Vlaanderen en nog nauwelijks in kaart werd gebracht. We denken

bijvoorbeeld aan het muzikaal erfgoed binnen de religieuze gemeenschappen (Joodse gemeenschap, moslimgemeenschap, de christelijke niet-Europese gemeenschappen die actief zijn,...), de volksmuziek die wordt meegebracht uit het land van herkomst en via gemeenschapsactiviteiten of in de eigen huiskringen aan de volgende generaties wordt doorgegeven, en het ontstaan van vele mengvormen en cross-overs tussen eigen traditie en populaire muziek die vaak onder de wereldmuziek kunnen ondergebracht worden.

3.2.4.4. *Acquisitie en depotproblematiek*

In Vlaanderen bestaat geen overkoepelende bewaarinstelling voor muzikaal erfgoed. De acquisitieprofielen van bestaande instellingen berusten vaak op culturele, ideologische, geografische criteria waarbij muzikaal erfgoed zelden tot nooit expliciet vermeld wordt. Daardoor is het noch voor de erfgoedvormer, noch in onze eigen herbestemmingspraktijk altijd even duidelijk waar een privé-archief, een collectie of een vondst het best gedeponneerd kan worden.

Vooraf componisten en muzikanten prefereren een bewaarplaats met de grootst mogelijke garantie op muzikale ontsluiting. Gezien de bewaarplaatsen die niet gespecialiseerd zijn in muziek een dergelijke ontsluiting niet kunnen bieden of dat toch als dusdanig gepercipieerd wordt, geeft men de voorkeur aan de conservatoriumbibliotheken die de grote toestroom van schenkingen onmogelijk kunnen bolwerken binnen hun statuut en financiering als schoolbibliotheek, terwijl ze tegelijkertijd ook nog een grote historische achterstand hebben weg te werken. De muziekbibliotheken ervaren eveneens een gebrek aan bindende afspraken tussen de instellingen in hun acquisitiebeleid (wie wat bewaart en wie wat ontsluit)¹⁶. Voor de populaire muziek, de volksmuziek en de Jazz is er helemaal geen voor de hand liggende bestemming mogelijk. Een onderbouwd en georganiseerd depotbeleid met aandacht voor de specificiteit van het muzikaal erfgoed dringt zich op.

Daarnaast stellen we vast dat er bij binnenkomende collecties/archieven via schenking of herbestemming de aparte stukken vaak worden getoetst, geselecteerd en tenslotte toegevoegd aan de eigen collectie, zonder enige vorm van documentatie van het geheel. Daardoor verliest de muziek niet alleen aan context en historische omkadering, maar dreigt het muzikaal erfgoed ook te verdwijnen of bloot gesteld te worden aan slechte bewaarpraktijken. Dit is eveneens vaak het geval bij bibliotheken die integraal deel uitmaken van een archief die vaak gescheiden en elders geschonken worden.

Dit raakt tegelijkertijd aan de problematiek van waardering en selectie, waarvoor, niet alleen vanuit deze praktijk maar ook omwille van de overvloed aan informatie en bronnen van de jongste jaren, praktische en toepasbare modellen zouden moeten ontwikkeld worden.

3.2.4.5. *Gebrek aan overzicht, samenwerking en synergie*

Het huidige muzikaal erfgoedveld is versnipperd, historisch tegen elkaar opgezet en vertoont een groot gebrek aan coördinatie en middelen, waardoor het opzetten van samenwerking en ervoor zorgen dat de neuzen in dezelfde richting staan, een proces van langere adem is. We stellen vast dat de diverse erfgoedpartners vaak niet van elkaar weten waar ze mee bezig zijn, waardoor mogelijke kansen en synergieën gemist worden, ook wordt op geen enkele manier noodzakelijke basisinformatie gecentraliseerd. Bovendien leven binnen het muzikale erfgoedveld diverse meningen over prioriteiten en aanpak van een muzikaal erfgoedbeleid. De extremen worden vertegenwoordigd door de 'canondenkers' enerzijds en de 'urban musicology' anderzijds. De canondenkers vertrekken vanuit de hoogtepunten van de muziekgeschiedenis en geloven dat het erfgoedbeleid zich prioritair zou moeten richten op het opsporen en conserveren van documentair erfgoed van de 'grootmeesters' uit de (Vlaamse) muziekgeschiedenis. De urban musicology daarentegen vertrekt van het idee dat de redenen om muziek te bewaren en te koesteren het louter artistieke overstijgen en ook haar betekenis kan ontleenen aan de historische en sociaal-culturele context. Dit leidt onvermijdelijk ook tot een andere visie op prioriteiten, bekommernissen en aanpak, waarvoor binnen de sector een soort consensus gezocht moet worden. Hoewel de overheid duidelijk stelling heeft ingenomen ten gunste van de open en brede benadering bottom-up, zijn deze keuze en haar gevolgen voor het erfgoedbeleid nog niet volledig doorgedrongen in het veld.

¹⁶ Maarten Beirens, 'Tussen hoop en werkelijkheid: uitdagingen voor de toekomst van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen en Nederland', in *Achter de muziek aan. Muzikaal erfgoed in Vlaanderen en Nederland*, red. Maarten Beirens, Ellen Kempers, Heidi Moyson, Leuven: Acco, 2010, p. 374.

3.3. Werking 2013-2016

3.3.1. Beleidskeuzes

In de beleidsvoorbereidende fase werden we geconfronteerd met een veelheid aan uitdagingen, noden en behoeften die zich onmogelijk laten oplossen in een eenduidige strategie. Toch willen we via synergie een zo ruim mogelijk terrein dekken.

De beleidsthema's die we selecteerden voor de werking 2013-2016 zijn:

1. Het ontwikkelen van visie, expertise en generieke modellen voor het immaterieel erfgoed die ons op termijn moeten toelaten processen te ontwikkelen – complementair aan en ter ondersteuning van de bestaande academische kennis – die nodig zijn om de vererfgoediging van muziek bij de erfgoedgemeenschappen (in hun volle breedte) te begeleiden en te faciliteren. Het gaat om expertise om de dynamische processen van toe-eigening, beleving, betekenisadaptatie en hercontextualisering van muziek door tal van erfgoedgemeenschappen in Vlaanderen te kunnen begeleiden. Dit ontwikkelingstraject moet bewandeld worden samen met de andere erkende kernspelers (Tapis Plein, Het Firmament, Volkskunde Vlaanderen, Faro). De eerste toepassingsmogelijkheden liggen in de werking rond populaire en volksmuziek.
2. Het ontwikkelen van een integraal erfgoedbeleid voor de sectoren van de jazz, populaire en volksmuziek (terreinverbreding). Met 'integraal' wordt bedoeld dat het gaat om totaalstrategieën die vele jaren in beslag nemen en alle aspecten dekken: van sensibilisatie, het creëren van draagvlak en het activeren van de erfgoedgemeenschap, over lokalisatie bij bewaarinstellingen en vooral bij privaatrechtelijke organisaties en personen (erfgoedvormers, privéverzamelaars, organisaties), registratie, aandacht voor conservatie en herbestemming, ontsluiting, het stimuleren en faciliteren van 'doorgeefpraktijken' tot het stimuleren van onderzoek, zorgen voor expertise-ontwikkeling en deling, het creëren van instrumenten en het bieden van actieve ondersteuning met aandacht voor het meest bedreigde erfgoed.
3. Het doorbreken van de versnippering via een overkoepelende aanpak die zorgt voor samenwerking en een gemeenschappelijk draagvlak, doelen, methodieken en acties vormt een bijzondere en belangrijke uitdaging voor het zeer gelaagde en versnipperde veld met vele spelers. Overleg, coördinatie en het detecteren van blinde vlekken en overlappingsen zijn een absolute must om een wezenlijke vooruitgang te maken voor het muzikaal erfgoed.
4. Daarnaast kan een maximale benutting van opportuniteiten binnen het muzikale en erfgoedveld via het aansluiten bij bestaande projecten en inspanningen en het creëren van meerwaarde vanuit de eigenheid van de diverse partners het werk niet alleen versnellen maar ook kostenbesparende resultaten boeken. Dit vereist een nauwgezette opvolging van (inter)nationale projecten en trends, overleg en uitwisseling.
5. Het ontwikkelen van adequate acties voor acuut bedreigd erfgoed. Het gaat zowel om bepaalde dragers (zoals geluidsopnames en digital born erfgoed) als om immaterieel erfgoed (zoals elektronische studio's uit de jaren 1950/60). Hier rond moet Resonant niet enkel expertise opbouwen en delen, maar ook concrete acties ondernemen.
6. Het ontwikkelen en verspreiden van (uit CEST afgeleide) standaarden en richtlijnen voor de beschrijving van muzikaal erfgoed (i.s.m. Packed) om de verdere ontsluiting van muzikaal erfgoed in de niet-gespecialiseerde instellingen te ondersteunen en op die manier op termijn te werken aan meer en een beter overzicht van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen.
7. Het (muzikaal) erfgoed van kerken en kloosters wordt massaal herbestemd. Hoewel dit momenteel in hoofdzaak de bekommernis is van Fokav en CRKC wordt onze hulp vaak ingeroepen om een muziekcollectie te bekijken of om een proces van selectie en waardering door te voeren.

8. Hedendaagse erfgoedvormers en actieve muziekverenigingen (professionele ensembles en muziekgroepen, koren en hofabru's en hun steunpunten) zijn dragers van traditie én erfgoedvormers en -beheerders. Deze organisaties ontsnappen vaak aan de standaarden van het Vlaamse erfgoedbeleid, waardoor het muzikaal erfgoed dat zij bewaren een veel groter risico loopt op verlies en verval. Resonant voerde reeds lokalisatieopdrachten uit, maar ontwikkelde alsnog geen ondersteuningsbeleid (sensibilisering, expertisedeling, communicatie).
9. De klassieke bewaarinstellingen (archieven en muziekbibliotheken) vragen aandacht voor hun muzikaal erfgoedbeleid. Daar waar we deze instellingen in voorgaande beleidsperiode grotendeels links lieten liggen omdat het muzikaal erfgoed in deze instellingen tenminste al onderdak had gevonden, zijn zij nu expliciet vragende partij voor ondersteuning in het zichtbaar maken, ontsluiten en valoriseren van hun muzikaal erfgoed. Archiefinstellingen hebben vaak niet de nodige musicologische kennis om de waarde van hun collectie te beoordelen, te identificeren en te ontsluiten. De muziekbibliotheken beschikken over een grote bibliothecaire kennis, maar zijn niet altijd op de hoogte van de trends en aanpak als erfgoedbibliotheek. Resonant kan hier concrete ondersteuning bieden en zijn expertise ontwikkelen en delen.
10. Hierop sluit de depotproblematiek aan. Op middellange termijn moeten duurzame oplossingen worden gezocht als basis voor de herbestemmingsinspanningen van Resonant.
11. Een aantal generieke thema's vragen bijzondere toepassingen voor het muzikaal erfgoed over alle werkerreinen heen. Met name digitalisering als vorm van ontsluiting (o.m. bladmuziek) biedt kansen.
12. Willen we deze werking uitzetten, dan vraagt dit aanpassingen van de instrumenten, de aanpak en de interne organisatie van Resonant, wat een impact zal hebben op de website en onze andere communicatiemiddelen, op het organogram en de interne processen binnen de organisatie.
13. Het aantonen van de maatschappelijke relevantie van de zorg voor het muzikaal erfgoed voor verschillende doelgroepen zoals het brede publiek, musici en de politieke wereld, zodat er blijvend draagkracht en middelen gecreëerd worden. Deze publieke aandacht kan worden opgewekt en vastgehouden door doelgerichte sensibilisering, promotie, communicatie en publiekswerking.

3.3.2. Visie, aanpak en samenhang van doelstellingen

Expertise-ontwikkeling en -deling vormt de kern van de werking. Resonant ziet het als een opportuniteit om (inter)nationale nieuwe trends en expertise te verbinden met de actuele en steeds veranderende noden en behoeften van het muzikaal erfgoed. In onze expertise-ontwikkeling werken we steeds complementair met bestaande expertises waarvoor degelijke netwerken en samenwerkingsverbanden worden uitgebouwd. Concrete projecten waaraan we meewerken worden beoordeeld en geselecteerd op hun voorbeeldwaarde en innovatief karakter, hun meerwaarde voor de expertise-ontwikkeling en -deling, voor het procesmatig genereren of verstevigen van netwerken, en op de mate van acute bedreiging van het erfgoed.

Prioritaire aandacht gaat bijgevolg enerzijds naar expertise-ontwikkeling en -deling op relevante en hedendaagse thema's binnen het erfgoedbeleid, en anderzijds naar het uitzetten van eerder praktijkgestuurde erfgoedzorgtrajecten, doelgroepen en erfgoedgemeenschappen en dienstverlening. Het geheel wordt geschraagd door een uitgebreide netwerk- en communicatiestrategie.

De werking 2013-2016 ontwikkelt zich aldus langs vier grote sporen die elk een strategische doelstelling omvatten.

1. Expertise-ontwikkeling en -deling rond generieke thema's (SD₁)

Vooreerst behandelen we een aantal generieke vraagstukken die een meerwaarde bieden aan de wereld van het muzikaal erfgoed of appelleren aan de cruciale knelpunten in het werkveld waarover we expertise willen ontwikkelen en delen. Ze staan niet los van de concrete erfgoedzorgtrajecten of van onze dienstverlening, maar worden apart vermeld omdat ze de gekozen sectoren en doelgroepen die het uitgangspunt vormen in onze aanpak naar het werkveld toe volledig overstijgen. Het betreft

- het ontwikkelen van visie, expertise en generieke modellen vanuit het kader van het 'immaterieel erfgoed' (OD₁)
- de nood aan eenvormige en compatibele registratie die op termijn moet voorzien in interoperabiliteit van systemen (OD₂)
- digitalisering en digital born erfgoed (OD₃).
- de doorstroming van internationale expertise (OD₄)

2. Erfgoedzorgtrajecten in samenwerking met de erfgoedgemeenschappen (SD₂)

Centraal binnen de beleidsnota staan de praktijkgestuurde en ontwikkelingsgerichte erfgoedzorgtrajecten waarmee we ons actief tot het werkveld richten. In interactie met diverse zorgvuldig gekozen doelgroepen en gemeenschappen zetten we brede expertisedelende en -ontwikkende processen uit die grotendeels de nieuwe, onontgonnen werkerreinen betreffen. We kiezen bewust niet voor een segmentering in erfgoedvormers of -beheerders, omdat we geloven dat voor deze muzieksectoren in de opstartende fase de wisselwerking tussen sector en erfgoed versterkend kan werken en kan zorgen voor draagvlak. Het gaat dus telkens om wijdlopende trajecten waarbij sensibilisering en activering van de erfgoedgemeenschappen, het in kaart brengen en registreren van het aanwezige erfgoed en het ontwikkelen en delen van relevante expertise de rode draad vormen.

- het ontwikkelen van erfgoedzorg voor de jazzsector (OD₁)
- het ontwikkelen van een kader voor erfgoedzorg voor de populaire muziek (OD₂)
- het ontwikkelen en ondersteunen van erfgoedzorg voor de volksmuziek (OD₃)
- het ondersteunen van erfgoedzorg voor organisaties en privépersonen die (bewust of onbewust) muzikaal erfgoed beheren maar niet tot het klassieke erfgoedveld behoren (OD₄).

3. Dienstverlening en praktijkondersteuning (SD₃)

We continueren onze dienstverlening en gaan in op concrete noden en behoeften zoals ze ons tijdens het beleidsproces werden overgemaakt.

- de ondersteuning van de archiefinstellingen die vragende partij zijn om hen op weg te zetten bij het zichtbaar maken en ontsluiten van het muzikaal erfgoed in hun instelling. Daaraan koppelen we tevens een onderzoek naar de depotproblematiek (OD₁)
- aandacht voor het meest acuut bedreigde erfgoed, waaronder acties rond de geluidsdragers en het muzikaal erfgoed van sluitende kerken en kloosters (OD₂)
- valorisatie voor het brede publiek, die aldus een draagvlak creëert voor de maatschappelijke relevantie van behoud en beheer (OD₃)
- verderzetting van onze op maat-adviesfunctie om tegemoet te komen aan de meest dringende behoeften die buiten de gekozen doelgroepen vallen (OD₄)

4. Netwerk- en communicatiestrategie (SD₄)

Het geheel van doelstellingen en acties wordt tenslotte geschraagd door een uitgebreide netwerk- en communicatiestrategie die personen, organisaties en functies samenbrengt rond gemeenschappelijke belangen, thema's en projecten en die via diverse kanalen communiceert over muzikaal erfgoed in het algemeen, de beschikbare expertise en relevante projecten.

- het stimuleren van samenwerking en interactie in functie van synergie, complementariteit en transparantie binnen de sectoren (OD₁).
- het uitzetten van onderzoekersnetwerken als cruciale schakel bij het ontsluiten van muzikaal erfgoed (OD₂)
- het uitbouwen van communicatiestrategieën naar relevante doelgroepen (OD₃)
- het opnemen van de rol van erfgoedmakelaar in het project 'new perspectives on polyphony' met schakelfunctie naar de erfgoedwereld (OD₄).

4. DOELSTELLINGEN 2013-2016

De groene kaders omschrijven de strategische doelstellingen. In wat volgt geven we voor elke operationele doelstelling telkens een beknopte situering, en specificeren we vervolgens de gewenste effecten, de meetindicatoren, de werkmethodes, instrumenten en acties, en de planning en stafinzet voor elke doelstelling.

4.1. SD1: Expertiseontwikkeling en -deling

STRATEGISCHE DOELSTELLING: Resonant ontwikkelt in samenwerking met het erfgoedveld en haar erfgoedgemeenschappen relevante nieuwe expertise die tegemoet komt aan acute noden en behoeften binnen het werkveld en deelt ze via digitale communicatie (portalsite, nieuwsbrieven, expertisedossiers, handleidingen) en/of vorming (workshops, themadagen, advies en ondersteuning op maat) met het veld.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OD1: Expertisekern immaterieel muzikaal erfgoed

OD2: Registratiemethodes en beschrijvingsstandaarden

OD3: Digitalisering en digital born erfgoed

OD4: Doorstromen en bundelen van internationale expertise

4.1.1. OD1: Expertisekern immaterieel muzikaal erfgoed uitbouwen

DOELSTELLING: Tegen 2016 heeft Resonant relevante expertise ontwikkeld rond immaterieel erfgoed, enerzijds via trajecten en uitwisseling in samenwerking met een kernnetwerk binnen het erfgoedveld, anderzijds door het uitwerken van relevante praktijkvoorbeeldprojecten. Deze expertise werd gedeeld binnen zowel de erfgoedsector als de muzieksector.

Situering

Immaterieel erfgoed, onder de aandacht gebracht door de nota van minister Schauvliege in 2010, biedt interessante toepassingen voor het muzikaal erfgoed. Resonant werkte reeds mee aan de erkenning van het dossier beiaardkunst dat als eerste muziekvoorbeeld werd toegevoegd aan de Vlaamse inventaris en in februari 2012 werd ingediend bij Unesco voor het register 'Good practices'. Zoals voorgesteld in de nota van minister Schauvliege, zal Resonant binnen deze beleidsperiode een voortrekkersrol opnemen m.b.t. het immaterieel muzikaal erfgoed en hierrond relevante expertise en draagvlak ontwikkelen in interactie met het brede muzikale veld enerzijds en met relevante erfgoedgemeenschappen anderzijds.

Binnen het expertisenetwerk van Vlaamse partners (Volkskunde Vlaanderen, Het Firmament, Faro, Tapis Plein) zal Resonant meewerken aan visievorming en het ontwikkelen van adequate methodieken in het documenteren en borgen van het muzikaal immaterieel erfgoed, om aldus, op termijn, uit te groeien tot expertisekern. Binnen het expertisenetwerk worden enerzijds de krachten gebundeld om geen overlappend werk te verrichten, anderzijds wordt op die manier gestreefd naar een maximale complementariteit. De voorbeeldprojecten die hieraan verbonden zijn zullen zoveel mogelijk gekozen worden binnen de erfgoedzorgtrajecten die we uitzetten in SD2, zodat er een maximale synergie ontstaat.

Gewenste effecten

- Het begrip 'immaterieel erfgoed en muziek' is gedefinieerd, ingevuld en duidelijk afgebakend, en gekend en ingeburgerd bij alle relevante actoren.
- De meest relevante erfgoedgemeenschappen werden geïdentificeerd en in kaart gebracht
- Resonant heeft (in samenwerking met het expertisenetwerk) generieke modellen ontwikkeld m.b.t. documenteren en borgen van muzikaal immaterieel erfgoed dat tegemoet komt aan de noden en behoeften van de erfgoedgemeenschappen.

- Erfgoedgemeenschappen die ondersteuning wensen hebben zich kenbaar gemaakt bij Resonant
- Tegen het einde van de beleidsperiode heeft Resonant zich geprofileerd als expertisecentrum voor immaterieel erfgoed

Meetindicatoren

- De aanwezigheid van een visietekst rond immaterieel erfgoed en muziek
- Het aantal platformen voor expertise-uitwisselingen promotie van good practices
- Aantal overlegmomenten binnen het expertisenetwerk
- Aanwezigheid van instrumenten en modellen

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Inbedding in en medewerking aan het proces dat op gang gebracht wordt door partners in erfgoed (expertisenetwerk)
- opvolgen van internationale trends en good practices
- Uitzetten en onderhouden van contacten, organiseren van platformen en studiedagen, daar waar mogelijk in samenwerking met andere erfgoedpartners
- Opvolging van traject databank Vlaanderen in samenwerking met agentschap en FARO
- In kaart brengen van het immaterieel muzikaal erfgoed en detecteren van erfgoedgemeenschappen
- Opvolging en ondersteuning project 'Beiaardcultuur' als proeftuin
- Ontwikkelen van geïntegreerde voorbeeldprojecten bij voorkeur gekozen uit SD2
- Promoten van voorbeeldprojecten, genereren/documenteren van relevante expertise, belichten van good practices
- Ontwikkelen en uitbouwen van generieke modellen en een relevant ondersteuningsaanbod naar erfgoedgemeenschappen: opvolging en sensibiliseren voor registratie in databank, ondersteunen van aanvraagdossiers, ondersteunen van safeguarding bij de erfgoedgemeenschappen, ondersteunen van concrete projecten
- aanmaken van themapagina's en/of expertisedossiers op portaal; organisatie van themadagen en/of workshops, in eigen beheer of in samenwerking met andere actoren.
- Creëren van ontmoetingsmomenten voor de erfgoedgemeenschappen
- Regelmatige communicaties in onze Nieuwsbrief

Planning en stafinzet

0.45 VTE op jaarbasis, 4 jaar

4.1.2. OD2: registratiemethodes en beschrijvingsstandaarden verspreiden

Doelstelling: Resonant verspreidt kennis rond de registratiemogelijkheden van muzikaal erfgoed, de nationale en internationale beschrijvingsstandaarden van erfgoed, toegepast op de concrete types erfgoed en types instellingen binnen het muzikaal erfgoedveld. Resonant streeft naar het afstemmen van beschrijvingssystemen in het veld om zo de kwaliteit, raadpleegbaarheid en interoperabiliteit van beschrijvingen te verhogen.

Situering

Doordat het muzikaal erfgoed in Vlaanderen zeer verspreid bewaard wordt, wordt het ook vanuit verschillende instellingen, methodieken, invalshoeken en in verschillende systemen beschreven, zowel op stuk- als op bestandsniveau. Ook op internationaal vlak is er een groeiend aantal systemen die in verschillende graden van specificiteit muzikaal erfgoed kunnen beschrijven, wat het muzikaal erfgoed in Vlaanderen meteen ontsluit voor de internationale (onderzoeks)gemeenschap. Bij zowel lokale en provinciale consulenten en doorverwijzers als bij sommige bewaarplaatsen, is de kennis hierover ongelijk verdeeld of kent men de specifieke problemen die muzikaal erfgoed stelt niet of nauwelijks. Resonant wil prioritair informatie verspreiden over het bestaan van verschillende systemen door onder meer het delen van het expertisedossier rond ontsluitingstools. Daarnaast wil het de nationale en internationale standaarden voor het beschrijven van erfgoed verspreiden en toepassen. Hiervoor zal

Resonant in overleg met CEST en FARO de praktische hertaling naar het muzikaal erfgoedveld maken en een adviserende en begeleidende rol opnemen. Onder instellingen die reeds muzikaal erfgoed beschrijven wil Resonant een makelaar zijn voor kwaliteitsvolle beschrijvingen terwijl we zelf in de nieuwe Muziekbank Vlaanderen het overzicht bewaren en de leemtes vullen waar nodig. Door het organiseren van gemeenschappelijke hulpmiddelen zoals authority bestanden, gemeenschappelijke of compatibele thesauri enz., wil Resonant de kwaliteit, raadpleegbaarheid en interoperabiliteit van informatie vergroten. Ook de plannen van Packed om de mogelijkheden van de 'persistente identificatie' als systeem om verschillende beschrijvingen bij elkaar te brengen te onderzoeken, kan interessante mogelijkheden bieden. Door bovendien aan te sluiten bij het COMETA initiatief van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en FARO, wil het de beweging naar meer beschrijvingen op (deel)collectie niveau versterken en kan met het model van de nieuwe Muziekbank Vlaanderen hier ook een adequaat middel voor gebruiken.

Gewenste effecten

- Er is duidelijkheid en afstemming rond de registratiemogelijkheden en registratiestandaarden naargelang het type erfgoed en het type bewaarinstelling, voor zowel de klassieke bewaarinstellingen zonder specialisatie van muziek, de erfgoedbeheerders buiten het erfgoedveld en de lokale en provinciale doorverwijzers
- Bewaarinstellingen met weinig gespecialiseerde kennis rond muzikaal erfgoed hebben kennis van de bestaande registratiesystemen en beschrijvingsstandaarden.
- Alle lokale en provinciale doorverwijzers zijn op de hoogte van de beschrijvingstandaarden en registratiemogelijkheden van muzikaal erfgoed en verwijzen door naar de juiste instanties
- Muziekbank Vlaanderen is het referentie-instrument voor beschrijvingen op bestandsniveau
- Archiefinstellingen die hun collecties of stukken wensen te ontsluiten op specifieke muziekplatformen, kennen daarvoor de geschikte nationale en internationale instrumenten.

Meetindicatoren

- De beschikbaarheid van richtlijnen en handleidingen op de wiki van CEST en de eigen portaalsite rond beschrijvingsstandaarden voor muzikaal erfgoed (muziekarchieven en collecties, geluidsdragers met muziek (studio-opnames, live-opnames, veldopnames), bladmuziek, muziekinstrumenten)
- Alle bewaarplaatsen in Muziekbank Vlaanderen werden minstens één keer tijdens de beleidsperiode bereikt met voor hun relevante beschrijvingsstandaarden
- Alle vragen m.b.t. beschrijvingsstandaarden werden op maat behandeld
- Aantal platformen voor de doorverwijzers

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Het ontwikkelen van gemeenschappelijke hulpmiddelen en afspraken met andere collectiebeherende instellingen.
- Samenwerking en afstemming met relevante andere ontsluitingsystemen zoals de automatische transfer van gegevens uit Muziekbank Vlaanderen naar Archiefbank Vlaanderen, en onderzoek naar een transfer van authority-bestanden met ODIS.
- Ontwikkelen van concrete toepassing van beschrijvingsstandaarden samen met CEST (en Packed), opstellen van praktische en bruikbare handleidingen en richtlijnen, verspreiden van expertise via de CEST-wiki en de portaalsite
- Onderzoek naar opportuniteiten rond toepassingen van 'persistente identificatie' i.s.m. Packed
- Ontwikkelen van communicatiestrategie naar bewaarplaatsen
- Up-to-date houden van expertisedossier ontsluitingstools
- Expertisedossier ontsluitingstools als krachtig hulpmiddel om overzicht te bieden over de verschillende beschrijvingsstandaarden en -systemen
- Advies op maat aan beschrijvende instellingen waar nationaal/internationaal kan aangesloten worden
- Promotie van gericht beschrijven op bestandsniveau met enerzijds het oog op het overzicht over het aanwezige muzikaal erfgoed in Vlaanderen en anderzijds het professionele beheer van archieven en collecties. Hiervoor sluit Resonant aan bij het bestaande COMETA initiatief in combinatie met het model van Muziekbank Vlaanderen.

- Omdat specifieke collecties en instellingen steeds zeer specifieke noden zullen hebben, biedt Resonant advies, begeleiding aan via praktijkondersteuning en workshops bij de traditionele bewaarinstellingen en de erfgoedzorgers buiten het erfgoedveld.
- Zoeken van afstemming met de verschillende actoren binnen het erfgoedveld met doorverwijzende functie: verspreiden expertisedossier, workshops, aanwezigheid op overlegplatformen.
- Aanbieden van mogelijkheid tot beschrijven op bestands- en stukniveau in Muziekbank Vlaanderen voor organisaties met waardevolle stukken die over geen eigen ontsluitingssysteem beschikken.
- Afstemming vzw erfgoedbibliotheek

Planning en tijdsinvestering

2013	Onderzoek mogelijkheden samenwerkingsverbanden en invoer Odis Verspreiden expertisedossier Afstemming met intermediairs	0.25 VTE
2014	Uitwerken toepassingen standaarden i.s.m. Packed en handleidingen Afstemming met intermediairen	0.25 VTE
2015	Advies en begeleiding op maat	0.15 VTE
2016	Advies en begeleiding op maat	0.15 VTE

4.1.3. OD3: digitalisering en digital born erfgoed

Doelstelling: Resonant stimuleert digitalisering door enerzijds relevante expertise aan het werkveld (zowel wat betreft documenten als geluidsdragers) ter beschikking te stellen, anderzijds door mee te werken aan begeleidingstrajecten in netwerkmodel. Resonant zorgt tevens voor expertiseontwikkeling en -deling rond digital born erfgoed en streeft in samenwerking met de sector en in partnership met Packed en Matrix naar duurzame bewaringsmodellen en -mogelijkheden van dit nieuwe erfgoed.

Situering

Digitalisering en digital born erfgoed is één van de grote aandachtspunten binnen het huidig erfgoedbeleid, niet alleen voor de papieren documenten (in casu bladmuziek), maar ook voor de geluidsdragers, voornamelijk in functie van conservatie. De grote uitdaging voor Resonant binnen deze beleidsperiode betreft voorbereiden en sensibiliseren van het werkveld op gebruik van CEST-standaarden en interoperabiliteit van systemen voor digital born en gedigitaliseerd muzikaal erfgoed, overigens een standaardvoorwaarde voor een eventuele toekomstige samenwerking met VIAAA. Voorts is binnen deze context de aanwezigheid van grote internationale digitale platformen (ISMLP, IAML-netwerk voor bladmuziek, Europeana) relevant waarvoor kan gesensibiliseerd worden. Deze platformen worden immers in toenemende mate gebruikt door de muzikantenwereld waardoor de zichtbaarheid van het muzikaal erfgoed aanzienlijk kan verhoogd worden. Tenslotte stelt zich het probleem van de depotproblematiek waarbij we de ontwikkelingen m.b.t.. het VIAA goed moeten opvolgen, en de belangen van het muzikaal erfgoed op de agenda moeten houden.

Voor vele vormen van digitalisering en digital born erfgoed is de problematiek gelijkaardig met andere sectoren. Resonant zal in eerste instantie aansluiting zoeken bij bestaande netwerken en partners (Platform Duurzame digitale Toegankelijkheid Vlaanderen, Packed) en vooral een complementaire rol opnemen. Waar Packed het grote kader ontwikkelt, zal Resonant deze vertalen naar de realiteiten van het muzikaal erfgoed (samen met Packed) en voorzien in actieve begeleiding naar de actoren binnen het muzikaal erfgoedveld. Ook zullen we - in samenwerking met onze partners - een signaalfunctie opnemen om blinde vlekken (expertise specifiek voor muzikale dragers die nergens aan bod komen) te detecteren en aansturen op of meewerken aan het ontwikkelen van nieuwe expertise. Alvast specifiek voor muziek zijn de hedendaagse composities die gebruik maken van digitale media, waarvoor het ontwikkelen van duurzame bewaarmodellen bijzonder acuut is. Matrix is de aangewezen partner is om dergelijke modellen te ontwikkelen (en overigens al enkele projecten uitvoerde).

Gewenste effecten

- De door CEST aangeboden standaarden voor digitalisering zijn gekend binnen de muzikale erfgoedgemeenschappen en werden in samenwerking met Packed verfijnd voor de specifieke dragers van muzikaal erfgoed.

- Resonant heeft voldoende kennis opgebouwd om concrete digitaliseringsprojecten rond geluidsdragers te kunnen opzetten en begeleiden.
- Resonant heeft relevante kennis verspreid rond digital born erfgoed binnen de muzikale erfgoedgemeenschappen.
- Resonant heeft onderzocht hoe de door Matrix/Packed ontwikkelde visie en de implementatie daarvan toegepast kan worden in andere domeinen dan hedendaagse muziek'
- Resonant maakt gebruik van de opportuniteiten in het veld (bijvoorbeeld IWT-project van de Alamire Foundation) om kennis te bundelen en verspreiden, evenals nieuwe mogelijkheden te verkennen.
- Resonant biedt begeleiding op maat van instellingen, organisaties, personen en erfgoedgemeenschappen
- Er is aandacht voor het klaren van rechten voor audiodragers (onderzoek, expertisedossier)
- De mogelijkheden van VIAA in functie van de depotproblematiek voor digitaal erfgoed werd actief opgevolgd.

Meetindicatoren

- Het aantal communicaties per jaar rond digitalisering/digital born erfgoed
- Het aantal platformen gewijd aan deze thematiek.
- Het aantal vragen naar begeleiding
- Het aantal begeleidingstrajecten op maat die tussen 2013-2016 worden uitgevoerd
- Het aantal bijscholingen en expertisemomenten bijgewoond door de staf
- Resonant volgt de 'train the trainer'-sessies aangeboden door Packed

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Opvolgen van trends en evoluties (nationaal en internationaal), gebundelde expertise, innovatieve projecten en good practices
- Opvolging mogelijkheden/opportunities via Europeana.
- Medewerking in en aanwezigheid op relevante platformen en overlegs, zoals het Europeana-platform en het Platform Duurzame Digitale Toegankelijkheid Vlaanderen, werkgroep auteursrechten
- Aandacht voor depotproblematiek en opvolgen evoluties en mogelijkheden VIAA
- Gerichte sensibiliseringsacties en promotie van CEST-standaarden voor het muzikaal erfgoed aan de hand van een expertisedossier en concrete praktijkondersteuning (aandachtspunt bij alle plaatsbezoeken in andere doelstellingen).
- Partnership met Matrix rond het detecteren van blinde vlekken, delen en uitwisselen van informatie, ontwikkelen van relevante projecten die expertise genereren, ondersteunen van projectaanvragen Matrix
- Expertisedeling m.b.t. de problematiek van het digital born erfgoed voor de sector, als voortdurend aandachtspunt doorheen alle acties, ook de acties die we ondernemen onder andere strategische en operationele doelstellingen.
- Medewerking aan digitaal platform voor de bladmuziek ontwikkeld door IAML (International Association of Music libraries and Archives) , implementatie voor Vlaanderen.
- Bundelen van kennis en standaarden uit MIMO (Music Instruments online, een Europeana-project) in samenwerking met KMMA en MIM
- Gebundelde informatie op portaalsite en regelmatige communicaties naar de sector
- Themadag en workshops als intermediaire organisatie tussen Packed en het muzikaal erfgoedveld en opvolgen van sessies 'train the trainer' door Packed.
- Actieve begeleiding van digitaliseringstrajecten op vraag (altijd in samenwerking met Packed).
- Eindrapport met algemene bevindingen, aanbevelingen en dringende acties tegen het einde van de beleidsperiode

Planning en tijdsinvestering

2013-2014	0.15 VTE
2015-2016	0.25 VTE

4.1.4. OD4: doorstromen van internationale expertise

DOELSTELLING: Resonant functioneert in internationale netwerken met het oog op expertiseverwerving, netwerking, opvolgen van trends en innovatieve projecten en bundelt relevante expertise voor de sector.

Situering

Internationale expertise, good practices en nieuwe initiatieven stromen nauwelijks op een systematische manier door naar het veld. Resonant wil, gebruikmakend van haar internationale netwerken en contacten, relevante kennis bundelen en *good practices* promoten. Resonant wil ook actief sturen in expertise-ontwikkeling door via deelname aan werkgroepen en internationale netwerken voor Vlaanderen relevante thema's op de agenda te plaatsen, expertise te delen en op die manier het Vlaams muzikaal erfgoed uit te dragen in het buitenland. Voorts willen we internationale experts betrekken op onze themadagen en vormingsmomenten. Onze jaarlijkse aanwezigheid op de IAML-conferentie, het uitzetten van een structurele samenwerking met de Digitale Bibliotheek van de Nederlandse Letteren (dbnl) en de Nederlandse Vereniging van Muziekbibliotheken (NVMB) in Nederland en ons lidmaatschap bij de International Association of Sound and Visual Archives (IASA) bieden reeds goede aanknopingspunten. Voorts streeft Resonant naar relevante internationale samenwerking op de nieuwe werkterreinen: Unesco en zijn omgeving voor immaterieel erfgoed, jazznetwerken en -expertise (inclusief samenwerking met het Maison du jazz de Liège et de la Communauté française), en netwerken rond populaire muziek en volksmuziek.

Gewenste effecten

- Resonant maakt deel uit van internationale expertisenetwerken en neemt deel aan conferenties en studiedagen
- Relevante expertise voor het muzikale werkveld wordt gedeeld met het werkveld
- Tegen 2016 heeft Resonant expertisenetwerken gedetecteerd m.b.t. de nieuwe werkterreinen (immaterieel erfgoed, volksmuziek, jazz, populaire muziek).

Meetindicatoren

- aanwezigheid op internationale fora (minstens 1 keer per jaar)
- minstens 3 bijdragen over internationale thema's per jaar aan de sector

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Opvolging van internationale trends, evoluties en good practices en communicatie hierover via site en nieuwsbrief
- Deelname aan internationale conferenties en studiedagen, minimaal de jaarlijkse IAML-conferentie, netwerking, werkgroepen en samenwerkingsverbanden m.b.t. populaire muziek, jazz en volksmuziek
- Formeel netwerk uitzetten met Nederland met jaarlijkse ontmoetingsdagen en samenwerking rond gemeenschappelijke thema's
- Uitnodigen van buitenlandse experts op themadagen en andere activiteiten
- regelmatig overleg met Franstalige partner Maison du jazz de Liège et de la Communauté française
- Opvolgen Unescovia Faro

Planning en tijdsinvestering

0.1 VTE, 4 jaar

4.2. SD2: Trajecten geïntegreerde erfgoedzorg

STRATEGISCHE DOELSTELLING: Resonant initieert adequate erfgoedzorg binnen der sectoren van de jazz, de volksmuziek, de populaire muziek en voor organisaties en privépersonen buiten het klassieke erfgoedveld via activering en ondersteuning van de respectievelijke erfgoedgemeenschappen, gerichte acties m.b.t. behoud en beheer, en expertiseontwikkeling en –deling.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OD1: Traject geïntegreerde erfgoedzorg voor de jazzsector

OD2: Proeftuinen erfgoedzorg voor de populaire muziek

OD3: Integrale benadering volksmuziek in netwerkmodel

OD4: Organisaties en privépersonen buiten het klassieke erfgoedveld

4.2.1. OD1 Traject geïntegreerde erfgoedzorg voor de jazzsector

DOELSTELLING: tegen eind 2016 is Resonant structurele erfgoedpartner voor de jazzsector met een aangepast dienstverlenend en expertisedelend aanbod, waarbij het meest bedreigde jazzerfgoed werd in kaart gebracht.

Situering

Op basis van de aanbevelingen uit het vooronderzoek van 2011 en gedragen door de jazzsector (zie het Eindrapport van het vooronderzoek en het Manifest jazzerfgoed, beide op www.muzikaalerfgoed.be/manifestjazzerfgoed) ontwikkelen we een erfgoedbeleid voor de jazzsector. De lange-termijndoelstellingen (de scope van deze beleidsnota overschrijdend) zijn de volgende: (1) het Belgische jazzerfgoed in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is in kaart gebracht en toegankelijk voor onderzoekers en muzikanten; (2) Jazz van eigen bodem (zowel muziek als het historisch kader) is bekend bij de Belgische jazzmuzikanten en maakt deel uit van hun repertoire; (3) een proactieve jazzerfgoedwerking zorgt ervoor dat jazzerfgoed bewaard blijft voor het nageslacht. Binnen deze beleidsperiode zal Resonant in samenwerking met de sector een integraal erfgoedzorgtraject initiëren en begeleiden. Dit traject besteedt aandacht aan alle aspecten van behoud en beheer (in kaart brengen van het (historische) jazzerfgoed met aandacht voor bewaaromstandigheden, registratie, ondersteunen van de ontsluiting of herbestemming van collecties) en valorisatie, aan de sensibilisatie en activering van de erfgoedgemeenschap (communicatie, visibiliteit bieden, ter beschikking stellen van bladmuziek en opnames om het ‘doorgeven’ te stimuleren). Uit het vooronderzoek blijkt een grote lacune aan kennis van en onderzoek naar het Belgische jazzverleden. Resonant wil dit onderzoek stimuleren. Tenslotte bundelt Resonant de opgedane expertise tot aanbevelingen om een structurele werking rond het deponeren en beheren van het Belgisch jazzerfgoed mogelijk te maken

Gewenste effecten

- Er is een actieve erfgoedgemeenschap uitgebouwd waarbinnen actoren een actieve rol opnemen ten aanzien van hun erfgoed. De jazzsector is zich bewust van de waarde van haar erfgoed en het belang van de Belgische jazzgeschiedenis.
- Een groot deel van het erfgoed (met voorrang aan het meest bedreigde erfgoed, dit is het materiële erfgoed bewaard in privébezit) is via lokalisatie in kaart gebracht en beschreven in Muziekbank Vlaanderen. Er zijn structurele relaties uitgebouwd om het erfgoed te bewaren, toegankelijk te maken en te valoriseren. Via *oral history*-project(en) werd alsnog een deel van het verleden gereconstrueerd dat anders binnen enkele jaren onherroepelijk verloren zou gegaan zijn.
- De transcriptie van oudere muziek in een ‘realbook’ draagt actief bij tot het ‘doorgeven’ van het jazzerfgoed.
- Resonant heeft een vaste plaats verworven binnen de jazzsector en is dermate gekend dat actoren hun weg naar Resonant vinden voor advies, begeleiding of expertise. Resonant heeft een ondersteunend, aangepast dienstverlenend aanbod ontwikkeld en onderhoudt contact met de muzikale erfgoedgemeenschap via regelmatige, op maat gemaakte communicatie.

- Op het einde van de beleidsperiode is op basis van vastgestelde noden en behoeften een nota beschikbaar die aanbevelingen formuleert voor het doorgroeien naar een structurele werking.

Meetindicatoren

- Het aantal personen dat we bereiken met onze communicaties (teasers, nieuwsbrief, portaalsite) met Jazz
- Het aantal beschrijvingen in Muziekbank
- De uitgave van minstens één Realbook
- Minstens één valorisatiemoment voor het grote publiek

Werkmethodes, instrumenten en acties

- De erfgoedgemeenschap activeren en een strategisch netwerk uitbouwen: ontmoetingsplaatsen en een overlegforum creëren, themadagen voor uitwisseling en kennisdeling organiseren, adviesraden en netwerking tot stand brengen
- Lokalisatie, registratie en conservatie van het historische jazerfgoed als basistaak binnen deze beleidsperiode, met aandacht voor alle relevante types (persoons- en organisatiearchieven, grote collecties bladmuziek, opnames, en efemera en instrumenten). Bij het oudere erfgoed vormen opnames de belangrijkste en meest bedreigde bronnen. In eerste instantie bij privé-collectiehouders, later ook bij de klassieke bewaarinstellingen. Eventueel uitvoeren van herbestemmingsdossiers. Oplijsten van mogelijke problematieken rond depotproblematiek.
- Stimuleren, ondersteunen en indien nodig coördineren van ontsluiting van het Belgische jazerfgoed: aansturen op inventarisatie, catalografie en valorisatie: ondersteunen van projectaanvragen van enkele belangrijke te inventariseren collecties en archieven en ondersteuning bij inventarisatie daar waar nodig.
- Aansturen op permanente oplossingen voor de rijke VRO-bibliotheek (depot, ontsluiting) als één van de meest rijke muziekcollecties van jazz in België dat zich momenteel in containers bevindt
- Aanzetten tot digitalisering van oude opnames (vinylplaten, demo's, i.s.m. platenmaatschappijen, opnamestudio's en Waalse krook) met prioriteit voor het meest bedreigde erfgoed (d.w.z. niet de alleroudste opnames). Concrete acties kunnen aansluiten bij initiatieven onder SD3, OD1 acuut bedreigd erfgoed.
- Doorgeven van muziek aan hedendaagse muzikanten: oudere bladmuziek ter beschikking stellen, digitalisering en/of transcriptie (realbook) binnen netwerkverband en in overleg met adviesraad. Realbook.be vanaf 2016, met jaarlijkse updates, in handen te geven van de jazzmusici zelf, met Resonant in een louter coördinerende rol, eventueel in samenwerking met opleidingsinstellingen.
- Aandacht voor de immateriële aspecten van het jazerfgoed: een project oral history van nog levende (zeer oude) iconen-jazzmuzikanten (in samenwerking met bv. een muziekjournalist, jazzonderzoekers, het Centrum voor stadsgeschiedenis, VRT, enz.), het documenteren en registreren van immateriële praktijken: lestechnieken, interpretatietechnieken, improvisatietechnieken, tradities
- Sensibilisering via communicatie omtrent het belang van erfgoed en de Belgische jazzgeschiedenis in internationaal perspectief. Dit gaat gepaard met het 'teasen' van de jazzsector (nieuwsflashes, korte artikeltjes), wat op termijn uitgroeit tot nieuwskanaal, het ter beschikking stellen van informatie. Resonant zal duidelijk aanwezig zijn op belangrijke publiekstrekkingen en jazzevents. Lancering aparte sectie op portaalsite, blog, audio-voorbeelden in samenwerking met VRT-archief, stimuleren heruitgave van Cd's, artikels, oproepen in relevante tijdschriften en deel uitmakend van een communicatiestrategie
- Aansturen van onderzoek over de Belgische jazz, bv. via artikels of een boekpublicatie, m.n. een wetenschappelijk correct maar breed toegankelijk historisch overzicht van de Belgische jazz geschreven door onderzoekers/experten, via het promoten van jazz-gerelateerde paperonderwerpen
- Genereren, bundelen en doorgeven van expertise via het systematisch oplijsten van specifieke expertise voor jazzsector. Resonant registreert systematisch noden en behoeften van de sector, de musici als erfgoedvormers en het jazerfgoed: deze worden jaarlijks geëvalueerd en opgevolgd door acties (workshops, handleidingen). Expertise wordt verder opgebouwd door

aanwezigheid binnen internationale expertisenetwerken en door samenwerkingen, nationaal (Luik, La maison du Jazz) en internationaal

- Tegen 2016 wordt een beleidsvoorbereidende nota samengesteld die de hiaten, noden, grootste structurele problemen worden analyseert en die aanbevelingen formuleert over Resonant kan doorgroeien naar een structurele jazzerfgoedwerking, conform de internationale voorbeelden.

Planning en tijdsinvestering

2013-2014	Acties gericht op activeren van erfgoedgemeenschap en in kaart brengen: lokalisatie en registratie (evt. herbestemming waar nodig), uitzetten van communicatiestrategieën (portaalsite, teasers), ontmoeting en overleg, aansturen onderzoek, ...	0.5 VTE
2015-2016	Nog steeds lokalisatie, maar op basis van vondsten en aan de hand van keuzes gemaakt door de sector ook ontsluiting en valorisatie (realbook, oral history project....). Doorgroeien naar 'vaste' instrumenten communicatie.	0.5 VTE

4.2.2. OD2: Proeftuinen erfgoedzorg voor de populaire muziek

DOELSTELLING: tegen eind 2016 heeft Resonant haar kennis rond erfgoedzorg voor de populaire muziek verdiept via experimentele voorbeeldprojecten die expertise genereren en gedeeld worden met de sector.

Situering

De sector van de populaire muziek is bijzonder breed én verscheiden. Het vooronderzoek uitgevoerd in 2011 bracht aan het licht dat er draagkracht is voor een erfgoedbeleid, maar dat men moeilijk van een samenhangende sector kan spreken die via een eenduidige communicatie bereikt kan worden.¹⁷ Bovendien moet nog blijken in welke mate een eenvormige aanpak en methodieken toereikend zullen zijn voor de grote diversiteit die we in deze sector aantreffen. Daarom wil Resonant binnen deze beleidsperiode vooral experimentele projecten initiëren die vetrekken van afgebakende erfgoedgemeenschappen en die sporen met de expertise die ontwikkeld wordt binnen de kaders van het immaterieel erfgoed. In overleg met de respectievelijke erfgoedgemeenschappen starten we projecten op die de dynamische processen van toe-eigening, beleving, betekenis-adaptie en hercontextualisering van de muziek moeten ondersteunen en in functie daarvan aandacht genereren voor het documenteren, archiveren en musealiseren zodat het erfgoed zichtbaar/beleefbaar gemaakt wordt voor het grote publiek. Weliswaar zal binnen de projecten ingegaan worden op alle facetten van het erfgoedbeheer, maar moet uit de confrontatie met de complexiteit van het gegeven vooral geleerd worden. De opgebouwde expertise zal naderhand gebundeld worden en verspreid binnen de sector.

Gewenste effecten

- Tegen het einde van de beleidsperiode hebben we een goed zicht op de mogelijkheden en -beperkingen van een integraal erfgoedbeleid voor de populaire sector
- Tegen het einde van de beleidsperiode heeft Resonant een aantal concrete projecten uitgevoerd die visibiliteit genereren binnen de sector van de populaire muziek, en tegelijkertijd bestaande expertise hertaald heeft naar de sector.

Meetindicatoren

- Minstens 2 erfgoedgemeenschappen werden begeleid in een naar een integraal erfgoedzorgtraject
- Het aantal beschrijvingen in Muziekbank en/of de databank immaterieel erfgoed
- De aanwezigheid van een portaalsite over het erfgoed van de populaire muziek

¹⁷ Stan Bundervoet, 'Verslag vooronderzoek populair muzikaal erfgoed Vlaanderen/Brussel', Resonant, 2011, 96 p. Een geredigeerde versie van het eindrapport wordt begin mei 2012 op de website www.muzikaalerfgoed.be gepubliceerd.

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Sensibilisering en activering van de erfgoedgemeenschap en creëren van draagkracht: ontmoetingsplaatsen creëren, forum bieden voor overleg, discussie en debat, themadagen voor uitwisseling en kennisdeling, installeren van adviesraden
- Uitvoeren van praktijkprojecten. Zo werd in 2012 reeds gestart met het Marktrockproject, een 2-jarig traject dat het erfgoed van zowel het festival, de producenten als het publiek zal in kaart zal brengen. Tegelijkertijd wordt ook het brede publiek gesensibiliseerd via een erfgoedinitiatief naar aanleiding van 30 jaar Marktrock waarvan Resonant de begeleiding opneemt.
- Een tweede begeleidingsproject, inhoud nog nader te bepalen.
- Actieve zoektocht naar archieven en collecties van muziekgroepen die hun activiteiten stop zetten (bijv. De Kreuners) als expertisegenererend project.
- Eventueel oral history project als good practice
- Aandacht voor de meest bedreigde geluidsdragers met acties onder SD3, OD3.
- Uitzetten en ontwikkelen van bredere strategieën op basis van expertisedossier met lokalisatie (ook bewaarinstellingen), stimuleren van onderzoek, aandacht voor/sensibiliseren van stichtingen en fanclubs.
- Opstarten aangepaste communicatie (portaalsite, nieuwsbrieven, themapagina's, artikels, presentaties)
- Samenwerking met relevante steunpunten binnen de professionele sector, de amateursector, SABAM en Muziekarchief.be van het Muziekcentrum Vlaanderen.
- Samenstellen expertisedossier met informatie over problematieken lokalisatie (relevante erfgoedvormers en relevant erfgoed), inventarisatie, depotproblematiek, problematieken van de dragers, enz. met concrete aanbevelingen

Planning en tijdsinvestering

2013	Afwerken van Marktrockproject + communicatie/valorisatie. Activeren van erfgoedgemeenschap rond Marktrockgebeuren. Uitzetten van communicatiestrategieën.	0.5 VTE
2014	Bundelen expertise; uitzetten actief herbestemmingsbeleid; creëren van overleg en ontmoeting, afbakenen project voor 2015-2016	0.5 VTE
2015	Proeftuin 2	0.5 VTE
2016	Proeftuin 2 en expertisedossier	0.5 VTE

4.2.3. OD3: Integrale benadering volksmuziek in netwerkingsmodel

DOELSTELLING: Resonant werkt aan een integraal erfgoedbeleid voor de volksmuziek met betrokkenheid van de gehele sector
--

Situering

Hoewel de sector kan bogen op een arsenaal aan publicaties met lijsten van bronnenreeksen en verzamelingen dat reeds een goed overzicht biedt, zijn er toch heel wat noden die bij gebrek aan een gecoördineerd beleid onvoldoende worden opgevolgd. Het erfgoed van de volksmuziek ligt erg verspreid en nadrukkelijk in de privésfeer. Naast een centraal overzicht is er vooral nood aan een duurzame bewaarpolitiek van collecties en archieven die zich momenteel bij privépersonen of niet-gespecialiseerde instellingen bevinden, naast conservatie (en digitalisering) van de vele acuut bedreigde veldopnames uit de vorige eeuw. Resonant zal vanuit het lopend project 'gezongen erfgoed' (digitalisering van de collectie Gelbers) in samenwerking met de erfgoedcellen meewerken aan de vormgeving van een kader dat deze collectie en gelijkaardige collecties samenbrengt, documenteert, voorziet van aangepaste beschrijvingsstandaarden, en zorgt voor zowel een wetenschappelijke ontsluiting als een ontsluiting voor het brede publiek. Vanuit dit kader zullen ook andere bedreigde collecties betrokken worden. Voorts wordt vanuit de erfgoedgemeenschap een traject opgestart dat zorgt voor zowel het documenteren als het doorgeven van dit erfgoed, in interactie met de kaders die binnen het immaterieel erfgoed worden ontwikkeld.

Gewenste effecten

- Alle belangrijke actoren in de sector van de volksmuziek werden samen gebracht rond gemeenschappelijke problematieken en in een gemeenschappelijke visie.
- Er werd gestart met het creëren van een overzicht van bewaarplaatsen van zowel de documentaire bronnen (collecties en archieven), muziekinstrumenten als immateriële tradities.
- Er is een gedragen plan voor de duurzame bewaring van acuut bedreigde veldopnames (geluidsdragers) uit de jaren 1930 tot 2000, dat bij voorkeur ook werd uitgevoerd.
- Hedendaagse erfgoedvormers (zowel uitvoerders als uitvoerders/onderzoekers) werden gesensibiliseerd voor de waarde van hun erfgoed

Meetindicatoren

- De aanwezigheid van een portaalsite voor de volksmuziek
- Het aantal beschrijvingen in Muziekbank Vlaanderen
- Centrale wetenschappelijke ontsluiting van de collectie 'gezongen erfgoed'
- Minstens één studiedag gewijd volksmuziek en erfgoed
- Het aantal overlegmomenten met de sector
- De begeleiding van minstens 2 erfgoedgemeenschappen naar een integraal zorgtraject

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Sensibilisering en activering van de erfgoedgemeenschap en creëren van draagkracht: ontmoetingsplaatsen creëren, forum bieden voor overleg, discussie en debat, themadagen voor uitwisseling en kennisdeling, installeren van adviesraden
- Opvolging project 'gezongen erfgoed' in samenwerking met de erfgoedcellen als proeftuin: begeleiding traject naar zowel brede valorisatie als naar een centrale wetenschappelijke ontsluiting, oplistten expertise
- Lokalisatie en beschrijving van relevante collecties en archieven in Muziekbank Vlaanderen met zowel aandacht voor de historische collecties als de collecties van de hedendaagse erfgoedvormers
- Lokalisatie en beschrijving van muziekinstrumenten en instrumentenbouw (proeftuin 2), nog af te tasten met relevante actoren
- Sensibilisering van erfgoedvormers en beheerders
- netwerking en samenwerking bewerkstelligen, tegemoet komen aan de meest acute noden, dit is creëren van samenwerking, themadagen, oplossing voor de veldopnames in samenwerkingsverband (zie doelstellingen geluidsdragers)
- oplistten en ter beschikking stellen van relevant onderzoek

Planning en tijdsinvestering

2013	Activeren van erfgoedgemeenschap(en); advies bij afwerken project gezongen erfgoed in samenwerking met de erfgoedcellen als proeftuin; ontwikkelen van experimentele modellen ontsluiting voor deze collectie; lokalisatie; aandacht voor bedreigde geluidsopnames	0.5 VTE
2014	Lokalisatie/registratie, adviesdossiers, verkenning erfgoedgemeenschappen, noden en behoeften, creëren van ontmoeting en overleg, communicatiestrategieën.	0.5 VTE
2015	Uitwerken van Proeftuin 2, thema te bepalen samen met de sector (lokalisatie/registratie, ontwikkelen van relevante instrumenten, ontwikkelen ondersteuningsaanbod	0.5 VTE
2016	Uitwerken en afwerken van proeftuin 2	0.5 VTE

4.2.4. OD4: Erfgoedzorg voor organisaties en privépersonen buiten het klassieke erfgoedveld

DOELSTELLING: Resonant ontwikkelt initiatieven en projecten om het ruime scala aan actoren en privépersonen die als zodanig niet tot het erfgoedveld behoren en/of het beheren van hun muzikaal erfgoed niet als kerntaak beschouwen te sensibiliseren en te ondersteunen in hun omgang met muzikaal erfgoed.

Situering

Waar we tijdens de vorige beleidsperiode reeds startten met erfgoedzorgtrajecten voor de (klassieke) componisten, de beiaardiers en de gesubsidieerde ensembles (nog af te werken), willen we binnen deze beleidsperiode naast consolidatie van de werking met bestaande doelgroepen, ook uitbreiden naar nieuwe doelgroepen. Omdat dit om een oneindig ruim veld gaat dat tegelijkertijd veel inspanningen vraagt, dienen er scherpe prioriteiten gesteld te worden. Naast de privéverzamelaars van jazz, populaire muziek en volksmuziek die al binnen andere doelstellingen aan bod komen leggen we binnen deze beleidsperiode prioriteit op:

- (1) de koren en hafabra's: sensibilisering en ondersteuning van de koren en hafabra's die vaak eveneens een rijke geschiedenis hebben die tot ver in de 19de eeuw reikt en die gedurende minstens 150 jaar het Vlaamse muziekleven grondig bepaalden. De publicatie *Veel volk verwacht* van het Toeters en Bellenproject in combinatie met de bereidheid bij VLAMO en de acties van de provincies Antwerpen biedt een uitstekend kader om erfgoed als thema in de kijker te plaatsen en ons aanbod bekend te maken.¹⁸
- (2) de uitvoerende ensembles en muziekgroepen als hedendaagse erfgoedvormers die proactief moeten gesensibiliseerd worden. Het gaat enerzijds om het afwerken van het project voor de gesubsidieerde ensembles dat in 2012 werd opgestart. Daarna is het de bedoeling de opgedane kennis uit de vorige projecten (componisten en ensembles) te verbreden naar de erfgoedvormers van de andere muzieksectoren.
- (3) de Vlaamse muziekscholen waarmee we al een zekere affiniteit hebben ontwikkeld in het verleden maar voor wie nog geen zorgkader werd uitgewerkt: opgericht in de 19de en 20ste eeuw, zijn zij zowel belangrijke erfgoedvormers als erfgoedbeheerders.

Gewenste effecten

- Resonant ontwikkelt modellen om erfgoedprocessen voor deze groepen te begeleiden
- Resonant heeft het erfgoedbewustzijn bij componisten, uitvoerende muzikanten en ensembles, de muziekscholen, en de koren en hafabra's vergroot en hen via het ter beschikking stellen van relevante expertise een zorgkader aangereikt dat de correcte omgang met muzikaal erfgoed bevordert.
- Stukken of collecties die deze erfgoedvormers/erfgoedbeheerders niet langer wensen te bewaren, werden overgedragen aan een bewaarinstelling via onze herbestemmingsprocedures.
- Resonant, als erfgoedorganisatie voor muziek, is ruim gekend en bekend in de sector van de professionele kunsten en de amateurkunsten.

Meetindicatoren

- Aanwezigheid van modellen en instrumenten ontworpen om deze erfgoedgemeenschappen te ondersteunen
- Het aantal herbestemmingen
- Aantal aanvullingen en publicaties in Muziekbank Vlaanderen
- Aantal steunpunten en koepelorganisaties met sectie 'erfgoed' op hun website die doorverwijst naar onze website.

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Componisten en beiaardiers: consolidatie, uitzetten van een actief herbestemmings-beleid, verankering

¹⁸ Elisabeth Bruyneel, Robbe Herreman, Andreas Stynen, Staf Vos, *Veel volk verwacht. Populaire muziekcultuur in Vlaams-Brabant sinds 1800*, Leuven: Peeters, 2012.

- Koren en hafabra's: samenwerking uitbouwen met VLAMO en Koor en Stem, sensibiliserende artikels in tijdschriften/Nieuwsbrieven van steunpunten; steekproefsgewijze bevraging van koren en hafabra op noden en behoeften met eindrapport; ontwikkelen van aanbevelingen en een dienstverlenend aanbod, handleiding, eventueel workshops aansluitend bij vormende momenten van de steunpunten, themapagina aanmaken; oproep tot aanvullende beschrijvingen in Muziekbank Vlaanderen; uitzetten van een actief bestemmingsbeleid via oproepen via steunpunten, en aandacht voor waardering en selectie; uitzetten van strategieën om rol van Resonant te verankeren in samenwerking met VLAMO en Koor en Stem.
- Ensembles en uitvoerende muzikanten: Afwerken van project gesubsidieerde ensembles met uitbouw expertisedelend en dienstverlenend aanbod (aanbevelingen, handleiding, themapagina, workshops, ...), uitzetten van aangepaste communicatiestrategieën en verankering van rol Resonant in samenwerking met relevante steunpunten; Denkoefening hoe bestaande expertise (componisten, beiaardiers, gesubsidieerde ensembles) kan aangewend worden voor niet-gesubsidieerde ensembles, muziekgroepen en uitvoerende muzikanten uit de andere muzieksectoren; Opzetten van concrete projecten voor muzikanten en groepen jazz en populaire muziek volgens de aanpak die in het verleden succesvol bleek (bevraging naar noden en behoeften, eindrapport, en ontwikkelen van een aangepast dienstverlenend en expertisedelend aanbod (aanbevelingen en richtlijnen, handleiding, themapagina, workshops, ...)); Ontwikkelen van aangepaste communicatiestrategieën om nieuwe doelgroepen te integreren binnen onze erfgoedgemeenschap met een verankerde rol voor Resonant als structurele erfgoedpartner en een ondersteunende rol voor de relevante steunpunten; Uitzetten van een actief bestemmingsbeleid met oproepen via relevante steunpunten en uitvoeren van herbestemmingen, desgevallend voorzien van een noodinventaris.
- Muziekscholen: Samenwerking met netwerk DKO-directeuren en andere relevante netwerken; Steekproefsgewijze bevraging op noden en behoeften met eindrapport; Sensibilisering en ontwikkelen van een ondersteuningsaanbod voor muziekscholen: presentaties, ontwikkelen en/of doorgeven expertise via vormingsaanbod of expertisedossiers, themapagina (geschiedenis muziekscholen en rol bij de bewaring van muzikaal erfgoed) op de portaalsite; Registratie op basis van plaatsbezoeken: aanvullen, updaten en publiceren van alle beschrijvingen in Muziekbank Vlaanderen (en Archiefbank), extra beschrijvingen van belangrijke fondsen, muziekcollecties, persoonsarchieven, stukken, opname van instellingen en personen in ODIS – eventueel in samenwerking met SVM en Matrix, beschrijving van meest interessante individuele erfgoedstukken in Muziekbank Vlaanderen en/of referentie naar bestaande beschrijving /systeem, aanzetten tot onderzoek (stukken en collecties doorgeven aan onderzoekers en partners met interesse, stimuleren van paperonderwerpen) en advies m.b.t. conservatie, herbestemming, inventarisatie, ontsluiting en valorisatie; Uitzetten van aangepaste strategieën om rol van Resonant te verankeren ten aanzien van de muziekscholen.

Planning en tijdsinvestering

2013	Consolidatie en uitvoering van actief herbestemmingsbeleid Afwerken van handleiding voor gesubsidieerde ensembles	0.5 VTE
2014	Consolidatie en ondersteuning van ensembles Project koren en hafabra's	0.5 VTE
2015	Project koren en hafabra's – afwerking, ondersteuning, consolidatie Verbreding muziekgroepen en muzikanten andere muzieksectoren	0.5 VTE
2016	Verbreding muziekgroepen en muzikanten andere muzieksectoren Project muziekscholen	0.5 VTE

4.3. SD3. Dienstverlening en praktijkondersteuning

STRATEGISCHE DOELSTELLING: Resonant profileert zich als dienstverlenend expertisecentrum ten opzichte van alle actoren in het muzikaal erfgoedveld en voorziet in dienstverlening en praktijkondersteuning.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OD1: Acuuu bedreigd erfgoed

OD2: Strategische partnerships met de bewaarinstellingen in de cultureel erfgoedsector

OD3: Stimuleren van valorisatie

OD4: Expertise en diensten op maat van personen, instellingen en organisaties

4.3.1. OD1: dringende acties acuuu bedreigd erfgoed

Resonant onderneemt dringende acties m.b.t.. acuuu bedreigd erfgoed

Situering

Binnen deze doelstelling richten we ons op acuuu bedreigd erfgoed, d.w.z. erfgoed waar dringend en op korte termijn acties dienen rond ondernomen te worden.

Prioriteit nummer 1 die we uit vele contacten, onze vooronderzoeken en de voorbereidende gesprekken onmiddellijk detecteerden, betreft de problematiek van de geluidsdragers die ook door Unesco wordt onderschreven. Dit wordt gesignaleerd vanuit de volksmuziek, maar ook de populaire muziek, de jazz en de conservatoriumbibliotheken. Vlaanderen beschikt over een schat aan waardevolle oude opnames, zowel in privaatrechtelijke bewaarinstellingen als bewaard in privébezit, die op zeer kwetsbare dragers werden vastgelegd en dreigen binnen de 5 jaar te verdwijnen indien er geen adequate acties worden ondernomen. Eind 2012 verschijnt ons expertisedossier rond deze problematiek. Het is de bedoeling aan de hand van het expertisedossier zowel instellingen als privéverzamelaars te sensibiliseren, collecties te lokaliseren en aan te sturen op digitalisering. Resonant zal vooral mensen samenbrengen (zowel beheerders als instanties die kunnen digitaliseren), faciliteren, expertise en good practices verspreiden met aandacht voor procedures en metadatastructuren (in samenwerking met Packed) en grote digitaliseringsprojecten faciliteren en begeleiden (prioriteiten te bepalen in samenwerking met de sector). De expertise die bij de ontwikkeling van deze projecten wordt gegeneerd zal worden aangevuld in het bestaande expertisedossier rond geluidsdragers.

Daarnaast is het een permanente opdracht om de kerkelijke instellingen op te volgen wiens patrimonium thans wegens sluiting massaal wordt herbestemd, waaronder zich vaak zeer rijke muziekcollections bevinden (vaak als bibliotheek). Om het werk te vereenvoudigen en selectie en waardering te kunnen doorvoeren, is het opmaken van een repertorium van liturgische drukken meer dan wenselijk.

Tenslotte hebben we nu ook al weet van een aantal collecties die mogelijks in aanmerking komen om projecten rond te ontwikkelen. Elk jaar maken we keuzes uit een lijst die we doorheen het jaar vanuit onze dagdagelijkse activiteiten detecteren. Het kan gaan om een bedreigde drager, een bedreigde collectie of archief.

Gewenste effecten

- Resonant heeft jaarlijks één of meerdere projecten rond bedreigd erfgoed uitgevoerd, al dan niet in samenwerking met andere actoren.
- Resonant heeft een masterplan ontwikkeld en uitgevoerd om de meest bedreigde collecties geluidsdragers over alle sectoren te conserveren via digitalisering.
- Resonant is in samenwerking met Fokav en het CRKC betrokken partij als kerkelijke collecties met een aandeel muzikaal erfgoed worden herbestemd

Meetindicatoren

- Minstens twee keer binnen deze beleidsperiode organiseren we een pooling van collecties en begeleiden we het digitaliseringsproces
- Het aantal keren dat we betrokken worden bij de herbestemming met muzikaal erfgoed in kerken en kloosters

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Actie geluidsdragers: Afwerken project ‘gezongen erfgoed’ (digitalisering en ontsluiting van de collectie Gelbers) in samenwerking met de erfgoedcellen en Volkskunde Vlaanderen als proefproject, toevoegen van expertise aan expertisedossier; Sensibilisering en lokalisatie van collecties bij privépersonen, erfgoedbeheerders, instellingen, bewaarplaatsen en in de rand opname-apparatuur (reeds gestart in 2012, en ook gedeeltelijk binnen de doelstellingen volksmuziek, jazz, populaire muziek); Registratie in Muziekbank Vlaanderen; Doorgeven van advies, expertise, ondersteuning; Oplossing zoeken voor meest bedreigde collecties in netwerkmodel en faciliteren van het poolen van collecties met het oog op schaalvoordeel bij het digitaliseren; Zorgen voor een duurzame bewaring; Aanvullen van expertisedossier met nieuwe expertise
- Kerken en kloosters: Aanwezigheid in relevante overlegorganen (CRKC/Fokav/vzw erfgoedbibliotheken); Haalbaarheid onderzoeken van het aanleggen van een repertorium van liturgische drukken als hulpmiddel bij beschrijving en selectie en waardering; beschrijving van collecties en -archieven in Muziekbank Vlaanderen; uitvoeren van herbestemmingen met aandacht voor omgang met schenkingen en de problematiek van selectie en waardering; Aanleveren adviesdossiers in functie van ontsluiting en valorisatie
- erfgoed van elektrische studio's uit jaren '60/70 (samenwerking MIM en Matrix): samenbrengen van erfgoedgemeenschap, project mondelinge geschiedenis rond (vaak unieke) apparatuur aan elektronische studio's, onder andere door het IPPEM, ontwikkeld in de jaren '50 en '60 is er heel wat (vaak unieke) apparatuur ontwikkeld aan elektronische studio's, onder andere aan het IPPEM, om de basiswerking van deze analoge studio's te documenteren. Gezien de uniciteit van veel van die studiotoeestellen, waren en zijn vaak maar een handvol mensen op de hoogte van het opzet waarmee ze gebouwd zijn en de manier waarop ermee gewerkt moet worden. Deze mensen zijn intussen veelal de pensioengerechtigde leeftijd (ruim) voorbij, of zelfs al overleden. Er dreigt dus een stevig stuk immaterieel muzikaal erfgoed verloren te gaan. Bedoeling is in samenwerking met deze erfgoedgemeenschap het erfgoed te documenteren (oral history) en daar waar nodig oplossingen te zoeken voor een duurzame bewaring.

Planning en tijdsinvestering

0.4 VTE, 4 jaren

2013	Kerken en kloosters	0.1 VTE
	Medewerking aan project Gezongen erfgoed	0.3 VTE
2014	Kerken en kloosters	0.1 VTE
	Organisatie van 1 ^{ste} pool en begeleidingsproces	0.3 VTE
2015	Kerken en kloosters	0.1 VTE
	Elektrische studio's	0.3 VTE
2016	Kerken en kloosters	0.1 VTE
	Organisatie van 2 ^{de} pool en begeleidingsproces	0.3 VTE

4.3.2. OD2: Strategische partnerships met de bewaarinstellingen binnen het erfgoedveld

DOELSTELLING: Tegen eind 2016 is Resonant vaste partner van de belangrijkste archiefinstellingen en muziekbibliotheken met muzikaal erfgoed. Resonant heeft een netwerk van bewaarplaatsen rond zich verzameld die Resonant kennen, bereid zijn muzikaal erfgoed op te nemen in hun collectie of archief, actief willen meewerken aan het toegankelijk maken en valoriseren van het erfgoed, en de hulp van Resonant inroepen daar waar nodig. Resonant heeft op zijn beurt de nodige instrumenten ontwikkeld om de bewaarinstellingen te ondersteunen in hun werking rond muzikaal erfgoed.

Situering

Bewaarplaatsen in het algemeen zijn van strategisch belang voor het muzikaal erfgoedbeleid, ongeacht genre/stijl en ongeacht of het gaat over het oudere erfgoed of het hedendaags erfgoed: zij bewaren immers al heel wat erfgoed uit het verleden en ontvangen bovendien nog steeds nieuwe archieven, collecties en stukken. Registratie is de basis van elke erfgoedbeleid. Pas wanneer men weet wat in Vlaanderen aanwezig is, kan men een integraal collectiebeleid voor het muzikaal erfgoed uitbouwen. Muziekbank Vlaanderen beoogt een (virtueel) overzicht te bieden van archieven en collecties en hun bewaarplaatsen en bouwt op die manier aan de Vlaamse collectie inzake muzikaal erfgoed. Lokalisatie en prospectie blijft dan ook een hoofdpoddracht voor Resonant die doorheen de verschillende doelstellingen van dit beleidsplan aan bod komt.

Binnen deze beleidsperiode concentreren we ons prioritair op de archiefinstellingen die expliciet vragende partij zijn om hen te ondersteunen bij het zichtbaar maken, ontsluiten en valoriseren van het muzikaal erfgoed dat ze bewaren. Er is vooral behoefte aan expertise, (te ontwikkelen) instrumenten en standaarden om met muzikaal erfgoed om te gaan, naast eerstelijns hulp en begeleiding om hen op weg te zetten.¹⁹

Vanuit onze dagdagelijkse herbestemmingspraktijk stellen we bovendien vast dat het vaak onduidelijk is waar een archief/collectie het best kan gedeponeerd worden. De acquisitieprofielen van bestaande instellingen blijven vrij impliciet als het over muzikaal erfgoed gaat. Het valt bovendien te voorzien dat binnen onze werking op de nieuwe werkerterreinen (jazz, populaire muziek, volksmuziek) bijkomende moeilijkheden zullen naar boven komen, waarvoor een visie noodzakelijk is. In onze zorg voor het muzikaal erfgoed dient duidelijkheid gebracht te worden inzake acquisitieprofiel en -beleid van de bewaarinstellingen. Coördinatie en afstemming, evenals het detecteren van blinde vlekken, tussen de betrokken instellingen kan zorgen voor een meer evenredige en transparante verdeling. Dit kan op termijn de uitgangsbasis vormen voor een beter herbestemmingsbeleid van Resonant. Dit alles moet tegen het einde van de beleidsperiode resulteren in een dossier dat de depotproblematiek met alle noden en behoeften voor muzikaal erfgoed in kaart brengt, van waaruit een visie kan ontwikkeld worden. Op nog langere termijn is het de bedoeling dat alle kennis gebundeld wordt in een expertisedossier rond herbestemmingspraktijken dat duidelijk wegwijzers bevat voor hedendaagse erfgoedvormers.

Daarnaast werd ook in 2011/2012 een onderzoek uitgevoerd door de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek die interessante aanbevelingen zal bevatten voor de muziekbibliotheken. Resonant is bereid de instellingen te ondersteunen bij de implementatie van deze aanbevelingen.

Gewenste effecten

- Resonant is bekend en gekend binnen de wereld van de archiefinstellingen en is vaste partner en eerste aanspreekpunt voor alle problemen waarmee de instellingen geconfronteerd worden.
- Het aanwezige muzikale erfgoed (zowel de achterstand van het verleden als de binnenkomende collecties en archieven) binnen de geselecteerde archiefinstellingen is in kaart gebracht en werd geregistreerd volgens de juiste beschrijvingsstandaarden

¹⁹Klaas Jaap Van der Meijden, 'Eindverslag bevraging bewaarinstellingen', intern rapport, Resonant, 2011, 10 p.

- de geselecteerde archiefinstellingen hebben op basis van de ondersteuning die ze ontvingen van Resonant een muzikale erfgoedzorgpraktijk ontwikkeld dat ervoor zorgt dat het muzikaal erfgoed zichtbaar en ontsloten is, maar ook indien interessant gevaloriseerd wordt.
- Muziekbibliotheken hebben perspectieven op de ontsluiting van hun muzikaal erfgoed en voelen zich ondersteund in hun erfgoedbeheer
- Via de werking met de geselecteerde bewaarinstellingen werd de kennis van Resonant rond de depotproblematiek en herbestemming verfijnd.
- Tegen het einde van de beleidsperiode werd de depotproblematiek voor het muzikaal erfgoed gebundeld in een rapport

Meetindicatoren

- Aantal adviesdossiers per jaar voor collectiebeherende instellingen
- Het aantal beschrijvingen in Muziekbank Vlaanderen
- Een rapport over de depotproblematiek

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Selectie van aantal instellingen per jaar
- Lokalisatie van archieven en collecties via plaatsbezoeken; registratie in Muziekbank Vlaanderen/Archiefbank en Odis; aandacht voor juiste beschrijvingsstandaarden.
- aanleveren van adviesdossiers voor verder ontsluiting (mogelijkheden onderzoek, inventarisatie, valorisatie, registratie in juiste databanken, inventarisatie, digitalisering). Begeleiding en opvolging aanleveren, evt. synergieën voorstellen. Aanreiken mogelijkheden tot zoeken van juiste personeel (financiering, tips om vrijwilligers aan te zetten, mogelijkheden tot stages vanuit musicologie onderzoeken, actieve begeleiding van vrijwilligers)
- ontwikkelen en verspreiding van aangepaste instrumenten en hulpmiddelen daar waar nodig, workshops en vorming op het niveau van de instelling of per regio waar mogelijk.
- steeds aandacht voor thema's en problematieken die aan de orde komen in andere doelstellingen: digitaliseren, digital born erfgoed, acquisitieprofielen van de instellingen detecteren en oplijsten in MB, aandacht voor afstemming en verscherpen van profielen, depotproblematiek.
- Resonant biedt samen met vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek ondersteuning bij de implementatie van de aanbevelingen uit het onderzoek 2011 voor de muziekbibliotheken, desgewenst trajectbegeleiding en advies in samenwerking met vzw erfgoedbibliotheek, ondersteunen van creëren van draagkracht voor de problematiek van het muzikaal erfgoed op de verschillende beleidsniveaus binnen de onderwijsinstellingen
- Aandacht voor afstemming en verscherpen van acquisitieprofielen
- Expertisedossier rond omgang met schenkingen aan de hand van een aantal praktijkcases, waarvoor nadien een aanbod ontwikkelt wordt (sensibilisering, workshops, info op portaalsite, enz.).
- opvolgen van depotbeleid binnen de provincies, lobby en sensibilisering voor de problematiek van het muzikaal erfgoed, anderzijds doorheen de ondersteuning

Planning en tijdsinvestering

0.5 VTE, 4 jaren

4.3.3. OD3: valorisatie/publiekswerking

Doelstelling: Resonant stimuleert en ondersteunt valorisatie, en promoot good practices.

Situering

Valorisatie, het sluitstuk van elk muzikaal erfgoedbeleid, is een essentiële activiteit om het brede publiek te betrekken. Het draagt bij aan de actieve beleving van muziek en brengt daardoor alle inspanningen rond behoud en beheer terug tot zijn essentie. Bovendien brengt het muzikaal erfgoed onder de brede aandacht waardoor er ook een maatschappelijk draagvlak ontstaat voor de problematieken van dit erfgoed.

Resonant ziet het niet als haar kerntaak concerten of tentoonstellingen te organiseren, maar wil - in de rol van makelaar tussen initiatiefnemers/erfgoedbeheerders, onderzoekers en de uitvoerende muziekwereld, valorisatie op diverse manieren stimuleren:

- Door het verlenen van inhoudelijk advies aan organisaties, samenwerkingsverbanden, provinciale en lokale actoren die initiatieven wensen te nemen, al dan niet naar aanleiding van geprospecteerd materiaal, en het creëren van de nodige netwerken.
- Het verlenen van advies aan de erfgoedbeheerders (wordt voor de bewaarinstellingen structureel voorzien via de adviesdossiers) inclusief netwerking
- Het actief onder de aandacht brengen van 'interessant' geprospecteerd materiaal bij partners die het uitvoeren van muziek en/of organiseren van concerten tot kerntaak hebben.
- Daar waar mogelijk en/of interessant het beschikbaar maken van speelbare bladmuziek op het internet: vanuit onze makelaarsrol zorgen voor transcriptie en digitalisering
- Het promoten van good practices en van innovatieve valorisatieprojecten door anderen als voorbeeldprojecten voor de sector, en eventueel bijdragen tot expertisedeling door het oplijsten van deze expertise (communicatie)
- Een eigen voorbeeldproject in netwerkmodel waarbij Resonant een coördinerende rol opneemt inzake concept en netwerkvorming, maar de concrete logistieke taken overlaat aan de andere partners (maximaal één keer per beleidsperiode). De keuze van een dergelijk project zal beoordeeld worden op haar voorbeeldwaarde en innovatief karakter voor de sector, de meerwaarde dat geboden wordt op het terrein van expertise-ontwikkeling en deling, het procesmatig genereren of verstevigen van netwerken.

Gewenste effecten

- Resonant is gekend en bekend als dienstverlenende partner inzake valorisatie van muzikaal erfgoed
- Via de dienstverlening van Resonant beschikken personen, instellingen en organisaties over de nodige inzichten, expertise en partnersom geprospecteerd materiaal met interessante valorisatiemogelijkheden tot klinken te brengen.
- Innovatieve valorisatieprojecten worden bekend gemaakt via de communicatie- en expertisekanalen van Resonant.

Meetindicatoren

- betrokkenheid bij minstens 1 valorisatie-initiatief per jaar
- vaste medewerking aan de stuurgroep Vleminckxkapel van KADOC

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Medewerking en adviesverlening aan grote publieksmomenten in de sector, zoals Monumentendag, Erfgoeddag, vieringen geboortes of overlijden componisten of grote erfgoedthema's zoals WO 1.
- Valorisatieprojecten in samenwerking met KADOC in de nieuw gerestaureerde Vleminckxkapel: Resonant zal deel uitmaken van de stuurgroep en op regelmatige basis inhoudelijke input leveren.
- Medewerking in stuurgroepen of aan overleg m.b.t. valorisatie-initiatieven.
- actief op zoek gaan naar good practices, lokaal, landelijk en internationaal en hierover communiceren via portaalsite en nieuwsbrieven

Planning en tijdsinvestering

0.2 VTE, 4 jaren

4.3.4. OD3: expertise en diensten op maat van personen, instellingen en organisaties

Doelstelling: Resonant versterkt haar positie als expertisecentrum voor muzikaal erfgoed door het verlenen van expertise en diensten op maat van personen, instellingen en organisaties.

Situering

Als expertisecentrum voorziet Resonant in een aantal basisdiensten die voor iedereen toegankelijk zijn en tot onze vaste portfolio van activiteiten behoren. Het betreft onder meer onze vraagbaak, waardeschatting (inclusief advies rond conservatie, onderzoek, herbestemming en valorisatie), vragen tot herbestemming (inclusief maken van noodinventaris), begeleidingstrajecten van langere duur, medewerking en advies in projecten van andere actoren, medewerking in stuurgroepen of comités. De ervaring leert ons dat deze vorm van dienstverlening jaarlijks veel tijd in beslag neemt en ook moeilijk te voorspellen valt. Wel stellen we vast dat het aantal dienstverleningen over de jaren heen stelselmatig gestegen is. We mogen veronderstellen dat het aanspreken van nieuwe werkterreinen nogmaals zal leiden tot een verhoging van het aantal vragen. Resonant wenst op al deze vragen in te gaan en zich op die manier verder te profileren als expertisecentrum.

Gewenste effecten

- Resonant is ruim gekend en bekend als expertisecentrum voor muzikaal erfgoed. We worden ruim bevraagd en de efficiënte inzet van onze expertise wordt overal gewaardeerd. Iedereen die op één of andere manier betrokken is bij muzikaal erfgoed weet waarvoor de organisatie staat, wat ze doet, en waarvoor ze bij de organisatie kan aankloppen.
- Er wordt actief beroep gedaan op de expertise van Resonant. We verlenen advies, staan in voor herbestemmingen, worden betrokken bij alle problematieken, zetten voorbeeldprojecten op, thematieken worden spontaan aangekaart.
- Alle vragen worden beantwoord, trajecten worden uitgevoerd, aanwezigheid in relevante stuurgroepen of begeleidingscomités van projecten of initiatieven rond muzikaal erfgoed

Meetindicatoren

- Het aantal inkomende vragen dat behandeld werd
- Het aantal uitgevoerde herbestemmingen (en noodinventarissen)
- Het aantal projecten/stuurgroepen waarbij we betrokken werden

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Herbestemmingsdossiers en opmaken van noodinventaris
- Beantwoorden of doorverwijzen van vragen, opzoekwerk
- Kortere begeleidingstrajecten op vraag
- Opstellen van adviesdossiers op vraag
- Vanuit metastandaarden advies op maat
- Medewerking in stuurgroepen en begeleidingscomités

Planning en tijdsinvestering

0,5 VTE op jaarbasis, 4 jaren

4.4. SD4. Makelaarsfunctie: bemiddeling, samenwerking, inspiratie en synergie

STRATEGISCHE DOELSTELLING: Resonant bemiddelt, stimuleert en inspireert via informatie-uitwisseling, beeldvorming en netwerking. Hij initieert samenwerking en draagkracht via performante netwerken en actieve partnerships met respect voor de eigenheid van de samenwerkende partners.

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

OD1: Interactie en overleg in functie van synergie, complementariteit en transparantie

OD2: Onderzoekersnetwerken en onderzoek

OD3: Platform voor communicatie

OD4: Resonant als erfgoedmakelaar voor het project 'New Perspectives on polyphony'

4.4.1. OD1: interactie en overleg in functie van synergie, complementariteit en transparantie

DOELSTELLING: Resonant stimuleert samenwerking en interactie in functie van synergie, complementariteit en transparantie.

Situering

Transparantie, overzicht, synergie en afstemming staan centraal binnen deze doelstelling. Dit geldt zowel voor het muzikaal erfgoedveld zelf als binnen het deels overlappende cultureel erfgoedveld met haar veelheid aan actoren. We streven naar een betere samenwerking, niet alleen in functie van overzicht en transparantie, maar ook met het oog op versterkende synergieën en om overlapping te vermijden.

Voor het muzikaal erfgoedveld wenst Resonant vanuit haar rol als makelaar de historische gegroeide versnippering te doorbreken door actief een forum te bieden voor overleg en uitwisseling en door onze belangrijkste partners/experten in muzikaal erfgoed samen te brengen rond gemeenschappelijke belangen en thematieken. We stimuleren discussie over noden en behoeften, zorgen voor belangenbehartiging en doorstroming naar de juiste platformen binnen het cultureel erfgoedveld, streven naar overzicht en transparantie, en zorgen voor ontmoetingsmomenten waar blinde vlekken kunnen gedetecteerd worden, versterkende opportuniteiten worden bloot gelegd, en er is ruimte voor expertise-uitwisseling. Op termijn kunnen ook visiegerelateerde thema's aan bod komen die zorgen voor een gemeenschappelijk draagvlak, maar met respect voor de eigenheid, het type instelling of organisatie en de daaraan verbonden werkvormen van elke partner.

Binnen het cultureel erfgoedveld zorgen we voor maximale afstemming, complementariteit en samenwerking met prioriteit op 2 werkerreinen: enerzijds het meewerken binnen en het uitbouwen van het expertisenetwerk rond immaterieel erfgoed, anderzijds zorgen voor afstemming en complementariteit met de veelheid aan actoren die hetzij eveneens expertisedelend (landelijke expertisecentra, organisaties voor volkskunde, vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek, steunpunt FARO), hetzij coördinerend (lokale erfgoedcellen, provinciale actoren en consulenten, VVBAD en werkgroepen) optreden. Ons belang bij deze laatste groepen ligt in het zorgen voor wederzijdse doorstromingskanalen, het opvolgen van initiatieven en evoluties, het opzetten van samenwerkingsverbanden daar waar mogelijk en/of nodig, ervoor zorgen dat muzikaal erfgoed op alle beleidsniveaus op de agenda staat, en ernaar streven dat de specifieke en relevante expertise in de omgang met het muzikaal erfgoed aanwezig is op het ogenblik dat er initiatieven genomen worden.

Gewenste effecten

- Resonant functioneert in een expertisenetwerk immaterieel erfgoed, samen met andere partners binnen het erfgoedveld.

- Er is een gemeenschappelijk platform voor overleg dat samenwerking, uitwisseling, en afstemming tussen de belangrijkste partners/experten in muzikaal erfgoed stimuleert dat leidt tot versterking van de individuele leden. Alle partners zijn op de hoogte van elkaars initiatieven en er is ruimte tot het vormen van partnerships daar waar wenselijk.
- Er is actieve samenwerking, afstemming en expertisedeling binnen het ‘dienstverlenend’ erfgoedveld met aandacht voor de omgang met het muzikaal erfgoed.
- Thema’s die een beleidsmatige aanpak vragen worden behandeld en op de juiste platforms besproken.

Meetindicatoren

- het aantal vergaderingen dat we bijwoonden
- het aantal keren dat we de sector of deelsectoren samenbrachten
- de intensiteit van contacten met het expertisenetwerk immaterieel erfgoed

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Aansluiting bij bestaand overleg zoals OKBV (Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen, VVBAD) en/of Muziekraad Vlaanderen.
- Jaarlijkse rondtafelgesprekken en/of themadagen gericht op uitwisseling en transparantie met grote bewaarinstituten en belangrijkste partners in erfgoed (Conservatoriumbibliothek, MIM, K. bibliotheek, Matrix, SVM, AF)
- Jaarlijks overleg met vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek
- samenwerking in netwerken immaterieel erfgoed: Resonant maakt deel uit van het kernnetwerk rond immaterieel erfgoed en werkt mee aan visievorming, afstemming, en het ontwikkelen van methodes en instrumenten voor immaterieel erfgoed.
- Overleg en uitwisseling binnen het erfgoedveld op alle relevante beleidsniveaus (lokaal, provinciaal, landelijk) via netwerking en PR, regelmatige gerichte communicaties, aanwezigheid in werkgroepen en op overleg, gericht werken aan afstemming, enz.
- uitwisseling van gegevens voor nieuwsbrieven, wederzijdse communicatie over jaarplannen en initiatieven via gerichte communicaties per werksoort
- eventueel ondersteunen van gezamenlijke initiatieven.

Planning en tijdsinvestering

o.2 VTE, 4 jaren

4.4.2. OD2: onderzoek, onderzoekersnetwerken, onderwijsinstellingen

Doelstelling: Resonant bouwt relaties uit met onderzoeks- en onderwijsinstellingen gericht op wisselwerking en synergie, met het oog op het bevorderen van onderzoek en valorisatie van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen.

Situering

Onderzoek vormt een cruciale schakel tussen lokalisatie en valorisatie. Onderzoek zorgt er immers voor dat documenten en archivalia binnen hun context geplaatst worden, betekenis krijgen en op die manier toegankelijk worden voor een ruime groep van gebruikers. Zoals blijkt uit de inleidende hoofdstukken en de SWOT-analyse is het onderzoek naar Vlaams muzikaal erfgoed als domein niet eenduidig identificeerbaar en wordt het nergens expliciet en in zijn geheel behartigd. Het ligt niet voor de hand om het onderzoek te sturen in de richting van onderwerpen die vanuit ons perspectief wenselijk zijn. Hoewel onderzoek en de werking van Resonant wederzijds een grote meerwaarde kunnen betekenen, lijken beide twee gescheiden werelden die elkaar slechts toevallig kruisen. Bijkomend is er onvoldoende aan overzicht over het afgesloten, lopend en wenselijk onderzoek. Daarom wil Resonant de onderzoekers veel sterker bij zijn werking betrekken en komen tot een sterkere wisselwerking tussen beide partijen. Resonant wil dit realiseren door een platform te bieden voor onderzoek en expertise en visibiliteit te geven aan muzikaal erfgoedgerelateerde topics die binnen de onderwijsinstellingen worden uitgewerkt.

Gewenste effecten

- Onderzoeks- en onderwijsinstellingen maken volwaardig deel uit van de muzikale erfgoedgemeenschap en werden gesensibiliseerd voor de problematieken van het muzikaal erfgoed en de noden die zich stellen m.b.t. onderzoek
- Resonant kan rekenen op een netwerk van experts, onderzoekers en instellingen die allen bereid zijn vanuit hun perspectief bij te dragen aan de doelstellingen van het muzikaal erfgoedbeleid.
- Resonant heeft een aantal instrumenten ontwikkeld die bijdragen tot inzicht, overzicht en transparantie inzake onderzoek en die zijn platformfunctie bekrachtigen.
- Studenten voelen zich via de informatie die we ter beschikking stellen aangesproken om via paperonderwerpen of valorisatieprojecten bij te dragen tot het zichtbaar maken van het muzikaal erfgoed in Vlaanderen, en weten zich hierin ondersteund door Resonant.

Meetindicatoren

- Aantal onderzoekers van universiteiten en conservatoria uit binnen- en buitenland waarmee wordt samengewerkt
- De aanwezigheid van een actieve themapagina rond onderzoek en muzikaal erfgoed op onze portaalsite
- De aanwezigheid van een nota die de belangrijkste krachtlijnen voor een sterke interactie tussen onderzoek en muzikaal erfgoed uittekent voor de toekomst?
- Het aantal inzendingen voor de Prijs van Resonant stijgt per indienperiode
- Het aantal bijgewoonde dagen van het onderzoek
- Het aantal paperonderwerpen dat werd aangebracht

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Systematisch registreren van noden en behoeften, beantwoorden met een concreet aanbod
- Uitbouwen van databank van experts en onderzoekers met hun specifieke expertises
- intensifiëren contacten onderzoek, onderwijs, onderzoeksinstellingen door actieve aanwezigheid en PR op de onderzoekersplatforms van hogescholen en universiteiten (zoals Dag van het Artistiek Onderzoek), organiseren van studie- en themadagen
- Onderzoekerspagina creëren op portaalsite als platform voor uitwisseling, samenwerking en overzicht: mogelijkheid tot registratie van onderzoekers en hun expertises, overzicht relevant lopend onderzoek, olijsten van relevant uitgevoerd onderzoek eventueel aan de hand van een themapagina (vb. muzikaal erfgoed in de kapittelkerken) met aandacht voor stand van zaken, bronnenmateriaal en afbakening nieuwe thesisonderwerpen, belichten van nieuwe publicaties, olijsten van relevante mastertheses
- meewerken aan een meer systematische invoer in RILM
- Promoten van paperonderwerpen met hapklare thema's in samenwerking met hogescholen en universiteiten, Prijs van Resonant als aanmoediging.
- Jaarlijkse gerichte mailing naar onderzoeksgroepen met voorstelling Resonant, thema's, vondsten en activiteiten, eventueel plaatsbezoeken en presentaties.
- Het invoeren van een tweede prijs van Resonant voor de hogescholen: de valorisatieprijs van Resonant, voor valorisatieprojecten met innovatieve en originele invalshoek (desgevallend gecombineerd met onderzoek): het beste idee wordt bekroond met geldprijs en ondersteuning van Resonant in de vorm van begeleiding en zoeken van 3 extra concertmogelijkheden. Ook jazz kan in aanmerking komen; de valorisatieprijs wordt voorgesteld als experiment in 2 conservatoria.
- Projecten uitzetten binnen het DKO, gericht op sensibilisering en valorisatie (workshops, uitwerken van lessen, ...)

Tijdsinvestering en planning

0.2 VTE

4.4.3. OD3: Resonant als ambassadeur van het Vlaamse muzikale erfgoed

Doelstelling: Resonant fungeert als communicatieplatform voor het muzikaal erfgoed in Vlaanderen.

Situering

Resonant treedt op als promotor voor het muzikaal erfgoed in Vlaanderen. Door op uiteenlopende wijzen te informeren (online, via lezingen, infosessies, artikels) en te inspireren willen we zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak. De portaalsite als centrale informatiedrager en de nieuwsbrief zijn onze vaste kanalen. Muziekbank Vlaanderen biedt visibiliteit aan het aanwezige erfgoed in Vlaanderen en voorziet onderzoekers van de nodige wetenschappelijke informatie rond het muzikaal erfgoed. Daarnaast voorzien we in doelgroepgerichte communicatie.

Gewenste effecten

- De portaalsite werd uitgebouwd tot digitaal informatiecentrum dat voor het erfgoed zelf en voor (doelgroepgerichte) informatie over alle aspecten van behoud en beheer. Indeling, 'look & feel' en inhoud zijn volledig afgestemd op de verbreding van de werking (jazz, pop, volksmuziek, immaterieel).
- Het huidige medium Nieuwsbrief werd verbreed/vernieuwd als communicatiemiddel naar de respectievelijke erfgoedgemeenschappen
- Muziekbank Vlaanderen blijft een moderne, doeltreffende databank, en wordt voortdurend aangevuld met nieuwe beschrijvingen.
- Resonant belicht het muzikaal erfgoed via lezingen, presentaties, deelname aan debatten en/of artikels in relevante tijdschriften.

Meetindicatoren

- De aanwezigheid van een functionerend platform dat de verschillende portaalsites combineert
- Het aantal consultaties van de portaalsite
- Minstens 4 Nieuwsbrieven per jaar
- Het aantal abonnees op de Nieuwsbrief
- Het aantal lezingen en presentaties
- Voor relevante trefwoorden halen de communicatieplatformen van Resonant een hoge Google-rating.

Werkmethodes, instrumenten en acties

- Vernieuwing van de portaalsite met aparte secties voor de nieuwe werkerreinen
- Onderhoud en regelmatige aanvullingen van de portaalsite met themapagina's, maandelijks rubriek 'Erfgoed in de Kijker', luistervoorbeelden, doelgroepgebonden informatie over behoud en beheer
- Nieuwsbrief (4x per jaar) en aangepaste kanalen rekening houdend met verbreding
- Lezingen, artikels, presentaties

Planning en tijdsinvestering

0,5 VTE op jaarbasis

4.4.4. OD4: Resonant als erfgoedmakelaar voor het project *New Perspectives on Polyphony*

Situering

Het project *New Perspectives on Polyphony: Alamire's musical legacy revealed through high-technology research tools* betreft een 4-jarig (2011-2015) grootschalig en innovatief project van de Alamire Foundation/KU Leuven. Gesubsidieerd via IWT/SBO en in samenwerking met UA cultuurmanagement, KU Leuven OE Musicologie en ESAT, Oxford University DIAMM en AMUZ (Festival van Vlaanderen en Antwerpen), beoogt het de bekendheid, visibiliteit en digitale toegankelijkheid van de Frans-Vlaamse polyfonie te vergroten. Dit gebeurt via grondig onderzoek, ontsluiting en valorisatie van het belangrijkste handschriftencorpus van die tijd, met name 60 handschriften uit het atelier van Petrus Alamire (1500-1535). De Alamire Foundation creëert hiervoor diverse digitale databanken (Integrated Database for Early Music, IDEM), conversiemodules (Transcription and Analysis of Music through Image Recognition, TAMIR) en labo's (het Huis van de Polyfonie en Alamire Digital Lab, ADL) en zorgt voor een grootschalige verspreiding van dit erfgoed naar een breed publiek via tal van workshops, concerten en een reizende multimedia tentoonstelling.

Resonant wil gebruik maken van deze opportuniteit om de kennis/methodieken m.b.t. ontsluiting van polyfonie breed te verspreiden binnen het erfgoedveld. Als synthese van de drie voorgaande operationele doelstellingen en als expertisegenererende casestudy van een dergelijk significant erfgoedtraject wil Resonant een schakelfunctie opnemen tussen de wetenschappelijke en muziekatopeducatieve aspecten van dit project enerzijds en de vertaling naar modellen, good practices en standaarden voor de erfgoedwereld anderzijds. Niet alleen de output op zich is belangrijk, maar ook het proces zelf kan model staan. Resonant zal actief deelnemen aan het proces, bundelt relevante erfgoedexpertise, zet haar expertise in daar waar nodig, besteedt aandacht aan de aspecten van digitalisering vanuit erfgoedperspectief, brengt actoren uit de erfgoedwereld samen, biedt een platform voor expertisedeling, en verzorgt de communicatie over de vorderingen en resultaten van het project. Zo belicht Resonant de erfgoedaspecten en bouwt tegelijkertijd expertise op in de makelaarsbegeleiding van onderzoeks/valorisatietrajecten op middellange termijn (4 jaar). Resonant zal dit project samen opvolgen met UA afdeling cultuurmanagement en de Alamire Foundation die het geheel coördineert.

Gewenste effecten

- Een vergroot besef van de erfgoedwaarde, het muzikale, historische en culturele belang van de Frans-Vlaamse polyfonie
- Resonant bouwt expertise op in makelaarsbegeleiding
- Resonant vertaalt de digitaliseringsaspecten naar aanbevelingen voor de erfgoedsector

Meetindicatoren

- het aantal gepubliceerde artikels op de portaalsite, de Resonant-nieuwsbrieven, in culturele en erfgoedtijdschriften
- het aantal overlegmomenten met de Alamire Foundation en vertegenwoordigers van de culturele en erfgoedsector
- tweemaandelijks overleg met de Alamire Foundation over de inhoudelijke vorderingen en hun vertaling naar het erfgoed- en culturele publiek
- de concrete aanbevelingen aan CEST (Packed) voor de digitalisering van muziekhandschriften

Werkmethoden, instrumenten en acties

- Themapagina over de Alamire handschriften en polyfonie op de portaalsite
- Communicatie via artikels in de nieuwsbrief en artikels in tijdschriften zoals FARO, Kunsttijdschrift Vlaanderen, Fontes
- Lezingen en presentaties, onder meer voor 'Informatie aan zee' (VVBAD)
- bundelen van kennis m.b.t. het digitaliseren (en metadata) van handschriften met polyfone muziek. Mogelijkheid onderzoeken om spin-offs te bouwen aan de IDEM-database voor gedigitaliseerde partituren.
- Opname van thema's en good practices op een Resonant-themadag
- Een expertisedossier over makelaarsbegeleiding naar aanleiding van deze case

Planning en stafinzet

0.05 VTE, 3 jaar

5. ZAKELIJKE EN FINANCIËLE GEGEVENS

5.1. Huisvesting en infrastructuur

Huidig kantoor

De zetel van Resonant is gevestigd:

Parijsstraat 72b
3000 Leuven

Verhuis

Omdat we sinds 2010 gevraagd werden de volle huurprijs te betalen bij de KU Leuven in plaats van een gunsttarief en onze huisvesting bovendien niet meer toereikend zal zijn voor het aantal personeelsleden dat Resonant tewerkstelt, zien we ons genoodzaakt tijdens deze beleidsperiode te verhuizen. Die plannen hadden we ook tijdens de vorige beleidsperiode, maar besloten we eind 2010 on hold te zetten, enerzijds om ons ten volle te kunnen concentreren op onze inhoudelijke werking, anderzijds omdat we op dat moment nog dachten een nieuwe beleidsnota in te dienen in 2011 en de resultaten hiervan wensten af te wachten. Als we vanaf 2012 uitkijken naar een nieuwe huisvesting komen ook andere steden dan Leuven in aanmerking. Belangrijke criteria zijn de mogelijkheden om te poolen met andere organisaties, bij voorkeur met organisaties aanverwant met ons werkterrein en de bereikbaarheid voor de huidige staf. Omdat we momenteel lokalen huren met inbegrip van bureaumateriaal nemen we een investeringsbedrag van 17.000 euro op in onze begroting.

5.2. Interne organisatie

De uitvoering van dit plan vraagt een uitbreiding van het huidige team (4.6 VTE) tot 6.5 voltijdse equivalenten. Het gaat echter niet louter om het toevoegen van een aantal functies, dan wel om een reorganisatie met een nieuwe interne structuur om de doelstellingen van het beleidsplan optimaal te kunnen realiseren. De uitdaging bestaat erin de aanwezige expertise en ervaring te bundelen in een structuur met samenhangende werkgehele die zowel rekening houdt met enerzijds de kerncompetenties en gespecialiseerde kennis die momenteel aanwezig is bij de huidige medewerkers en anderzijds efficiënte werkbare gehele binnen de organisatie zelf die zorgt voor een maximale samenwerking, optimale realisatie van de doelstellingen van het beleidsplan, een goeie verdeling van expertises en die een goede doorstroming van expertise doorlaat zodat met een minimum aan inzet van middelen maximale resultaten kunnen behaald worden. Daarbij streven we naar een transparante structuur voor de buitenwereld met herkenbare aanspreekpunten.

5.2.1. Een matrix als werkstructuur

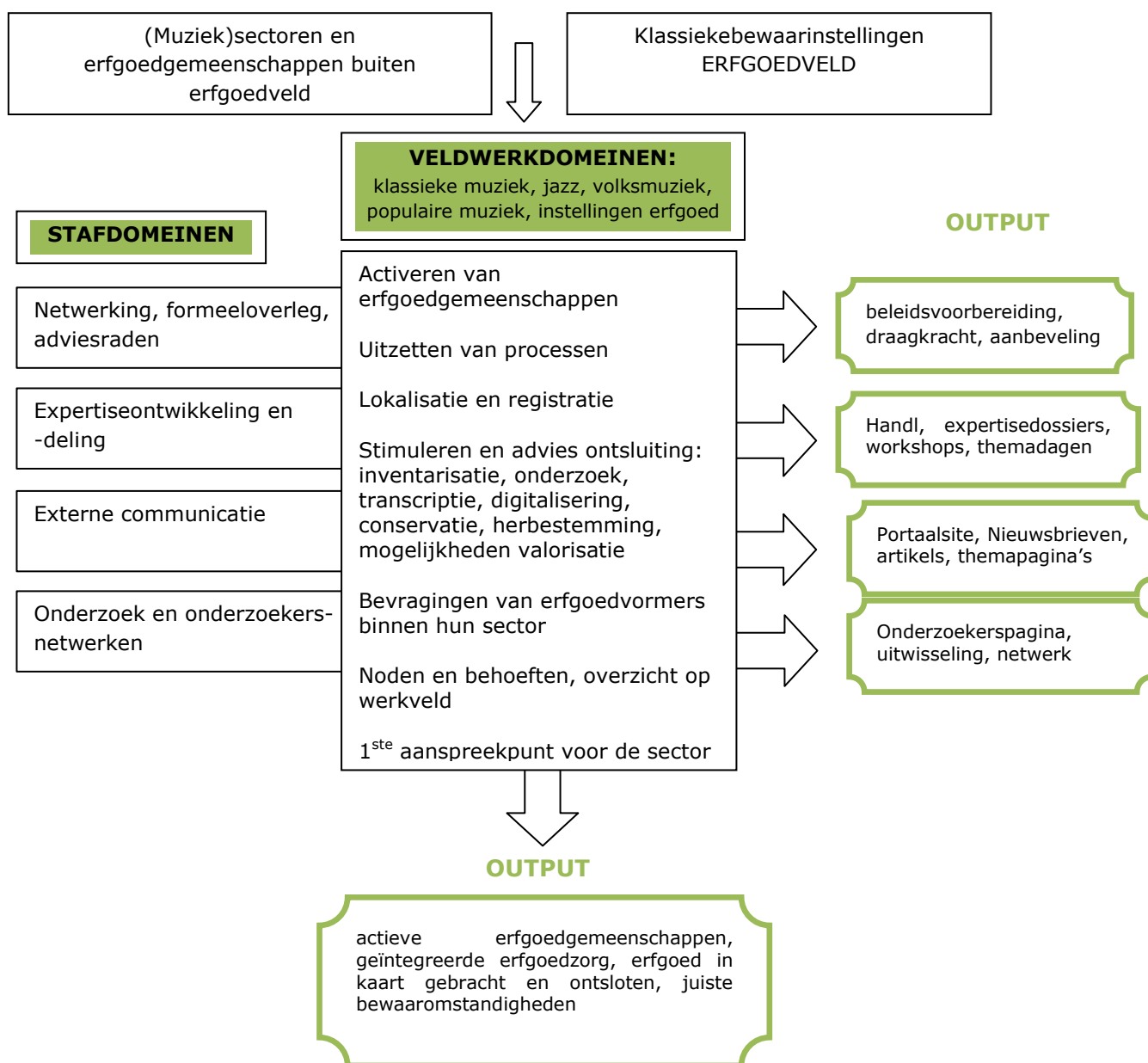
(zie schema op volgende pagina)

Veldwerkdomeinen

We onderscheiden 5 werkveld domeinen (pijlers) waarop vanuit de specifieke kennis van het werkveld en haar actoren (Jazz, populaire muziek, volksmuziek, klassieke muziek en de erkende erfgoedinstellingen) met veldwerkers als eerste aanspreekpunt die de erfgoedgemeenschap(pen) activeren, noden en behoeften detecteren (algemeen, nood aan kennis, overleg, ondersteunende instrumenten, dragers zoals digital born erfgoed), netwerken uitzetten en met ondersteuning van de staffunctie die instaat voor expertiseontwikkeling en deling erfgoedzorgprocessen uitzetten met aandacht voor documentatie, archivering en behoud en beheer (lokalisatie en registratie in Muziekbank Vlaanderen, aandacht voor conservatie en herbesteding, advies en praktijkondersteuning inzake toepassing beschrijvingsstandaarden, inventarisatie, digitalisering (sensibilisering en promoten CEST-

standaarden), valorisatie, begeleiden van projectaanvragen of ondersteunen uitzetten van vrijwilligersnetwerk in functie van ontsluiting).

Elk werkveld vertrekt van duidelijk afgebakende doelgroepen, respectievelijk de ruime groep van erfgoedbeheerders, -vormers en privéverzamelaars binnen de 4 muzieksectoren en overkoepelend de erkende erfgoedinstellingen. De veldwerker verantwoordelijk voor de klassieke erfgoedinstellingen vervult dezelfde taken (netwerking, behoud en beheer), maar voert tegelijkertijd alle herbestemmingen uit en staat in voor het behouden van overzicht op de depotproblematiek. In principe houden de consultants zich niet bezig met lokalisatie in de erkende bewaarinstellingen, tenzij in overleg met deze veldwerker.

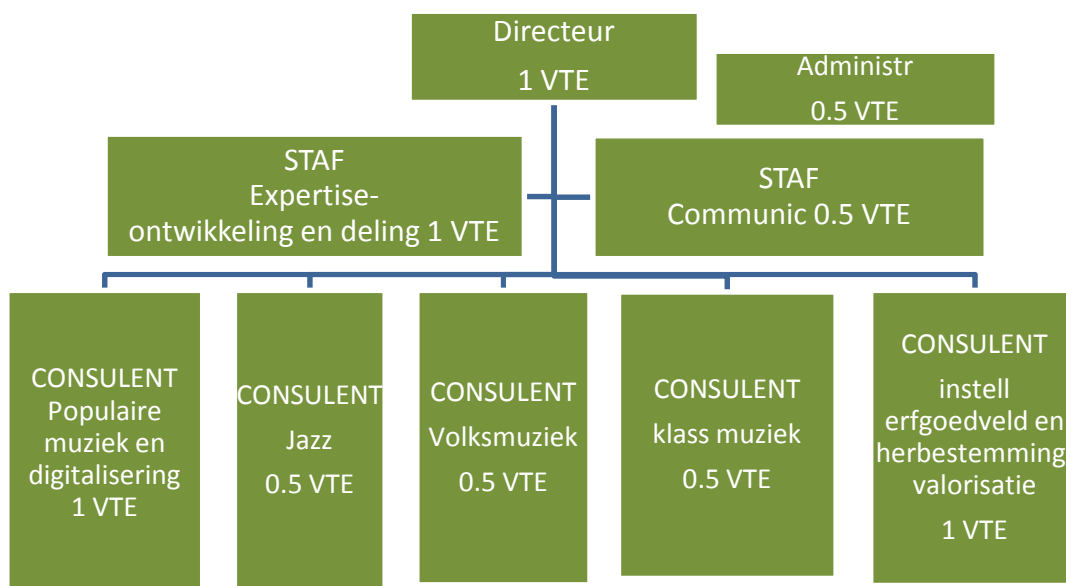
Stafdomeinen

Deze veldwerkdomeinen worden ondersteund door 4 stafdomeinen die elk nauw samenwerken met de velddomeinen, maar toch eigen doelstellingen nastreven en specifieke expertise vereisen:

- De organisatie en begeleiding van formeel overleg, discussie en debat, uitwisseling, adviesraden dat moet zorgen voor draagvlak, beleidsvoorbereiding, sturing
- Expertiseontwikkeling en -deling: het gericht ontwikkelen van expertise, bundelen, omzetten naar handleidingen, expertisedossiers, themadagen, workshops en ook voorziet in het ondersteunen van de veldwerkers
- Het uitwerken van de gehele externe communicatie en alle instrumenten die overstijgend zijn aan de deelgebieden: portaal-site, nieuwsbrieven, redactie en lay-out, enz.
- Het ontwikkelen van onderzoekersnetwerken, het formuleren van een aanbod, werken aan samenwerking en uitwisseling

5.2.2. Organogram, toekomstige functieprofielen en aansluiting bij beleidsplan

5.2.2.1. Organogram

5.2.2.2. *Personeel en functies*

Stafmedewerker expertiseontwikkeling en -deling (1 VTE)

Heidi Moyson

Huidige functie

- Consulent sensibilisatie, vorming en publieksontsluiting
- Competenties, kennis, ervaring, kernopdrachten: Musicoloog, grondige algemene kennis van erfgoed, educatieve competenties, redacteur van het handboek en handleidingen, lezingen en redactioneel werk, themadag en workshops, procesbegeleidingen, topstukkenlijst
- Huidige aanstelling: 1 VTE

Toekomstige functie

- Resultaatsgebieden: expertiseontwikkeling en expertisedeling, inclusief immaterieel erfgoed, sturen en ondersteunen van veldwerkers m.b.t. expertiseontwikkeling, actieve begeleiding van complexe dossiers
- Samenhang beleidsnota:

Doelstellingen		Stafinzet
Expertisekern immaterieel erfgoed	SD1, OD1	0.45 VTE
Beschrijvingsstandaarden	SD2, OD2	0.2 VTE
Ondersteuning, sturing, begeleiding erfgoedvormers	SD2, OD4	0.1 VTE
Dienstverlening op maat	SD3, OD2	0.2 VTE
Erfgoedmakelaar New perspectives on polyphony	SD4, OD4	0.05 VTE
Prioritaire doelgroepen en expertisenetwerken: Staf/veldwerkers (interne doelgroepen) en alle doelgroepen van de veldwerkers; Netwerken en expertisenetwerken: FARO, netwerken immaterieel erfgoed, VVBAD, Packed		

- Toekomstige aanstelling: 1 VTE

Consulent populaire muziek en digitalisering (1 VTE)

Gertjan Debie

Huidige functie:

- Consulent erfgoedbeheerssystemen en digitaal erfgoed
- Competenties, kennis, ervaring, kernopdrachten: Gediplomeerd historicus met diploma bibliotheekwezen en informatiebeheer, ruime kennis van populaire muziek, gespecialiseerde kennis databanken, digitalisering, standaarden en CEST-standaarden, Communicatie en redactioneel werk: voormalig communicatiemedewerker verantwoordelijk voor portaal-site, nieuwsbrieven, themapagina's, praktische en theoretische kennis mondelinge geschiedenis.
- Huidige aanstelling: 0.8 VTE

Toekomstige functie

- Resultaatsgebieden: veldwerker populaire muziek en beheer van het expertisedomein digitalisering inclusief begeleiding van digitaliseringstrajecten
- Samenhang beleidsnota:

Doelstellingen		Stafinzet
Proeftuinen populaire muziek	SD2, OD2	0.5 VTE
Digitalisering en digital born erfgoed	SD1, OD3	0.2 VTE
Acuut bedreigd erfgoed geluidsdragers	SD3, OD3	0.3 VTE
Prioritaire doelgroepen en netwerken: Ruime erfgoedgemeenschap van de populaire muziek met erfgoedbeheerders, erfgoedvormers, muziekorganisaties, privéverzamelaars, onderzoekers, relevante steunpunten, ...; Erfgoedbeheerders van bedreigde geluidsdragers uit alle sectoren (maar in kaart gebracht door de veldwerkers); netwerken digitalisering inclusief vertegenwoordiging in werkgroepen (Europeana, DDT, ...), nauwe samenwerking met Packed/Matrix/IWT-project; netwerken en expertisenetwerken rond populaire muziek.		

Consulent Jazz (0.5 VTE)

Functie nog in te vullen

Functie:

- Resultaatsgebieden: veldwerker Jazz
- Samenhang beleidsnota:

Doelstellingen	Stafinzet	
Erfgoedzorg Jazz	SD2, OD1	0.5 VTE
<u>Prioritaire doelgroepen en netwerken:</u> Ruime erfgoedgemeenschap van de Jazz sector met erfgoedbeheerders, erfgoedvormers, muziekorganisaties, privéverzamelaars, onderzoekers, relevante steunpunten, ...; netwerken en expertisenetwerken rond Jazz: experten Nederland, internationale Jazz organisaties, organisatie in Luik, Jazz centrum Dendermonde, ...		

Consulent volksmuziek (0.5 VTE)

Functie nog in te vullen

Functie:

- Resultaatsgebieden: veldwerker volksmuziek
- Samenhang beleidsnota:

Doelstellingen	Stafinzet	
Erfgoedzorg volksmuziek	SD2, OD3	0.5 VTE
<u>Prioritaire doelgroepen en netwerken:</u> Ruime erfgoedgemeenschap van de volksmuziek met erfgoedbeheerders, erfgoedvormers, muziekorganisaties, privéverzamelaars, onderzoekers, relevante steunpunten, ... , netwerken en expertisenetwerken rond volksmuziek		

Consulent collectiebeherende instellingen, herbestemming en valorisatie (1 VTE)

Klaas Jaap Van der Meyden

Huidige functie:

- Consulent lokalisatie, inventarisatie, conservatie en valorisatie
- Competenties, kennis, ervaring, kernopdrachten: gediplomeerd musicus en archivaris, ruime ervaring lokalisatie, inventarisatie, muziekcatalogografie, registratie op bestandsniveau, kennis conservatie, verantwoordelijke Muziekbank.
- Huidige aanstelling: 0.8 VTE

Toekomstige functie

- Resultaatsgebieden: Veldwerker voor de bewaarinstellingen (archiefinstellingen, muziekbibliotheken), uitvoeren van alle herbestemmingsdossiers en desgevallend voorzien van een plaatsingslijst/noodinventarissen, vraagbaak en advies op maat, valorisatie
- Samenhang met beleidsnota:

Doelstellingen	Stafinzet	
Strategische partnerships bewaarinstellingen	SD3, OD2	0.5 VTE
Uitvoeren van alle herbestemmingsdossiers	SD3, OD4	0.2 VTE
Vraagbaak en advies op maat	SD3, OD4	0.1 VTE
Valorisatie	SD3, OD2	0.2 VTE
<u>Prioritaire doelgroepen en expertisenetwerken:</u> Klassieke erfgoedveld en haar bewaarinstellingen, VVBAD, IAML,		

- Toekomstige aanstelling: 1 VTE

Consulent klassieke muziek en communicatieverantwoordelijk (1 VTE)

Pieter Mannaerts

Huidige functie

- Communicatiemedewerker
- Competenties, kennis, ervaring, kernopdrachten: doctor in de musicologie (specialisatie gregoriaans), gewezen onderzoeker verbonden aan de Alamire Foundation, bibliotheekkennis (ervaring ...), ruime ervaring onderzoek, muziekheurstiek, publicaties.
- Huidige aanstelling: 0.5 VTE

Toekomstige functie:

- Resultaatsgebieden: veldwerker klassieke muziek en communicatie
- Samenhang beleidsnota:

Doelstellingen		Stafinzet
Erfgoedzorg organisaties/privépersonen buiten erfgoedveld	SD2, OD4	0.4 VTE
Acuut bedreigd erfgoed, kerken en kloosters	SD3, OD3	0.1 VTE
Communicatie	SD4, OD3	0.5 VTE
Doelgroepen, expertisenetwerken: professionele klassieke muzieksector, componisten, ensembles, kerken en kloosters, muziekscholen, amateuristische muziekbeoefening (koren en hafabra's en hun steunpunten), Netwerken en samenwerkingen: Partners in erfgoed (AF, Matrix, Studiecentrum), Religieus erfgoed (CRKC en Fokav)		

- Toekomstige aanstelling: 1 VTE

Directeur (1 VTE)

Anne Mees

Huidige en toekomstige aanstelling: 1 VTE

- musicoloog, beleid, management, PR en vertegenwoordiging, beleidsplannen, actieplannen, jaarverslagen, vrijwilligersmanagement, auteursrecht
- Samenhang beleidsnota:

Doelstellingen		Stafinzet
Samenwerking en overleg	SD4, OD1	0.2 VTE
Onderzoekers en onderzoekersnetwerken	SD4, OD2	0.2 VTE
Internationale expertise	SD1, OD4	0.1 VTE
Beleid en management		0.5 VTE
Doelgroepen en netwerken: interne doelgroepen (staf en bestuursorganen) en externe doelgroepen (beleid, sectoroverleg, vertegenwoordiging in nationale en internationale netwerken), ...		

Administratie (0.5 VT)

Vera Goethals

- Huidige en toekomstige aanstelling: 0.5 VTE
- Verantwoordelijkheden: boekhouding, office-management, personeelsadministratie, vzw-administratie, logistieke en praktische ondersteuning van evenementen, coördinatie en opvolging vraagbaak

5.2.2.3. *Competentie- en kennismanagement*

Aan competentie- en kennismanagement binnen de organisatie zal veel aandacht besteed worden op verschillende manieren en aan de hand van verschillende instrumenten en werkmethodes.

Algemene competenties voor elke inhoudelijke medewerker

- Muziekkennis: brede kennis van de algemene muziekgeschiedenis, inclusief niet-klassieke genres (stromingen, genres, componisten) en muziekgeschiedenis toegespitst op Vlaanderen, kennis van muzieknotatie
- Erfgoedkennis: kennis van erfgoedveld en haar actoren, basisbegrippen uit archiefwezen en bibliotheekwezen, kennis van bewaarplaatsen, basiskennis rechtenproblematiek, basisprincipes oral history, kennis immaterieel erfgoed.
- Basiskennis m.b.t. muzikaal erfgoed: overzicht en inzicht in het werkveld met haar actoren, basiskennis dragers en types van muzikaal erfgoed, lokalisatie en lokalisatietechnieken inclusief detecteren van noden en behoeften a.d.h.v. standaardmodel, registratie en kennis van invoer Muziekbank, overzicht op relevante databanken en ontsluitingstools, basiskennis muziekcatalogografie, inventarisatie en repertoriëring, algemene heuristiek en muziekheuristiek, basiskennis digitalisering (documenten, klank, beeld) en CEST-standaarden, basiskennis conservatie van de verschillende dragers, basiskennis valorisatietechnieken
- Vaardigheden en attitudes: dienstverlening, netwerking, mondelinge en redactionele communicatievaardigheden

Standaardcompetenties voor veldwerkers voor het eigen deel terrein

- Diepgaande kennis van het werkveld en haar actoren: organisaties, uitvoerders, creatoren, distributeurs, onderzoekers, enz.
- Gespecialiseerde relevante kennis van de muziek: genres, stilistische kennis, kennis rond relevante dragers, muzieknotatie, muziekpaleografie, codicologie, muziekdruktechnieken, analyse, kennis gericht op uitvoering
- Kennis van relevante databanken en hun invoer, kennis van metastandaarden voor de relevante dragers
- Kennis van procesbegeleiding

5.2.2.4. *Kwaliteitsbeleid*

Resonant startte vanaf 2010 met de eerste kwaliteitsmetingen aan de hand van de kwaliscoop die werd uitgevoerd door staf- en raadsleden. Deze kwaliteitsmetingen zullen we jaarlijks herhalen met aandachtspunten die in het daaropvolgende jaar zullen opgenomen worden in de werking.

5.2.3. **Duurzaamheid en aandacht voor interculturaliteit**

De aandacht voor interculturaliteit en staat expliciet opgenomen in de missie. Ook in de volgende beleidsperiode worden dezelfde principes gehandhaafd. Voor het religieus erfgoed van etnisch-culturele minderheden weten we dat het CRKC deze beleidsperiode een veldbeschrijving zal maken. We vinden het dan ook zinvoller, afgezien van een aantal verkennende vragen die we aan het CRKC vragen mee op te nemen, te wachten op de resultaten van deze studie om concreet actie te ondernemen.

Duurzaamheid is één van de basisprincipes binnen de werking: we streven naar duurzame resultaten. Resonant voerde tevens heel wat maatregelen in om haar ecologische voetafdruk in de werking te verkleinen. Dubbelzijdig afprinten, gebruik van gerecycleerd papier, gebruik van ecologische producten en het gebruik van zoveel mogelijk openbaar vervoer door het betalen van volledige treinabonnementen in het woonwerkverkeer.

5.3. Bestuur

5.3.1. Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur komt een 5-tal keren per jaar samen. De regels van ‘goed bestuur’ vormen al enige tijd een aandachtspunt binnen de organisatie en zullen nog in de loop van 2012 omgezet worden in een concreet bestuursreglement dat de bevoegdheden van de verschillende organen en de delegatie aan de directeur precies afbakenen. Daarmee gepaard gaat een statutenwijziging die op de Algemene Vergadering van november 2012 zal besproken worden.

Onder de leden van de Raad van bestuur zitten 3 collectiebeherende instellingen met een grote collectie muzikaal erfgoed (Museum Vleeshuis, Lemmensinstituut en Letterenhuis). Interculturaliteit krijgt haar aandacht via de aanwezigheid van Regine Trouillet. In de loop van deze beleidsperiode zullen we werken aan de uitbreiding van onze Raad van Bestuur.

Samenstelling

- Jan Roegiers, Emeritus KU Leuven, afdeling geschiedenis, gewezen hoofdbibliothecaris en archivaris van de KU Leuven (voorzitter)
- Herman Baeten, musicoloog en gewezen directeur Musica, impulscentrum voor muziek (penningmeester)
- Karel Moens, doctor in de musicologie, conservator van het Vleeshuis Antwerpen, Klank van de stad
- Carl Van Eyndhoven, voorzitter van de bibliotheekraad Lemmensinstituut en hoofd onderzoek Lemmensinstituut, doctorandus in de Kunsten, voorzitter Koor&Stem, voorzitter Vlaamse beiaardvereniging
- Leen Van Dijck, directeur AMCV-Letterenhuis (met grote collectie muzikaal erfgoed)
- Maarten Beirens, doctor in de musicologie, postdoctoraal onderzoeker KU Leuven en journalist
- Regine Trouillet: medewerkster minderhedenforum

Specifieke expertises

	J. Roegiers	H. Baeten	K. Moens	C. Van Eyndhoven	L. Van Dijck	M. Beirens	R. Trouillet
Bestuurlijke ervaring en kennis	X	X		X	X		
Financiële kennis		X					
Collectiebeherende instelling	(X)		X	X	X		
Muzieksector		X	X	X		X	
Specifieke erfgoedkennis	XX		X		X		
Onderzoek en musicologie			X	X		X	
Interculturaliteit							X

5.3.2. Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering komt twee keer per jaar samen.

Samenstelling

Partners in erfgoed

- Mark Delaere, directeur Matrix, centrum voor nieuwe muziek en Gewoon hoogleraar afdeling Musicologie KU Leuven
- Bart Demuyt, directeur Alamire Foundation en AMUZ
- Michaël Scheck, directeur Studiecentrum voor Vlaamse muziek, gewezen directeur van het Koninklijk conservatorium Antwerpen en gewezen voorzitter van Koor&Stem.

Collectiebeherende instellingen

- Lies Koopman, bibliothecaris Lemmensinstituut
- Roos Van Driessche, musicologe, bibliothecaris Hogeschool Gent conservatorium
- Godelieve De Mecheleer, medewerkster Algemeen Rijksarchief
- Karel Moens, doctor in de musicologie, conservator van het Vleeshuis Antwerpen, Klank van de stad
- Leen Van Dijk, directeur AMCV-Letterenhuis
- Jan Roegiers, Emeritus Katholieke Universiteit Leuven, afdeling geschiedenis, gewezen hoofdbibliothecaris en archivaris van de KU Leuven

Muzieksector

- Lucien Posman, Voorzitter Componisten Archipel Vlaanderen en docent conservatorium Gent
- Frank Agsteribbe, docent Artesis Hogeschool Antwerpen Koninklijk Conservatorium, uitvoerend musicus oude muziek en componist
- Dirk Snellings, docent Lemmensinstituut, musicoloog, artistiek leider Capilla Flamenca
- Leon Lhoest, docent jazz Artesis Hogeschool Antwerpen Koninklijk Conservatorium, onderzoeker en uitvoerend musicus
- Hubert Boone, wetenschappelijk medewerker Muziekinstrumentenmuseum (op rust), expert volksmuziek, auteur en uitvoerend muzikant
- Pieter Meuwissen, directeur Vlamo
- Carl Van Eyndhoven, voorzitter van de bibliotheekraad Lemmensinstituut, hoofd onderzoek Lemmensinstituut, doctorandus in de Kunsten, voorzitter Koor&Stem, voorzitter Vlaamse beiaardvereniging
- Maarten Beirens, doctor in de musicologie, postdoctoraal onderzoeker KU Leuven en journalist
- Herman Baeten, musicoloog en gewezen directeur MUSICA, impulscentrum voor muziek
- Marie-Paule Wouters, musicologe en medewerkster Muziekcentrum Vlaanderen

Erfgoedsector

- Pierre Delsaerdt, hoogleraar Universiteit Antwerpen en voorzitter vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek
- Fons Dierickx, voorzitter Heemkunde Vlaanderen
- Martine De Reu, gewezen conservator handschriften en oude drukken Universiteitsbibliotheek Gent, lid van de Topstukkenraad
- Bruno Vermeeren, coördinator VVBAD

Andere

- Régine Trouillet, medewerkster minderhedenforum

5.4. Begroting 2013-2016

5.4.1. Motivatie

Voor de uitvoering van deze beleidsnota vragen we een subsidiebedrag van (gemiddeld) 465.804 Euro waarmee 6.5 voltijdse medewerkers kunnen ingezet worden.

	2013	2014	2015	2016
Subsidiebedrag	442.747	454.138	474.966	491.366

Dit bedrag ligt nog steeds lager dan de middelen die we in 2007 kregen: mits jaarlijkse indexering van het subsidiebedrag van 2007 komen we in 2013 immers uit op 448.000 Euro. Dit brengt ons m.a.w. qua mogelijkheden en slagkracht bijna terug op het oude werkniveau van 2007.

Om onze huidige personeelsploeg in dezelfde opdracht (4.6 VTE) te behouden en niet te verminderen ten opzichte van de capaciteit van 2011/2012, is er een minimaal (gemiddeld) subsidiebedrag van 385.000 Euro nodig.

De stijging van middelen wensen we te motiveren vanuit:

- a. het maatschappelijk belang van het muzikaal erfgoed, de breedte van ons werkveld, de diversiteit en omvang van onze erfgoedgemeenschappen, de (noodzakelijke) schaalgrootte van onze dienstverlening en de omvang van onze netwerkstructuren
- b. de aanzienlijke uitbreiding van onze werking op (terechte) vraag van de overheid met nieuwe invalshoeken, muzieksectoren en verantwoordelijkheden (immaterieel erfgoed, een werking voor de niet-klassieke sectoren)
- c. de noodzakelijke inhaalbeweging t.o.v. 2008 toen we meer dan een kwart van onze middelen verloren (van 397.000 naar 280.000 Euro) die de slagkracht van onze organisatie afgelopen beleidsperiode aanzienlijk ondermijnd heeft.
- d. verwijzend naar het regeerakkoord van 2008 én de onlangs goedgekeurde resolutie door het Vlaamse parlement (2011) m.b.t. de muzieksector die oproept voldoende middelen te investeren in het muzikaal erfgoed. Dit geeft meteen ook de draagkracht voor een verhoging van middelen aan, zowel vanuit de brede muzieksector als vanuit het Vlaams parlement.

5.4.2. Cijfers

INKOMSTEN	2013	2014	2015	2016	totaal 2013-2016	gemiddelde/jaar
Structurele subsidies Vlaamse Gemeenschap	442.747	454.138	474.966	491.366	1.863.217	465.804
Subsidies sociaal fonds	18.036	18.396	18.764	19.140	74.336	18.584
Fin opbrengsten	800	800	800	800	3.200	800
TOTAAL	461.583	473.334	494.530	511.306	1.940.753	485.188

UITGAVEN	2013	2014	2015	2016	Totaal 2013-2016	Gemiddelde/jaar
Huisvesting	28.300	28.650	28.800	29.150	114.900	28.725
Verhuis	4.250	4.250	4.250	4.250	17.000	4.250
Huur huidige lokalen	20.300	20.600	20.700	21.000	82.600	20.650
Huur extra lokaal	3.750	3.800	3.850	3.900	15.300	3.825
Kantoorkosten	16.900	18.110	19.420	20.630	75.060	18.765
Meubilair en infrastructuur	500	550	600	650	2.300	575
Burotica	2.600	2.700	2.800	2.900	11.000	2.750
Telefoon en internet	1.300	1.400	1.500	1.600	5.800	1.450
ICT	4.000	4.500	5.000	5.500	19.000	4.750
Representatie en consumptie	2.200	2.400	2.600	2.800	10.000	2.500
Verzekeringen	1.100	1.200	1.300	1.400	5.000	1.250
Verplaatsingen	3.300	3.400	3.500	3.600	13.800	3.450
Personeelsadministratie	300	310	320	330	1.260	315
Juridisch advies	300	350	400	450	1.500	375
Bedrijfsrevisor	1.300	1.300	1.400	1.400	5.400	1.350

Expertiseopbouw en -deling	20.428	20.528	22.928	21.628	85.512	21.378
Documentatiecentrum	900	900	800	800	3.400	850
Lidgelden en abonnementen	600	650	700	750	2.700	675
Bijscholingen staf	800	850	900	950	3.500	875
Themadagen, vormingen, workshops, studiedagen	6.000	6.000	6.000	6.000	24.000	6.000
Internationale samenwerkingen & IAML-congres	2.000	2.000	3.000	3.000	10.000	2.500
Portaalsite onderhoud en hosting	631	631	631	631	2.524	631
Portaalsite ontwikkeling	725	725	2.125	725	4.300	1.075
Muziekbank onderhoud en hosting	7.272	7.272	7.272	7.272	29.088	7.272
Promotiemateriaal en drukwerk	1.500	1.500	1.500	1.500	6.000	1.500
					0	0
Diverse	4.000	4.000	4.000	4.000	16.000	4.000
ODIS	2.500	2.500	2.500	2.500	10.000	2.500
Prijzen Resonant	1.500	1.500	1.500	1.500	6.000	1.500
					0	0
Personeelskosten (6.5 VTE)	391.955	402.046	419.382	435.898	1.649.281	412.320
TOTAAL UITGAVEN	461.583	473.334	494.530	511.306		

5.4.3. Toelichtingen budget

- (1) De vaste kosten van huisvesting en kantoor liggen volkomen in de lijn van de voorgaande jaren. Wel voorzien we door de uitbreiding van personeel de huur van een extra lokaal, en hopen we op termijn te kunnen verhuizen.
- (2) Expertiseopbouw en –deling & diverse: ook hier gaat het grotendeels om jaarlijks weerkerende vaste kosten.
- (3) Omdat op een behoorlijk aantal vlakken wordt ingezet op het delen van expertise via thema- en studiedagen, vormingen en workshops, voorzien we daar een jaarlijkse som van 6.000 euro.
- (4) Bij het berekenen van het uitgetrokken bedrag voor internationale samenwerkingen & IAML-congres, hielden we er rekening mee dat de volgende IAML-congressen op verdere bestemmingen zullen worden georganiseerd. Bovendien zal Resonant in het kader van zijn internationale netwerk vaker op verplaatsing naar het buitenland moeten.
- (5) Voor de ontwikkeling van nieuwe modules op de portaalsite voorzien we een bedrag van 725 euro. In de loop van de komende beleidsperiode, waarschijnlijk in 2015, komt daar éénmalig een bedrag van 1.400 euro bovenop voor het restylen van de portaalsite.
- (6) De hernieuwde Muziekbank Vlaanderen wordt in de loop van 2012 geïmplementeerd. Daarna zal er jaarlijks een som van 7.272 euro nodig zijn voor onderhoud en hosting van de databank.
- (7) Wegens het invoeren van een 2de Prijs van Resonant, gericht op de hogescholen, wordt voortaan jaarlijks een bedrag van 1.500 euro voorzien i.p.v. tweejaarlijks.
- (8) Voor de personeelskost werd uitgegaan van 6,5 VTE. De verhogingen in de komende jaren zijn toe te schrijven aan indexeringen enerzijds (één per jaar) en de wettelijke baremaverhogingen anderzijds.

6. BIJLAGEN

6.1. Bronnen voor gegevensverzameling en SWOT-analyse

1. Interne evaluaties (doorlichting historiek, zelfevaluatie aan de hand van de kwaliscoop met staf en raadsleden, interne rapporten)
2. Ook een belangrijke bron van informatie vormde een aantal vooronderzoeken, uitgevoerd in de loop van 2011. Het betreft vooronderzoeken over:
  - Erfgoed en volksmuziek (november 2011-februari 2012)
  - Erfgoed en populaire muziek (maart-augustus 2011)
  - Erfgoed en jazz (maart-juli 2011)
  - steekproefsgewijze bevraging van noden en behoeften bij de archiefinstellingen (februari-augustus 2011)
  - De mate van preservering/conservering, ontsluiting en digitalisering in erfgoedbibliotheken in Vlaanderen, waarvoor Resonant specifiek voor de 4 grote conservatoriumbibliotheken een deelstudie bestelde (mei-oktober 2011, in samenwerking met vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek), bevraging van onderzoekers (najaar 2011).
3. Tenslotte werd een aantal bronnen geconsulteerd waaruit waardevolle informatie vanuit en over de sector kon gedestilleerd worden, met name:
  - Ons handboek 'Achter de muziek aan', verschenen in 2010, waarin het laatste hoofdstuk 'uitdagingen' een samenvatting is van bevragingen van erfgoedexperten uit Nederland en Vlaanderen. Gevraagd werd wat zij als grootste uitdagingen zien voor het muzikaal erfgoedbeleid.
  - De thesis IBW van Veronique Verspeurt (2009): een bevraging van 9 grote muziekbibliotheken (4 conservatoriumbibliotheken – audiotheek van de VRT – speelbibliotheek van VRO/VRK – koorbibliotheek van Koor en Stem – documentatiecentra van VLAMO en Matrix) in Vlaanderen. Er wordt gepeild naar hun erfgoedcollecties, de omgang met die collecties en de samenwerking met Resonant.
  - Het Manifest van Muziekcentrum waar opgeroepen wordt tot een duidelijk erfgoedbeleid. Dit kan worden beschouwd als een oproep vanuit de Kunsten.
4. Interviews en focusgesprekken werden gevoerd met:
  - **Erfgoedsector:** Ronny Vissers (Packed vzw), Marc Jacobs (Faro), Marie Cornaz (KBR), erfgoedcellen, Frank Herman (provincie Antwerpen), Jürgen Van Houtte (provincie Vlaams-Brabant), Jan Klinckaert (CRKC), Veerle Van Wallegghem (Het Firmament), Sofie De Caigny (CVA), Pierre Delsaerd (vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek), Eva Wuyts (vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek), Roos Van Driessche (bibliothecaris conservatorium Gent), Johan Eeckeloo (bibliothecaris conservatorium Brussel, voorzitter OKBV en raadslid IAML)
  - **Klassieke muziek:** Mark Delaere (KULeuven/Matrix), Rebecca Diependaele (Matrix), Dirk Snellings (Lemmensinstituut), Pieter Meeuwissen (Vlamo), Frank Agsteribbe (conservatorium Antwerpen), Bart Demuyt (Alamire Foundation)
  - **Jazz:** Chris Steyaert (VRT muziekarchief/audiotheek), Emmanuel Sproelants (Muziekbibliotheek VRO/VRK), Veerle Soens (Bozar), Jacky Wielandt (Jazzcentrum Vlaanderen), Jean-Pol Schroeder (La Maison du Jazz de Liège et de la Communauté française), Katrien van Remortel (Muziekcentrum Vlaanderen), Filip Verneert & Vincent de Laat (Muziekmozaïek), Les Lundis d'Hortense, Els Smedts & Chris Mentens (Conservatorium Antwerpen), Piet Nijsten & Chris Mentens (Conservatorium Brussel), Maarten Weyler & Frederik Goossens (Conservatorium Gent), Peter Hertmans, Tom Mahieu & Matthias Heyman (Lemmensinstituut Leuven), Ondine Quackelbeen & Matthias Heyman (Jazzstudio – Tritonus vzw), Leon Lhoest (onderzoeker, musicus),

Kris Defoort (onderzoeker-musicus), Lieven Van Ael (musicoloog), Jean-Pol Schroeder (musicoloog), Maarten Weyler (musicoloog), Frederik Goossens (docent), dr. Matthijs De Ridder (onderzoeker), prof. dr. Walter van de Leur (onderzoeker), Peter Anthonissen (Hnita-jazz Club), Rik Bevernage (Kunstencentrum De Werf), vzw Jazz & Muziek, Brosella Jazz, Jazz in 't Park, Parkjazz, Brussels Jazz Orchestra, Bernard Lefèvre (Jazzmozaïek), Bart Cornand (Knack), Didier Wijnants (De Morgen), Marc Van den Hoof (ex-Klara), Jeroen Revalk (Cobra.be), Georges Tonla Briquet (journalist), Jan Dewilde (Conservatoriumbibliotheek Antwerpen), Johan Eeckeloo (Conservatoriumbibliotheek Brussel), Roos Van Driessche (Conservatoriumbibliotheek Gent), Lies Koopman (bibliotheek Lemmensinstituut), Claire Chantrenne (Bibliotheek Muziekinstrumentenmuseum), Marie Cornaz (Koninklijke Bibliotheek, afdeling muziek)

- **Populaire muziek:** Marcel Heymans (ex-directeur IFPI), Maarten Quanten (MIM), Jaap Schut (RockArt Nederland), Paul Compes (Muziek Centrum Nederland), Tom De Smet (Instituut voor Beeld & Geluid, Nederland), Jan Delvaux (Rock Werchter Museum, Belpop), Quentin Van Wichelen & Marie Paule Wouters (Muziek Centrum Vlaanderen), Geert Gravez (Nekka, Vlapo), Rosa Matthys (BIBNET), Pierre Hemptinne (Médiathèque de la communauté française), Marie Cornaz (Koninklijke Bibliotheek, afdeling muziek), Henk Vermeulen & Eva Maes (Marktrock), Luc Nowé (Poppunt), Jari Demeulemeester (ex-Ancienne Belgique), Jan De Boever (Club N9 en MOP Museum), Johan Verminnen (SABAM), Robbe Herreman, Steven Malliet (Universiteit Antwerpen en IASPM Benelux), Peter Anthonissen, Will Ferdy, Willem Vermandere, Chris Steyaert (VRT), Dirk De Clippeleir (Ancienne Belgique & ex-Universal), Hans Depreeuw (TTT, Humo), Ben Van Alboom (Studio Brussel, Red Bull Elektropedia).
- **Volksmuziek:** Wim Bosmans (MIM, onderzoeker, uitvoerder), Cor Van Istendael (onderzoeker), Hubert Boone (ex-MIM, onderzoeker, uitvoerder), Laure Messiaen (Volkskunde Vlaanderen), Stefaan Top (Volkskunde Vlaanderen, KULeuven), Filip Verneert (Muziekmozaïek), Herman Dewit (Muziekmozaïek, onderzoeker, uitvoerder), Gert Laekeman (IVV, docent volksdans), Greet Vanderhaegen (Huis Van Alijn), Dirk Callewaert (collectie Magda Cafmeyer), Jean-Pierre Van Hees (onderzoeker, uitvoerder).
- **Onderzoek en universiteiten:** Hubert Meeus (ISLN, Antwerpen), Stefanie Beghein (onderzoekster Antwerpen).
- **Andere:** Stef Coninckx (Muziekcentrum Vlaanderen)

6.2. Fotoverantwoording

Op de omslagen van deze Beleidsnota 2013-2016 werden volgende foto's gebruikt:

Voorblad

1. Recent ontdekt handschrift met klaviermuziek (1749), Berg: privécollectie
2. Bobbejaan Schoepen in the Grand Ole Opry, 1953, Archief Bobbejaan Schoepen (via http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bobbejaan_schoepen_grand_ole_opry_1953.jpg)
1. Joe Marsala en Toots Thielemans, New York, 1948, Washington DC: Library of Congress, Prints and Photographs Division, collectie William P. Gottlieb (via hdl.loc.gov/loc.music/gottlieb.o8451)
2. Moniek Darge & Godfried-Willem Raes (1983) door Michiel Hendryckx, Gent: Logos Foundation (via http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Logos_gent_675.jpg)
3. Fanfare De Eendracht (2006) (via http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fanfare_De_Eendracht.jpg)
4. Grammofoon (via http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Patefon_w_Muzeum_Miasta_Lodzi.jpg#file)

Achterblad

1. Inhuldiging van de muziekkiosk te Watervliet met de Koninklijke Fanfare Eendracht maakt Macht (1933), privécollectie
2. Fud Candrix (1936), Brussel: Muziekinstrumentenmuseum, collectie-Pernet
3. Rommelpot, Gent: Huis van Alijn
4. *Begijntjes vreugde galm* (liedjestekst, negentiende eeuw), Turnhout: Begijnhof
5. Concertaankondiging uit de reeks *Programmes des Matinéés* (1836), Gent: Bibliotheek Conservatorium